

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS DEPARTAMENTAS**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21, 44, 48, 50,
52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (toliau – BPK projektas), LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO
ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO**

(TAP-16-1723(2); TAIS NR. 16-9737(3))

2016-11-22 Nr. NV-3655

Vilnius

1. Projekto rengėjas – Teisingumo ministerija.

1. **Projekto tikslas, esmė** – Projektai parengti siekiant į nacionalinę teisę perkelti 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (toliau – Direktyva 2013/48/ES) nuostatas. Sisteminė šios direktyvos ir nacionalinės teisės aktų nuostatų analizė leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje tik iš dalies atitinka Direktyvoje 2013/48/ES keliamus reikalavimus. Atsižvelgiant į tai, siūloma detalizuoti asmenų teisės į gynybą realizavimą, patikslinti gynėjų (advokatų) teisių katalogą (pvz., netrukdomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti, taip pat pasimatyti prieš apklausą ar teismo posėdį su įtariamuoju, kaltinamuoju), sureguliuoti asmenų teisės po laisvės atėmimo susisiekti su trečiaisiais asmenimis, teisės susisiekti su konsulinėmis įstaigomis įgyvendinimą.

Be to, BPK projektu (Baudžiamojo proceso kodekso 168 straipsnio pakeitimas) taip pat yra siekiama įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 m. lapkričio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-707 pateiktas rekomendacijas, susijusias su baudžiamojo proceso įstatymo tobulinimu, siekiant asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką (tačiau tuo pačiu nesančiam baudžiamojo proceso dalyviui) įstatymo lygiu numatyti teisę susipažinti su medžiaga (ar jos atitinkama dalimi), kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Kartu BPK projektu yra siūloma tobulinti Baudžiamojo proceso kodekso 69 straipsnį, užtikrinant aiškesnį teismo bendradarbiavimo atvejais veikiančių institucijų atsakomybių reglamentavimą ir finansinių išteklių atsakomybėms įgyvendinti paskirstymą bei atsisakant teismams nebūdingų funkcijų.

2. **Derinimas** – Projektai buvo derinti su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos advokatūra, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Europos teisės departamentu prie

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Kalėjų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Nacionaline teismų administracija.

3. Dalykinio ir teisinio vertinimo išvada – Po Projekto apsvartymo Ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) 2016 m. lapkričio 15 d. pasitarime, pateiktas patikslintas Projektas. Į dalį Teisės departamento pastabų atsižvelgta, o dėl pastabų, į kurias neatsižvelgta, pridėta derinimo pažyma.

Pažymėtina, kad Projektas iš esmės atitinka Vyriausybės darbo reglamento, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. rugpjūčio 11 d. nutarimu Nr. 728, reikalavimus.

Teisės departamento direktorius

Rimvydas Pilibaitis

, tel. 8 706 63 731, el. p.

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Budžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

2016-11-17 Nr. (1.5.)2T-1285

DĖL ĮSTATYMŲ PROJEKTŲ PATEIKIMO

Teisingumo ministerija, įvertinusi 2016 m. lapkričio 15 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime išsakytas Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento (2016 m. lapkričio 8 d. pažyma Nr. NV-3469), Finansų ministerijos ir Specialiųjų tyrimo tarnybos pastabas, teikia patikslintus Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 ir 233 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 45 ir 46 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 14, 23 ir 31 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo projektus (toliau – įstatymų projektai).

Įstatymų projektai parengti, siekiant į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (toliau – Direktyva 2013/48/ES) nuostatas. Sisteminė minėto Europos Sąjungos teisės akto ir Lietuvos teisės aktų nuostatų analizė, leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje tik iš dalies atitinka Direktyvoje 2013/48/ES keliamus reikalavimus. Dėl šios priežasties įstatymų projektais yra siūloma kompleksiskai tobulinti baudžiamojo proceso įstatymo ir kitų susijusių įstatymų nuostatas, tokiu būdu užtikrinant Lietuvos nacionalinės teisės ir Europos Sąjungos teisės aktų reikalavimų visišką suderinamumą.

BPK projektu taip pat yra siekiama tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus 2014 m. lapkričio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-707 pateiktas rekomendacijas, susijusias su baudžiamojo proceso įstatymo tobulinimu, siekiant asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką (tačiau tuo pačiu nesančiam baudžiamojo proceso dalyviui) įstatymo lygiu numatyti teisę susipažinti su medžiaga (ar jos atitinkama dalimi), kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Be to, BPK projektu yra siūloma tobulinti BPK 69 straipsnį, užtikrinant aiškesnį teismo

bendradarbiavimo atvejais veikiančių institucijų atsakomybių reglamentavimą ir finansinių išteklių atsakomybėms įgyvendinti paskirstymą bei atsisakant teismams nebūdingų funkcijų.

Vadovaujantis Numatomos teisinio reguliavimo poveikio metodikos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 (Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. spalio 16 d. nutarimo Nr. 1276 redakcija), 3 punktu, kuriame reglamentuojama, kad turi būti atliekamas prioritetinių teisėkūros iniciatyvų, įstatymų ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų, teikiamų svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas, kai numatoma reglamentuoti iki tol nereglementuotus santykius, taip pat kai iš esmės keičiamas teisinis reguliavimas, įstatymų projektų poveikio vertinimas nėra atliekamas.

Įstatymų projektai atitinka Šešioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos programą, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gruodžio 13 d. nutarimu Nr. XII-51.

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Įstatymų ir kitų teisės norminių aktų rengimo tvarkos įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas.

Įstatymų projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo teisės aktų informacinės sistemos (TAIS) Projektų registravimo posistemyje.

Įstatymų projektai derinti su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Lietuvos advokatūra, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Kalėjų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos ir Nacionaline teismų administracija.

Įstatymų projektams buvo pateiktos devynios Vyriausybės Teisės departamento pastabos, taip pat 2016 m. lapkričio 15 d. ministerijų atstovų (viceministrų, ministerijų kanclerių) pasitarime buvo išsakytos viena Finansų ministerijos ir dvi Specialiųjų tyrimo tarnybos pastabos. Atsižvelgiant į Finansų ministerijos išsakytą pastabą, taip pat į Teisės departamento pateiktas 4, 6 – 9 pastabas, teikiamas BPK projektas, Vyriausybės nutarimo projektas ir įstatymų projektų lydimieji dokumentai buvo atitinkamai patikslinti. Dėl neatsižvelgtų Vyriausybės Teisės departamento ir Specialiųjų tyrimo tarnybos pateiktų pastabų pridedama derinimo pažyma.

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt).

PRIDEDAMA. 161 lapas.

L. e. teisingumo ministro pareigas

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ PATEIKIMO LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMUI

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pritarti Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 ir 233 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 45 ir 46 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 14, 23 ir 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektams ir pateikti juos Lietuvos Respublikos Seimui.

2. Atsižvelgiant į tai, kad 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1) į nacionalinę teisę turi būti perkelta iki 2016 m. lapkričio 27 d., prašyti Lietuvos Respublikos Seimą svarstyti šiuos įstatymų projektus skubos tvarka.

3. Įgalioti teisingumo ministrą, o jam negalint dalyvauti – teisingumo viceministrą atstovauti Lietuvos Respublikos Vyriausybei svarstant nurodytus įstatymų projektus Lietuvos Respublikos Seime.

L. e. Ministro Pirmininko pareigas

L. e. teisingumo ministro pareigas

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė

2016-11-16

L. e. teisingumo ministro pareigas

Juozas Bernatoniš

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21,
44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS
ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO,
LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31
STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 ir 233 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo (toliau – BPK projektas), Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 (toliau – AI) 45 ir 46 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo (toliau – AI projektas), Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 (toliau – SVĮ) 14, 23 ir 31 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo (toliau – SVĮ projektas) projektai (toliau – Įstatymų projektai) parengti, siekiant į Lietuvos nacionalinę teisę tinkamai perkelti 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (toliau – Direktyva 2013/48/ES) nuostatas. Sisteminė minėto Europos Sąjungos (toliau – ES) teisės akto ir Lietuvos nacionalinės teisės aktų nuostatų analizė, leidžia teigti, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje tik iš dalies atitinka Direktyvoje 2013/48/ES keliamus reikalavimus.

BPK projektu taip pat siekiama tinkamai įgyvendinti Lietuvos Respublikos Seimo kontrolieriaus (toliau – Seimo kontrolierius) 2014 m. lapkričio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-707 pateiktas rekomendacijas, susijusias su baudžiamojo proceso įstatymo tobulinimu, siekiant asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką (tačiau tuo pačiu nesančiam baudžiamojo proceso dalyviui) įstatymo lygiu numatyti teisę susipažinti su medžiaga ar jos atitinkama dalimi, kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą. Be to, BPK projektu yra siūloma tobulinti BPK 69 straipsnį, užtikrinant aiškesnę teisminio bendradarbiavimo atvejais veikiančių institucijų atsakomybių reglamentavimą ir finansinių išteklių šios atsakomybėms įgyvendinti paskirstymą bei atsisakant teismams nebūdingų funkcijų.

2. Įstatymų projektų iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymų projektus parengė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento (direktorė Simona Mesonienė, tel. (8 5) 266 2873, el. p. simona.mesoniene@tm.lt) Baudžiamosios justicijos skyriaus (vedėjas Darius Mickevičius, tel. (8 5) 266 2966, el. p. darius.mickevicius@tm.lt) patarėjas Jevgenijus Kuzma (tel. (8 5) 266 2884, el. p. jevgenijus.kuzma@tm.lt)).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami Įstatymų projektuose aptarti teisiniai santykiai

1. Kompleksinė lyginamoji Direktyvos 2013/48/ES ir baudžiamojo proceso įstatymo bei kitų susijusių teisės aktų nuostatų analizė leidžia teigti, kad Lietuvos nacionalinės teisės nuostatos apima pagrindines Direktyvos 2013/48/ES reguliavimo sritis bei pakankamai plačiai garantuoja joje įtvirtintas pagrindines teises ir laisves, todėl didžiąja dalimi iš esmės atitinka Direktyvos 2013/48/ES keliamus reikalavimus. Kita vertus, minėta lyginamoji analizė taip pat parodė, kad esamo teisinio reguliavimo Lietuvoje suderinamumas su Direktyvos 2013/48/ES reikalavimais nėra pakankamas, siekiant konstatuoti visų Direktyvos 2013/48/ES nuostatų tinkamą įgyvendinimą Lietuvoje:

1.1. Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a) - d) punktų nuostatos įtvirtina (ir atitinkamai įpareigoja valstybes narės juos užtikrinti) įtariamųjų/kaltinamųjų teisės turėti gynėją privalomus atsiradimo momentus „<...> Bet kuriuo atveju įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę turėti advokatą *nuo toliau išvardytų momentų*, atsižvelgiant į tą, *kuris yra anksčiausias* <...>“, nuo kada konkrečiai baudžiamajame procese šiems proceso dalyviams turėtų atsirasti teisė į advokatą: 1) *prieš* (bet kurią) *apklausą* policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje ar teisme; 2) nedelsiant nuo laisvės atėmimo momento; 3) kai šie asmenys šaukiami atvykti į jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintį teismą, *deramu laiku prieš jiems atvykstant* į tą teismą; 4) atliekant Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkte nurodytus tyrimo/įrodymų rinkimo veiksmus (t. y. asmens atpažinimuose (BPK 192 straipsnis), akistatose (BPK 190 straipsnis) ir nusikaltimo atkūrimuose (BPK 196, 197 straipsniai)). Tuo tarpu Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies a) - c) punktų nuostatos nurodo, kokie pagrindiniai elementai turi sudaryti teisės turėti gynėją turinį (t. y. kokius svarbiausius gynėjo veiksmus ši teisė turėtų apimti). Tuo tarpu BPK 10 straipsnyje (ir atitinkamai BPK 21 ir 50 straipsniuose) nurodyta, kad įtariamajam/kaltinamajam teisė turėti gynėją turi būti užtikrinama *nuo sulaikymo momento arba pirmosios apklausos*. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK 10 straipsnio nuostatos iš esmės tinkamai įgyvendina tik Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies c) punkto reikalavimus ir neįtvirtina (arba netinkamai įtvirtina) kitus Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalyje nurodytus privalomus teisės į gynėją atsiradimo momentus. Taip, BPK 10 straipsnio nuostatos, vadovaujantis kuriomis, įtariamajam/kaltinamajam teisė turėti gynėją turi būti užtikrinama *nuo pirmosios apklausos* (t. y. nuo pirmosios apklausos *pradžios* momento) numato *vėlesnį* gynėjo dalyvavimo užtikrinimo privalomą momentą, negu reikalauja Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a) punktas, nurodantis, kad valstybės narės privalo užtikrinti minėtą teisę *dar prieš juos apklausiant* (o ne pradėdant pirmąją apklausą) policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje ar teisme. Be to, BPK 10 straipsnis kalba tik apie pirmąją apklausą, tuo tarpu Direktyvos 2013/48/ES nuostatos reikalauja užtikrinti teisę turėti gynėją *prieš kiekvieną apklausą* ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar teisme. Papildomai pastebėtina ir tai, kad BPK 10 straipsnio nuostatos neapima ir, pavyzdžiui, tokių atvejų, kai į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas BPK 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą. Galiausiai pažymėtina tai, kad Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) ir d) punktuose nurodyti momentai (t. y., kai įtariamieji/kaltinamieji šaukiami atvykti į jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintį teismą, *deramu laiku prieš jiems atvykstant* į tą teismą, arba atliekant Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkte nurodytus tyrimo/įrodymų rinkimo veiksmus) BPK 10 straipsnyje apskritai nėra nurodyti. Dėl šios priežasties teigtina, kad įtariamąjo/kaltinamojo teisės turėti gynėją užtikrinimo momentai baudžiamojo proceso įstatyme apibrėžti nepakankamai išsamiai ir *suprantami siauriau* negu to reikalauja Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a), b) ir d) punktų nuostatos ir todėl neužtikrina tinkamo Direktyvos 2013/48/ES reikalavimų įgyvendinimo.

Pabrėžtina ir tai, kad Direktyvos 2013/48/ES nuostatos (Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a), d) punktai) ne tik akcentuoja aplinkybę, kad įtariamajam/kaltinamajam teisė turėti gynėją privalo būti užtikrinta prieš apklausą ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar teisme arba deramu laiku prieš jam atvykstant į teismo posėdį, į kurį pastarasis yra kviečiamas, bet ir 3 straipsnio 3 dalies a) punkte, detalizuodamos teisės turėti gynėją turinio elementus, taip pat įtvirtina įpareigojimą valstybėms narėms garantuoti, kad teisė turėti gynėją šiuo aspektu apimtų garantiją prieš apklausą arba prieš teismo posėdį be pašalinių *susitikti su savo gynėju* (siekiant apsitarti dėl apklausos ar teismo posėdžio eigos ar pasikeitusių bylos aplinkybių, trumpai aptarti gynybos taktiką ar pan.), tačiau BPK 48 straipsnio 1 dalyje (kuri savo ruožtu baudžiamajame procese įstatyme apibrėžia teisės turėti gynėją turinio pagrindinius elementus) tokia procesinė garantija atskirai nėra išskirta, o minėto straipsnio 1 dalies 2 punkte nurodoma tik bendra gynėjo teisė dalyvauti jau pačioje įtariamąjo apklausoje (teisė dalyvauti kaltinamojo apklausoje gynėjui apskritai nenumatyta). Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK 48 straipsnio nuostatos nėra visiškai suderintos su Direktyvos 2013/48/ES reikalavimais, todėl, siekiant užtikrinti baudžiamojo proceso taisyklių visišką suderinamumą su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies a) punkto (kartu su 3 straipsnio 2 dalies a) ir d) punktu) nuostatomis, BPK 48 straipsnyje yra būtina atskirai įtvirtinti Direktyvoje

2013/48/ES nurodytą galimybę gynėjui dar prieš apklausą (teisėsaugos institucijoje ar teisme) arba prieš teismo posėdį be pašaliečių pasimatyti su savo gynėju.

1.2. Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies a) punkto (ir atitinkamai 10 straipsnio 2 dalies b) punkto) nuostatos įpareigoja valstybes nares užtikrinti, kad įtariamasis/kaltinamasis (ir pagal Europos arešto orderį išduodami asmenys) turėtų teisę be pašalinių *susitikti ir nevaržomai bendrauti* su jam atstovaujančiu advokatu. Pažymėtina, kad Direktyvoje 2013/48/ES yra pabrėžiama, kad šios svarbios įtariamąjo/kaltinamojo procesinės teisės (t. y. teisė be pašalinių susitikti ir teisė nekliudomai bendrauti su savo gynėju), kurios kartu laikytinos vienais iš esminių teisės turėti gynėją turinio elementų, *egzistuoja savarankiškai ir turi būti garantuojamos lygiagrečiai ir nepriklausomai viena nuo kitos* (žr., pavyzdžiui, Direktyvos 2013/48/ES preambulės 22 - 23 punktus). Tuo tarpu baudžiamojo proceso įstatymas (BPK 48 straipsnio 1 dalies 3 punktas), kaip ir, pavyzdžiui, AĮ (45 straipsnis) numato, kad įtariamąjo/kaltinamojo teisės turėti gynėją turinys apima tik teisę be pašaliečių *susitikti* su savo gynėju, tačiau (nepaisant to, kad praktikoje įtariamasis/kaltinamasis neabejotinai turi teisę ir kitais būdais nevaržomai bendrauti su savo gynėju, t. y. nebūtinai tik susitinkant su juo) nenumato ir tinkamai neapibrėžia kito Direktyvoje 2013/48/ES įtvirtintos teisės turėti gynėją turinio elemento – t. y. teisės ir kitomis formomis (t. y. ne tik susitinkant) *nekliudomai bendrauti su savo gynėju*. Be to, BPK 48 straipsnio 1 dalies 3 punktas, atskirai nenumatydamas teisės įtariamajam/kaltinamajam nekliudomai bendrauti su savo gynėju ir siedamas teisę turėti gynėją tik su gynėjo susitikimais su savo klientu, papildomai dar labiau susiaurina ir taip apribotą procesinę garantiją, papildomai nurodydamas, kad gynėjas turi teisę matytis *tik su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju*, nors Direktyvos 2013/48/ES nurodytos garantijos *turi būti taikomos visiems įtariamiesiems ir kaltinamiesiems*, nepriklausomai nuo to, ar jų laisvė apribota (Direktyvos 2013/48/ES 2 straipsnio 1 dalis). Atitinkamai, analogiškai esamo teisinio reguliavimo *trūkumai pritaikytini ir asmenims*, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, kas savo ruožtu leidžia papildomai konstatuoti BPK nuostatų *nesuderinamumą ir su* 2013/48/ES 2 straipsnio 2 dalies ir 10 straipsnio 2 dalies reikalavimais.

Aptariamuoju aspektu pažymėtina ir tai, kad *SVĮ nuostatos* savo ruožtu taip pat *tik iš dalies atitinka* ir užtikrina Direktyvoje 2013/48/ES nurodytus įtariamąjo/kaltinamojo bendravimo su gynėju standartus, t. y. nepaisant to, kad, vadovaujantis SVĮ 14 ir 16 straipsnių nuostatomis, suimtajam garantuojama nevaržoma teisė susitikti su savo gynėju (t. y. tokių susitikimų su gynėju skaičius ir trukmė neribojami), taip pat kaip ir iš esmės nevaržoma suimtojo teisė susirašinėti su savo gynėju (t. y. suimtojo susirašinėjimas su gynėju netikrinamas ir nestabdomas), SVĮ 23 straipsnio 1 dalyje suimtojo bendravimui su savo gynėju telefonu *netaikomos* panašaus pobūdžio garantijos ir netgi priešingai – gali būti *pritaikomi nepagrįsti* suimtojo teisės paskambinti savo gynėjui telefonu *suvaržymai*, kurie savo ruožtu tuo pačiu skiriasi ir nuo Direktyvoje 2013/48/ES 3 straipsnio 6 dalyje nurodytų išimtinių aplinkybių, kurioms esant, suimtojo teisė bendrauti su savo gynėju gali būti laikinai (ir tik ikiteisminio tyrimo metu) apribota.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, konstatuotina, kad esamas teisinis reguliavimas Lietuvoje vertintinas kaip nepakankamas ir tik iš dalies atitinkantis Direktyvos 2013/48/ES 2 straipsnio 1 ir 2 dalių, 3 straipsnio 3 dalies a) punkto, 3 straipsnio 6 dalies ir 10 straipsnio 2 dalies nuostatas ir dėl šios priežasties yra būtina kompleksiskai tikslinti BPK, AĮ ir SVĮ atitinkamas nuostatas, atsižvelgiant į Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus.

1.3. Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies b) punkto nuostatos nurodo, kad įtariamasis/kaltinamasis turi teisę, kad į jo apklausą atvyktų ir joje *veiksmingai dalyvautų* jo gynėjas. Tuo tarpu Direktyvos 2013/48/ES preambulės 25 punktas, detalizuojantis minėtą nuostatą, numato, kad gynėjo veiksmingas dalyvavimas apklausoje suprantamas kaip įtariamąjo/kaltinamojo apklausos metu gynėjo galimybės užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ir pan. Lyginamoji BPK 48 straipsnio 1 dalies ir Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies b) punkto nuostatų analizė leidžia teigti, kad, nepaisant aplinkybės, kad *praktikoje* gynėjas įtariamąjo/kaltinamojo apklausos metu turi teisę efektyviai naudotis Direktyvos 2013/48/ES preambulės 25 punkte nurodytomis veiksmingo dalyvavimo apklausoje teisėmis, tokios gynėjo

teisės, dalyvaujant įtariamojo/kaltinamojo apklausose ar kituose atliekamuose tyrimo ar įrodymų rinkimų veiksmuose (t. y. BPK 48 straipsnio 1 dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose) baudžiamojo proceso įstatyme *formaliai nėra detalizuotos ir atitinkamai įtvirtintos*. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad BPK 48 straipsnis nėra visiškai suderintas su Direktyvos 2013/48/ES nuostatomis.

1.4. Direktyvos 2013/48/ES 4 straipsnio įpareigoja valstybes nares besąlygiškai gerbti įtariamųjų/kaltinamųjų ir jų gynėjo bendravimo konfidencialumą. Vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES nuostatomis, toks bendravimas apima susitikimus, korespondenciją, pokalbius telefonu ir kitų pagal nacionalinę teisę leidžiamų formų bendravimą. Lietuvos teisės aktai *tik iš dalies įgyvendina* minėtą Direktyvos 2013/48/ES reikalavimą. Įtariamųjų/kaltinamųjų ir jų gynėjo bendravimo konfidencialumo užtikrinimo garantija (ir pareiga) šalia kitų BPK 44 straipsnyje nurodomų visuotinai pripažįstamų ir garantuotinių asmens procesinių teisių baudžiamojo proceso įstatyme *apskritai nėra atskirai įtvirtinta*. Atitinkamą draudimą klausytis gynėjo pokalbių su įtariamuoju ar kaltinamuoju, perduodamų elektroninių ryšių tinklais, daryti jų įrašus, kontroliuoti kitą elektroninių ryšių tinklais tarp jų perduodamą informaciją, ją fiksuoti ir kaupti numato BPK 154 straipsnio 7 dalis, tačiau, atsižvelgiant į Direktyvos 2013/48/ES 4 straipsnio nuostatą (kuriose įtariamųjų/kaltinamųjų ir jų gynėjo bendravimas suprantamas žymiai plačiau), toks draudimas yra *akivaizdžiai per siauras*. Taip pat Direktyvos 2013/48/ES 4 straipsnio reikalavimų pilna apimtimi neįgyvendina ir AĮ 46 straipsnis, kuris nustato advokato veiklos garantijas, jo veiklos konfidencialumą apskritai, tačiau *neakcentuoja* ir juolab *nedetalizuoja* *advokato ir kliento bendravimo konfidencialumo*. Be to, SVĮ 14 ir 23 straipsniai, garantuodami suimtiesiems teises susitikti su savo gynėju ir paskambinti jam telefonu, lygiagrečiai *neįtvirtina jokių nuostatų*, įpareigojančių tokių susitikimų ir pokalbių telefonu metu užtikrinti suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumą.

1.5. Sisteminė baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų analizė leidžia daryti vienareikšmę išvadą, kad BPK įtvirtintas pranešimo apie asmens sulaikymą, taip pat apie įtariamojo, kaltinamojo (įskaitant nepilnamečio asmens) arba asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą mechanizmas *apibrėžtas nepakankamai išsamiai* ir dėl šios priežasties *nėra tinkamai suderintas* su Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio ir 10 straipsnio 3 dalies nuostatomis. Pirma, Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnis įpareigoja valstybes nares apie įtariamojo/kaltinamojo suėmimą nedelsiant informuoti bent vieną iš jo nurodytų asmenų (t. y. *bet kurį asmenį, kurį nurodo įtariamasis/kaltinamasis*). Nuodugni BPK 128 straipsnio 1 dalies analizė leidžia teigti, kad BPK nuostatos pranešimo apie įtariamojo suėmimą procedūroje *nepagrįstai koncentruojasi* į įtariamojo/kaltinamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių informavimą ir *tik tais atvejais, kai šių asmenų nėra*, yra leidžiama pranešti kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Toks mechanizmas taikomas net tais atvejais, kai suimtas apskritai nenori informuoti savo giminaičių, o, pavyzdžiui, apie savo suėmimą norėtų pranešti tik savo darbdaviui – tokiais atvejais, vadovaujantis BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatomis, darbdavio nebūtų galimybės informuoti, kadangi, atsižvelgiant į tai, kad suimtas turi šeimos narius/artimuosius giminaičius, jie aptariamam atveju ir turėtų pirmumo teisę būti informuotiems. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, tokios BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatos *laikytinos nepagrįstai siaurinančiomis* Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnyje nurodytas įtariamojo teises. Antra, BPK apskritai *nereglamentuoja* pranešimo apie *nepilnamečių įtariamųjų suėmimą tvarkos*, įskaitant ir Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytų procedūrų. Pabrėžtina, kad, atsižvelgiant į tai, kad BPK nereglamentuoja pranešimo apie nepilnamečių įtariamųjų suėmimą tvarkos, BPK 140 straipsnyje (kurio 7 dalis daro nuorodą į BPK 128 straipsnio 1 dalyje nustatytą tvarką) *taip pat nėra įtvirtinta (ir taikoma praktikoje)* Direktyvoje 2013/48/ES nurodyta *pranešimo apie nepilnamečių asmenų sulaikymą* procedūra. Trečia, BPK *visiškai nereglamentuoja pranešimo apie kaltinamojo, įskaitant ir nepilnamečio, suėmimą* teismo nagrinėjimo metu. Ketvirta, nepaisant to, kad BPK 72 straipsnyje blanketinių nuostatų pagalba nurodyti aiškūs asmenų, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimo paskyrimo, trukmės nustatymo ir apskundimo pagrindai, tame pačiame straipsnyje *nėra reglamentuota pranešimo apie tokio asmens suėmimą tvarka*.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, BPK įtvirtintas pranešimo apie asmens sulaikymą, taip pat apie įtariamojo, kaltinamojo (įskaitant nepilnamečio asmens) arba asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą mechanizmas turi būti peržiūrėtas ir, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus, *tikslinamas iš esmės*.

1.6. Lyginamoji baudžiamojo proceso įstatymo ir Direktyvos 2013/48/ES 6 straipsnio (ir atitinkamai 10 straipsnio 3 dalies), įpareigojančio valstybės nars užtikrinti, kad įtariamieji/kaltinamieji, kurių laisvė atimta, turėtų teisę *nedelsiant susisiekti* su bent vienu jų nurodytu trečiuoju asmeniu, nuostatų analizė leidžia daryti išvadą, kad BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatos *tokios teisės suimtam įtariamajam nenumato*. Galiojančios BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatos numato suimtam įtariamajam tik galimybę pačiam *pranešti* šeimos nariams, artimiesiems giminaičiams, o kai jų nėra, – kitiems asmenims *apie suėmimo paskyrimą*, kas savo ruožtu sietina su Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio nuostatomis, reglamentuojančiomis pranešimo apie įtariamojo suėmimo tvarką (be to, minėta galimybė neatitinka ir Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio reikalavimų, kadangi pagal Direktyvos 2013/48/ES nuostatas apie įtariamojo suėmimą turi pranešinėti teisėsaugos institucijos, o ne pats suimtas, pranešama turi būti bet kuriam asmeniui, o ne būtent šeimos nariams ir pan.). Atsižvelgiant į tai, kad BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatos *nereglamentuoja* suimto įtariamojo *teisės susisiekti* bet kuriuo suimtojo nurodytu trečiuoju asmeniu, BPK 140 straipsnyje (kurio 7 dalis daro nuorodą į BPK 128 straipsnio 1 dalyje nustatytą tvarką) *tokia teisė taip pat nėra įtvirtinta bei atitinkamai užtikrinama ir asmens sulaikymo atveju*. Direktyvos 2013/48/ES 6 straipsnyje nurodytos asmens *galimybės susisiekti* su nurodytu trečiuoju asmeniu BPK *atitinkamai nenumato ir kaltinamojo suėmimo* (teisminio nagrinėjimo metu) arba *asmens*, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, *suėmimo atvejais* (kadangi, kaip ir pranešimo apie šių asmenų suėmimą atvejais, BPK apskritai nereglamentuoja šių procedūrų).

Tuo tarpu *SVĮ nuostatos*, reglamentuojančios suimtųjų galimybes bendrauti su trečiaisiais asmenimis, manytina, yra tinkamai *suderintos* su Direktyvos 2013/48/ES reikalavimais.

1.7. Sisteminė baudžiamojo proceso įstatymo nuostatų analizė leidžia konstatuoti, kad BPK 128 straipsnio 3 dalis iš esmės tinkamai įgyvendina Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalies nuostatas, susijusias su valstybės narės pareiga *apie įtariamojo suėmimą nedelsiant informuoti* jo pilietybės valstybės konsulinę įstaigą. Kita vertus, atsižvelgiant į tai, kad BPK 140 straipsnio 7 dalyje nėra nuorodos į BPK 128 straipsnio 3 dalį, Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalyje nurodytas konsulinių įstaigų informavimo mechanizmas *nepritaikomas asmens sulaikymo atvejais*. Taip pat BPK visiškai *nereglamentuoja pranešimo* atitinkamai konsulinei įstaigai apie *kaltinamojo suėmimą teisminio nagrinėjimo metu tvarkos*, kaip ir nenumato analogiškos garantijos *suimtam asmeniui*, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį. Galiausiai, BPK (*visais atvejais* – t. y. asmens sulaikymo, įtariamojo, kaltinamojo ar asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimo atvejais) nėra įtvirtintos Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalyje nurodytos taisyklės, susijusios su atitinkamos konsulinės įstaigos informavimu, *kai asmuo turi dvi ar daugiau pilietybių*.

Pažymėtina ir tai, kad BPK nuostatos, kaip ir Direktyvos 2013/48/ES 6 straipsnyje įtvirtintos teisės atžvilgiu (ir dėl analogiškų priežasčių), *apskritai nenumato galimybės sulaikytam asmeniui arba suimtam įtariamajam ar kaltinamajam, taip pat ir suimtam asmeniui*, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, *pačiam susisiekti su savo valstybės konsulinės įstaigos atstovais* ir dėl šios priežasties laikytinos nepakankamomis, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalies ir 10 straipsnio 3 dalies reikalavimus.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, *BPK nuostatos, susijusios su pranešimu* asmens pilietybės valstybės konsulinei įstaigai apie asmens sulaikymą arba įtariamojo, kaltinamojo ar asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą bei su *šių asmenų teise patiems susisiekti* su savo valstybės konsulinės įstaigos atstovais turi būti peržiūrėtos ir, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus, *tikslinamos iš esmės*.

1.8. Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 2 dalies nuostatose detalizuojama suimtųjų teisė bendrauti su savo valstybės konsulinėmis įstaigomis, nurodant, kad minėti asmenys turi teisę būti lankomi jų konsulinių įstaigų atstovų, teisę su jais bendrauti žodžiu bei susirašinėti ir netgi teisę, kad jų konsulinės įstaigos pasirūpintų šių asmenų teisiniu atstovavimu. Tuo tarpu SVĮ 34 straipsnio nuostatos *teapsiriboja labai bendro pobūdžio ir pakankamai neaiškaus ir neapibrėžto turinio formuluote*, nurodančia, kad suimtieji užsieniečiai turi teisę palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis. Atsižvelgiant į tai, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 2 dalies nuostatas, SVĮ 34 straipsnyje įtvirtinta garantija *turi būti labiau išgryninta ir atitinkamai detalizuota*.

1.9. Pažymėtina, kad galiojančios BPK 128 straipsnio 1 dalies nuostatos (kaip ir BPK projekto nuostatos) numato atitinkamas galimybes laikinai nukrypti nuo Direktyvos 2013/48/ES 5 ir 6 straipsnyje nurodytų teisių. Minėtų laikinų nukrypimų sąlygos ir pagrindai savo turiniu visiškai atitinka Direktyvos 5 straipsnio 3 dalyje, 6 straipsnio 2 dalyje ir 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus pagrindus ir reikalavimus ir dėl šios priežasties *šios laikinos išimtys yra leistinos ir toleruotinos* Direktyvoje įtvirtintų reikalavimų kontekste. Kita vertus, BPK 128 straipsnio 1 dalyje įtvirtintos nuo Direktyvoje 2013/48/ES nurodytų teisių *nukrypti leidžiančios nuostatos neatitinka* Direktyvos 2013/48/ES 8 straipsnio 3 dalyje nurodytų reikalavimų, vadovaujantis kuriais, taikyti laikinai nukrypti leidžiančias nuostatas *pagal 5 straipsnio 3 dalį* kiekvienu konkrečiu atveju gali leisti tik teismas arba kita kompetentinga valdžios institucija, su sąlyga, kad pastarajam sprendimui gali būti taikoma veiksminga tiesioginė teisminė kontrolė.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta ir turint omeny aplinkybę, kad BPK 128 straipsnio 1 dalyje nuo Direktyvoje 2013/48/ES nurodytų teisių nukrypti leidžiančius atvejus *sankcionuoja prokuroras*, kurio sprendimams atsisakyti pranešti apie įtariamą suėmimą (kurie savo ruožtu nėra įforminami jokių formaliu procesiniu dokumentu) *šiuo metu teisminė kontrolė apskritai nėra taikoma*, yra būtina tikslinti minėtų laikinų išimčių sankcionavimo procedūrą, įvedant galimybę prokuroro sprendimus (įforminant juos atitinkamais motyvuotais nutarimais) *greitai apskusti tiesiogiai ikiteisminio tyrimo teisėjui*.

1.10. Lyginamoji BPK 52 straipsnio, reglamentuojančio įtariamąjo/kaltinamojo teisę atsisakyti savo gynėjo, ir Direktyvos 2013/48/ES 9 straipsnio nuostatų analizė leidžia teigti, kad minėtos baudžiamojo proceso įstatymo normos didžiąja dalimi atitinka Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus. Kita vertus, BPK 52 straipsnio nuostatos *nėra visiškai suderintos* su Direktyvos 2013/48/ES 9 straipsnio 1 dalies a) punkto ir 3 dalies reikalavimais, įpareigojančiais valstybes nares prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam/kaltinamajam suteikti aiškos ir paprastai suprantamos informacijos apie gynėjo atsisakymo galimas pasekmes bei galimybę bet kuriame baudžiamojo proceso etape atšaukti atsisakymą ir vėl prašyti paskirti gynėją.

1.11. Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 4 – 6 dalių nuostatos įpareigoja Europos arešto orderį *vykdančiosios valstybės narės* kompetentingas valdžios institucijas nedelsiant po išduoti prašomo asmens suėmimo minėtą *asmenį informuoti* apie tai, kad iki jo perdavimo Europos arešto orderį išdavusiai valstybei jie turi teisę reikalauti, kad toje valstybėje narėje jam būtų paskirtas advokatas. Taip pat, vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES nuostatomis, jeigu išduoti prašomas asmuo pageidauja pasinaudoti šia teise (t. y. kad jam Europos arešto orderį *išdavusioje valstybėje narėje* būtų užtikrintas gynėjo dalyvavimas), Europos arešto orderį *vykdančiosios valstybės narės* kompetentinga valdžios institucija *nedelsdama apie tai informuoja* Europos arešto orderį *išdavusios valstybės narės* kompetentingą valdžios instituciją, kuri savo ruožtu nedelsdama išduoti prašomam *asmeniui suteikia minėtai teisei tinkamai realizuoti reikalingą praktinę informaciją* (pavyzdžiui, pateikia praktikuojančių advokatų sąrašą ar suteikia panašią būtiną informaciją, padėsiančią minėtam asmeniui veiksmingai pasinaudoti savo teise į gynybą), kad minėtam asmeniui būtų sudarytos tinkamos sąlygos Europos arešto orderį *išdavusios valstybės narės* teisės aktų nustatytais priemonėmis pasinaudoti teise turėti gynėją.

Kompleksinė baudžiamojo proceso įstatymo ir kitų su asmens perdavimu pagal Europos arešto orderį susijusių teisės aktų analizė *neleidžia identifikuoti nuostatas*, leidžiančias

konstatuoti Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 4 – 6 dalių nuostatų tinkamą įgyvendinimą Lietuvoje.

2. BPK 69 straipsnio 1 dalyje nurodyta, kad Generalinė prokuratūra arba Teisingumo ministerija kreipiasi į užsienio valstybės įstaigą prašydama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį arba kitą asmenį, jeigu pradėtas jo baudžiamasis persekiojimas arba priimtas apkaltinamasis nuosprendis. To paties straipsnio 2 dalyje detalizuojamas prašymo turinys ir nurodomi pridedami dokumentai. Tačiau nei BPK, nei kituose teisės aktuose nenurodoma, kokios būtent institucijos kreipiasi į Generalinę prokuratūrą ar Teisingumo ministeriją ir pateikia reikalingą informaciją ar dokumentus ekstradicijos prašymui parengti. Praktikoje taip pat neretai yra keliamas klausimas, kuri institucija turi pateikti Teisingumo ministerijai reikalingus dokumentus. Taip pat pasitaikydavo ir tokių atvejų, kai teismai atsisakydavo pateikti dokumentų vertimą (ypatingai kai dokumentų apimtis didesnė) ir tekdavo ilgai aiškintis, kuri institucija atsakinga už dokumentų vertimą. Atsižvelgiant į tai, 2015 m. Teisėjų Taryba kreipėsi į Teisingumo ministeriją ir pasiūlė spręsti klausimą dėl teisinio reguliavimo tobulinimo, siekiant užtikrinti tiek aiškų teismo bendradarbiavimo atvejais veikiančių institucijų atsakomybių reglamentavimą ir finansinių išteklių šios atsakomybės įgyvendinti paskirstymą, tiek 16-osios Vyriausybės programoje įtvirtinto siekio atsisakyti teismams nebūdingų funkcijų įgyvendinimą. Teisėjų Tarybos nuomone, Teisingumo ministerija, kaip institucija, atsakinga už prašymo išduoti asmenį pateikimą ir tolesnį bendradarbiavimą su kompetentingomis užsienio valstybės įstaigomis, siekiant užtikrinti, kad šis prašymas būtų tenkinamas, turi prisiimti atsakomybę už tinkamą ekstradicijos prašymo bei kitų dokumentų parengimą, įskaitant dokumentų vertimą į reikiamą kalbą, o teismai privalo pateikti Teisingumo ministerijai visą jos funkcijoms vykdyti reikalingą informaciją ir dokumentus. Teismas, kaip teisingumą vykdanči institucija, neturi nei teisės, nei pareigos vykdyti veiksmų, skirtų užtikrinti kitoms institucijoms priskirtų funkcijų įgyvendinimą, išskyrus atvejus, kai tų veiksmų atlikimas priskirtinas išimtinai teismo kompetencijai. Atsižvelgiant į Teisėjų tarybos nuomonę ir siekiant teisinio reguliavimo aiškumo bei nuoseklumo, manytina, jog pareiga užtikrinti dokumentų vertimą abiem atvejais, tiek kai ekstradicijos prašymą teikia Teisingumo ministerija, tiek ir kai jis teikiamas Generalinės prokuratūros, neturėtų būti reglamentuojama skirtingai, o turėtų tekti tai institucijai, kuri teikia ekstradicijos prašymą.

3. Pažymėtina, kad Seimo kontrolierius 2014 m. lapkričio 7 d. pažyma Nr. 4D-2014/1-707 kreipėsi į Vyriausybę nurodydamas, kad galiojančios baudžiamojo proceso įstatymo nuostatos įstatymo lygiu nenumato asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, teisės susipažinti su medžiaga (ar jos atitinkama dalimi), kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (BPK 168 straipsnis). Be to, minėtam asmeniui taip pat nėra suteikta ir teisė darytis šios medžiagos kopijas ar išrašus. Aptariamuoju aspektu pažymėtina, kad minėtas asmuo baudžiamojo proceso įstatymo prasme *negali būti laikomas baudžiamojo proceso dalyviu*, tuo tarpu medžiaga, kurios pagrindu, vadovaujantis BPK 168 straipsnyje nurodyta tvarka, buvo priimtas ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, savo ruožtu *nelaikytina ikiteisminio tyrimo medžiaga* ir dėl šių priežasčių asmuo BPK 181 straipsnyje nurodytais pagrindais taip pat negali susipažinti su tokia medžiaga. Kartu pastebėtina, kad, nepaisant to, kad BPK 168 straipsnio nuostatos *nenumato asmeniui*, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, *teisės susipažinti su medžiaga*, kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, jos tuo pačiu *jam leidžia* (asmeniui net nežinant visų tokio sprendimo priėmimą įtakojusių aplinkybių arba atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą priežasčių bei pan.) per septynias dienas nuo nutarimo ar nutarties nuorašo gavimo dienos *apskusti patį nutarimą* atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, kas savo ruožtu kelia pagrįstų abejonių dėl veiksmingo pasinaudojimo šia procesine garantija praktinių galimybių. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Seimo kontrolierius minėtose rekomendacijose ragino Vyriausybę spręsti susidariusią teisinio reguliavimo problemą ir inicijuoti atitinkamus baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimus.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

1. BPK projekto 1 straipsniu (kartu su BPK projekto 2 ir 5 straipsniais), siekiant tinkamai suderinti baudžiamojo proceso įstatymo nuostatas su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a) ir d) punktų (kartu su 3 straipsnio 3 dalies a) punkto) reikalavimais, baudžiamojo proceso įstatyme, t. y. BPK 10 straipsnyje yra siūloma tinkamai ir aiškiai apibrėžti *visus* Direktyvoje 2013/48/ES nurodytus gynėjo dalyvavimo užtikrinimo privalomus momentus, nurodant, kad teisė turėti gynėją įtariamajam/kaltinamajam turi būti užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant. Minėtais baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimais būtų visapusiškai padengti Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies a), c) ir d) punktuose nurodyti atvejai, savo ruožtu leisiantys efektyviai naudotis (ir tinkamai užtikrinti) teisę į gynybą nedelsiant nuo sulaikymo momento, prieš kiekvieną apklausą ikiteisminio tyrimo įstaigoje ar teisme, arba, kai įtariamieji/kaltinamieji būtų šaukiami atvykti į jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintį teismą, deramu laiku prieš jiems atvykstant į tą teismą, taip pat tais atvejais, kai į apklausą būtų šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas BPK 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą.

Atskirai pabrėžtina, kad, vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) punkto (kartu su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkto) reikalavimais, baudžiamojo proceso įstatyme taip pat yra būtina įtvirtinti nuostatas (t. y. gynėjo dalyvavimo užtikrinimo privalomus momentus), kad, atliekant Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkte nurodytus tyrimo/įrodymų rinkimo veiksmus (t. y. asmens atpažinimuose, akistatose ir nusikaltimo atkūrimuose), įtariamajam/kaltinamajam taip pat turi būti užtikrinama teisė turėti gynėją. Atsižvelgiant į tai bei siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) punkto (kartu su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkto) reikalavimus, bet tuo pačiu metu *vengiant sistemiškai nepagrįsto kazuistinio vos kelių Direktyvoje 2013/48/ES nurodytų atskirų tyrimo/įrodymų rinkimo veiksmų įtvirtinimo BPK 10 straipsnio 1 dalyje* (kas savo ruožtu numatytų teisėsaugos institucijų pareigą, atliekant būtent šiuos procesinius veiksmus, užtikrinti įtariamąjo/kaltinamojo teisę turėti gynėją), BPK projekto 14 – 17 straipsniuose yra siūloma atskirai nurodyti, kad, atliekant BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytus veiksmus (kurie savo pobūdžiu visiškai atitinka Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkte nurodytus veiksmus), kuriuose dalyvauja įtariamasis, įtariamąjo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.

2. Atsižvelgiant į Direktyvos 2013/48/ES 2 straipsnio 1 ir 2 dalių, 3 straipsnio 3 dalies a) punkto ir 10 straipsnio 2 dalies reikalavimus, Įstatymų projektais (BPK projekto 4 straipsniu, AI projekto 1 straipsniu ir SVI projekto 2 straipsniu) yra siūloma suderinti BPK 48 straipsnio 1 dalies 3 punkto, AI 45 straipsnio ir SVI 23 straipsnio nuostatas su Direktyvoje 2013/48/ES nurodytais įtariamąjo/kaltinamojo (ir asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį) bendravimo su savo gynėju standartais. BPK projekto 4 straipsniu, derinant baudžiamojo proceso įstatymo nuostatas su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies b) punkto reikalavimais, BPK 48 straipsnio 1 dalyje taip pat įtvirtinami gynėjo aktyvaus ir veiksmingo dalyvavimo atitinkamuose (minėtoje dalyje nurodomuose) veiksmuose įgaliojimai – gynėjo teisės užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus.

Be to, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies a) punkto (kartu su 3 straipsnio 2 dalies a) ir d) punktų) reikalavimus, BPK projekto 4 straipsniu yra siūloma BPK 48 straipsnio 1 dalies 2 punkte atskirai įtvirtinti Direktyvoje 2013/48/ES nurodytą atitinkamą gynėjo teisę (ir atitinkamą galimybę įtariamajam/kaltinamajam) dar prieš apklausą (teisėsaugos institucijoje ar teisme) arba prieš teismo posėdį be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.

3. Siekiant Lietuvos teisės aktų nuostatas tinkamai suderinti su Direktyvos 2013/48/ES 4 straipsnyje nurodyta įtariamųjų, kaltinamųjų (ir asmenų, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį) bei jų gynėjo bendravimo konfidencialumo apsaugos garantija, Įstatymų projektais (BPK projekto 3 straipsniu, AI projekto 2 straipsniu ir SVI projekto 1 – 2 straipsniais) yra siūloma BPK 44 straipsnyje šalia kitų nurodomų visuotinai pripažįstamų

asmens procesinių teisių ir garantijų atskirai įtvirtinti (savo turiniu Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus atitinkančią) įtariamąjį, kaltinamąjį bei nuteistą ir jų gynėjo bendravimo konfidencialumo užtikrinimo garantiją (ir pareigą) baudžiamąjį proceso metu, taip pat AĮ 46 straipsnyje šalia advokato veiklos garantijų ir konfidencialumo labiau akcentuoti bei detalizuoti ir advokato bei jo kliento bendravimo konfidencialumą, o SVĮ 14 ir 23 straipsniuose atskirai akcentuoti pareigūnų pareigą suimtojo ir jo gynėjo susitikimų ir pokalbių telefonu metu užtikrinti suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumą.

4. Siekiant tinkamai suderinti Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnyje (ir atitinkamai 10 straipsnio 3 dalyje) ir baudžiamąjį proceso įstatyme numatytus pranešimo apie asmens sulaikymą, taip pat apie įtariamąjį, kaltinamąjį (įskaitant nepilnamečio asmens) ar asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą mechanizmus, BPK projekto 11 straipsniu yra tikslinama BPK 128 straipsnyje nurodyta pranešimo apie įtariamąjį suėmimo procedūra, taip pat, vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio 2 ir 4 dalyse nurodytais reikalavimais (ir atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 54 straipsnio 2 dalies nuostatas) papildomai reglamentuojama pranešimo apie nepilnamečio įtariamąjį suėmimą tvarka. Be to, siekiant tinkamai įgyvendinti Direktyvos 2013/48/ES 8 straipsnio 3 dalies reikalavimus, minėtais BPK projekto pakeitimais taip pat patikslinama (savo turiniu Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnio 3 dalies reikalavimus atitinkanti) BPK 128 straipsnio 1 dalyje įtvirtinta nuo Direktyvos 2013/48/ES 5 straipsnyje nurodytos teisės nukrypti leidžianti laikinoji išimtis, BPK 128 straipsnio 1 dalyje įtvirtinant prokuroro sprendimų (juo baudžiamajame procese įforminant kaip motyvuotus nutarimus) veiksmingą ir operatyvų tiesioginės teisminės kontrolės mechanizmą. Taip pat BPK projekto 10 (BPK 72 straipsnio pakeitimai), 12 (BPK 140 straipsnio pakeitimai) ir 18 (BPK 233 straipsnio pakeitimai) straipsniais analogiškai pakeitimai blanketinių normų pagalba yra daromi ir pranešimo apie asmens (įskaitant nepilnamečio asmens) sulaikymą, pranešimo apie kaltinamąjį (įskaitant nepilnamečio asmens) suėmimą teismo nagrinėjimo metu bei pranešimo apie asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, suėmimą mechanizmuose.

5. BPK projekto 11 (BPK 128 straipsnio 1 ir 3 dalies pakeitimai), 10 (BPK 72 straipsnio pakeitimai), 12 (BPK 140 straipsnio pakeitimai) ir 18 (BPK 233 straipsnio pakeitimai) straipsniais sulaikytam asmeniui, suimtam įtariamajam, suimtam kaltinamajam bei suimtam asmeniui, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, yra numatomos Direktyvos 2013/48/ES 6 straipsnio 1 dalyje ir 7 straipsnio 1 dalyje (bei atitinkamai 10 straipsnio 3 dalyje) garantuojamos teisės nedelsiant pačiam susisiekti su vienu iš šio asmens nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu jo nurodytu asmeniu (įskaitant ir nuo šios Direktyvoje 2013/48/ES nurodytos teisės nukrypti leidžiančią laikinąją išimtį) bei nedelsiant pačiam (asmeniui pageidaujant) susisiekti su savo valstybės konsulinės įstaigos atstovais.

6. BPK projekto 10 (BPK 72 straipsnio pakeitimai), 12 (BPK 140 straipsnio pakeitimai) ir 18 (BPK 233 straipsnio pakeitimai) straipsniais blanketinių normų pagalba yra įtvirtinami Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalyje (ir atitinkamai 10 straipsnio 3 dalyje) numatyti sulaikyto asmens, suimto kaltinamojo bei suimto asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, pranešimo jų pilietybės valstybės konsulinei įstaigai apie asmens sulaikymą arba suėmimą mechanizmai. Tuo tarpu, BPK projekto 11 (BPK 128 straipsnio 3 dalies pakeitimai), BPK įtvirtinama Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 1 dalyje nurodyta taisyklė (kuri savo ruožtu taip pat būtų taikoma ne tik įtariamųjų, bet ir visų kitų aukščiau nurodytų asmenų atžvilgiu), susijusi su atitinkamos konsulinės įstaigos informavimu, kai asmuo turi dvi ar daugiau pilietybių.

7. Atsižvelgiant į Direktyvos 2013/48/ES 7 straipsnio 2 dalyje nurodytas suimtųjų užsieniečių bendravimo su savo pilietybės valstybės konsuline įstaiga garantijas, SVĮ projekto 3 straipsniu yra tikslinama ir atitinkamai detalizuojama SVĮ 34 straipsnyje įtvirtinta analogiško pobūdžio, bet labai abstraktaus ir neapibrėžto turinio suimtųjų garantija.

8. Atsižvelgiant į Direktyvos 2013/48/ES 9 straipsnio 1 dalies a) punkto ir 3 dalies reikalavimus, BPK projekto 6 straipsniu BPK 52 straipsnyje yra įtvirtinama prieš įtariamąjo/kaltinamojo gynėjo atsisakymą privaloma šių asmenų informavimo procedūra.

9. Vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 4 – 5 dalyse nurodytais įpareigojimais valstybėms narėms, BPK projekto 9 straipsniu BPK 71¹ straipsnyje yra įtvirtinama asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, teisė prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Taip pat šalia minėtos teisės minėtame BPK straipsnyje lygiagrečiai įtvirtinama ir Europos arešto orderį vykdančiosios valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos (Generalinės prokuratūros) pareiga nedelsiant po perduoti prašomo asmens suėmimo minėtą asmenį informuoti apie pastarąją asmens teisę (t. y. prašyti, kad Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų užtikrintas gynėjo dalyvavimas) ir, esant tokiam šio asmens pageidavimui, apie šį pageidavimą nedelsiant informuoti kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją.

Be to, vadovaujantis Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 6 dalies nuostatomis, BPK 71¹ straipsnyje taip pat įtvirtinama taisyklė, vadovaujantis kuria, minėtas asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdytų klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir/ar įsiteisėjusios teismo nutartis minėtą asmenį perduoti iš Lietuvos Respublikos vykdymo.

10. BPK projekto 7 straipsniu siūlomais pakeitimais BPK 69 straipsnyje yra siekiama aiškiai nurodyti, kad sprendimą dėl kreipimosi dėl asmens išdavimo priima teismas ir būtent jis pateikia visus reikalingus dokumentus ir informaciją Teisingumo ministerijai, kad ši galėtų pateikti ekstradicijos prašymą atitinkamai užsienio valstybei. Taip pat minėtais baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimais įtvirtinama aiški taisyklė, vadovaujantis kuria, ekstradicijos prašymo ir prie jo pridedamų dokumentų vertimus į reikalingą užsienio valstybės kalbą atliktų ta institucija, kuri kreipėsi dėl asmens išdavimo į užsienio valstybę (t. y. Teisingumo ministerija arba Generalinė prokuratūra). Taip pat, atsižvelgiant į tai siūlomas BPK 69 straipsnio papildymas 4 dalimi yra susijęs su nenumatytais vertimo išlaidomis, BPK projekto 20 straipsniu papildomai siūloma *atidėti BPK projekto 7 straipsniu siūlomų 69 straipsnio pakeitimų įsigaliojimą iki 2018 m. sausio 1 d.*, siekiant laiku suplanuoti papildomų lėšų poreikį.

11. Vadovaujantis Seimo kontrolieriaus 2014 m. lapkričio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-707 pateiktomis rekomendacijomis dėl baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimo tikslingumo, BPK projekto 13 straipsniu tikslinamos BPK 168 straipsnio nuostatos, nurodant, kad atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą, skundą, pareiškimą ar pranešimą padavęs asmuo turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga (arba jos dalimi), kurios pagrindu buvo priimtas ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, taip pat teisę susipažinimo metu daryti minėtos medžiagos kopijas ar išrašus. BPK projektu siūloma, kad rašytinis prašymas susipažinti su bylos medžiaga būtų pateikiamas prokurorui, kuris, siekiant *tinkamai užtikrinti* BPK 168 straipsnio 4 dalyje nurodytą *asmens teisę per septynias dienas apskųsti patį nutarimą* atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą (t. y. neužkertant kelio tokiai paties nutarimo apskundimo galimybei pernelyg ilgu svarstymu dėl asmens susipažinimo su bylos medžiaga) *operatyviai* (t. y. per 3 dienas nuo tokio prašymo gavimo) *privalėtų išnagrinėti prašymą* ir nurodyti minėtam asmeniui, kokia apimtimi jam būtų leidžiama susipažinti su bylos medžiaga. Pastebėtina, kad, atsižvelgiant į šiuos baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimus ir vadovaujantis minėtomis Seimo kontrolieriaus rekomendacijomis, *manytina, būtų tikslinga* atitinkamai pakoreguoti ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2003 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. I-58 patvirtintas Rekomendacijas dėl proceso dalyvių susipažinimo su bylos medžiaga ikiteisminio tyrimo metu (*kartu praplečiant rekomendacijas asmens, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, susipažinimo su bylos medžiaga mechanizmu*), pavyzdžiui, *labiau detalizuojant* prokuroro sprendimo dėl asmens supažindinimo su bylos medžiaga priėmimo procedūrą, išgryninant kriterijus (pavyzdžiui, faktinis asmens suinteresuotumas baudžiamuoju

procesu ir pačiu tyrimu, suteiktinų duomenų pobūdis, kitų asmenų teisėtų interesų apsauga ir pan.), vadovaujantis kuriais, būtų nustatoma supažindintinos bylos medžiagos apimtis ir pan.

12. Atsižvelgiant į tai, kad Įstatymų projektais siūlomi pakeitimai padaryti, siekiant į nacionalinę teisę tinkamai perkelti Direktyvos 2013/48/ES nuostatas, Įstatymų projektais taip pat yra siūloma papildyti BPK, AI ir SVĮ priedus atitinkamais naujais punktais, patvirtinančiais šių įstatymų nuostatų suderinamumą su paminėtu ES instrumentu.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimtų įstatymų pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Numatoma, kad Įstatymų projektai neturės neigiamų pasekmių, kadangi jų nuostatomis siekiama užtikrinti Lietuvos nacionalinės teisės aktų ir Direktyvos 2013/48/ES nuostatų visišką suderinamumą.

6. Kokią įtaką priimti įstatymai turės kriminogeninei situacijai, korupcijai
Įstatymų projektų priėmimas įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymų įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai
Įstatymų projektų priėmimas įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Įstatymų inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, kitų teisės aktų priimti, keisti ar pripažinti negaliojančiais nereikės.

9. Ar įstatymų projektai parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymų projektų sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Ar įstatymų projektais atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir yra suderinti su Europos Sąjungos teisės aktais (*įgyvendina Direktyvos 2013/48/ES reikalavimus, susijusius su įtariamųjų ir kaltinamųjų teisės į gynybą turinio esminių elementų užtikrinimu*).

11. Jeigu įstatymams įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įsigaliojus BPK projekto 9 straipsniu siūlomiems BPK 71¹ straipsnio pakeitimams, būtų tikslinga atitinkamai papildyti Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymą Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“, įtvirtinant minėtame įsakyme Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 5 dalies nuostatas atitinkančią taisyklę, vadovaujantis kuria, tais atvejais, kai pagal išduotą Europos arešto orderį Lietuvos Respublikai prašomas perduoti asmuo reikalautų Lietuvos Respublikoje užtikrinti gynyboje dalyvavimą, Europos arešto orderį išdavusi institucija minėtam asmeniui suprantama kalba skubiai

privalėtų išaiškinti jo teisės turėti gynėją įgyvendinimo tvarką ir užtikrintą galimybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais priemonėmis šia teise pasinaudoti.

Taip pat, įsigaliojus BPK projekto 13 straipsniu siūlomiems BPK 168 straipsnio pakeitimams ir asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, baudžiamojo proceso įstatyme numčius teisę susipažinti su medžiaga (ar jos atitinkama dalimi), kurios pagrindu buvo priimtas nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, Generalinei prokuratūrai, manytina, *būtų tikslinga* (pagal Seimo kontrolieriaus 2014 m. lapkričio 7 d. pažymoje Nr. 4D-2014/1-707 pateiktas rekomendacijas) atitinkamai pakoreguoti Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2003 m. balandžio 18 d. įsakymu Nr. I-58 patvirtintas Rekomendacijas dėl proceso dalyvių susipažinimo su bylos medžiaga ikiteisminio tyrimo metu.

12. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

BPK projekto pakeitimams, susijusiems su BPK 69 straipsnio koregavimu, įgyvendinti Generalinei prokuratūrai ir Teisingumo ministerijai reikės papildomų valstybės biudžeto lėšų ekstradicijos prašymų ir prie jų pridedamų dokumentų vertimo į reikalingą užsienio valstybės kalbą išlaidoms padengti. Šiuo metu nėra aiškiai nustatyta, kam tenka pareiga versti tokius dokumentus, todėl juos versdavo ir vertimo išlaidas padengdavo skirtingos institucijos (Teisingumo ministerija, teismai, Generalinė prokuratūra ar ikiteisminio tyrimo įstaigos). *Preliminariai prognozuojamas valstybės biudžeto lėšų poreikis* ekstradicijos prašymų vertimo išlaidoms padengti Teisingumo ministerijoje – 15 000 EUR, Generalinėje prokuratūroje – 20 000 EUR. Atsižvelgiant į tai, BPK projekto 20 straipsniu papildomai siūloma atidėti BPK projekto 7 straipsniu siūlomų 69 straipsnio pakeitimų įsigaliojimą iki 2018 m. sausio 1 d., siekiant laiku suplanuoti papildomų lėšų poreikį.

13. Įstatymų projektų rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektai suderinti su Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija, Europos teisės departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Kalėjų departamentu prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, Lietuvos Respublikos generaline prokuratūra, Lietuvos advokatūra ir Nacionaline teismų administracija.

14. Įstatymų projektų reikšminiai žodžiai

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiems Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną *Eurovoc*: „Baudžiamojo proceso kodeksas“, „gynėjas“, „įtariamasis“, „kaltinamasis“, „teisė į gynybą“, „Europos arešto orderis“, „Europos Sąjunga“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

L. e. teisingumo ministro pavaduotojas

 Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168,
190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

3 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 44 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka. Draudžiama kontroliuoti įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, susirašinėjamą ar kitą korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą ir susižinojimą.“

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;
- 2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamojo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus;
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio

aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;

8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;

9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;

10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamojo ar kaltinamojo iniciatyva. Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją. Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

7 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 69 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„69 straipsnis. Prašymas užsienio valstybei išduoti asmenį

1. Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais ir tvarka Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra arba Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, gavusi šio straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus, kreipiasi į užsienio valstybės įstaigą prašydama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį arba kitą asmenį, jeigu pradėtas jo baudžiamasis persekiojimas arba priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

2. Lietuvos Respublikos prašyme išduoti asmenį nurodoma: įtariamojo (kaltinamojo, nuteistojo) pavardė, vardas, gimimo metai, asmens kodas, pilietybė; padarytos nusikalstamos veikos aplinkybės; Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsnio, numatančio padarytą nusikalstamą veiką, tekstas; įtariamojo (kaltinamojo, nuteistojo) išorės požymiai. Prie prašymo pridedama prašomo išduoti asmens nuotrauka, nutarties dėl suėmimo paskyrimo arba nuosprendžio nuorašas, taip pat kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatyti dokumentai.

3. Įsiteisėjusio apkaltinamojo teismo nuosprendžio, kuriuo buvo paskirta laisvės atėmimo bausmė, nuorašą ir tais atvejais, kai yra priimta ir įsiteisėjusi nutartis panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą arba nutartis dėl lygtinai iš pataisos įstaigos paleisto asmens pasiuntimo į pataisos įstaigą atlikti likusios laisvės atėmimo bausmės, nutarties nuorašą kartu su šio straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija nuosprendį arba nutartį priėmęs teismas, nusprendęs, kad reikalinga kreiptis dėl asmens išdavimo, siunčia Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

4. Prašymo išduoti asmenį ir prie jo pridedamų dokumentų vertimą į reikalingą užsienio valstybės kalbą užtikrina institucija, kuri kreipiasi į užsienio valstybės įstaigą dėl asmens išdavimo.“

8 straipsnis. 69¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 69¹ straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Dėl Lietuvos Respublikos piliečio ar kito asmens, kuris Lietuvos Respublikoje įsiteisėjusiu apkaltinamuoju nuosprendžiu nuteistas laisvės atėmimo bausme, tačiau nuo bausmės atlikimo pasislėpė Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos arešto orderį išduoda ir į

kompetentingą šios valstybės instituciją tiesiogiai kreipiasi apygardos teismas pagal nuosprendį ar nutartį panaikinti baudmės vykdymo atidėjimą arba nutartį dėl lygtinai iš pataisos įstaigos paleisto asmens pasiuntimo į pataisos įstaigą atlikti likusios laisvės atėmimo baudmės priėmusio teismo veiklos teritoriją. Prireikus apygardos teismas Europos arešto orderį kompetentingai Europos Sąjungos valstybės narės institucijai gali perduoti per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją arba per Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokurorą – Lietuvos nacionalinį narį Eurojuste (Lietuvos nacionalinio nario Eurojuste pavaduotoją).“

9 straipsnis. 71¹ straipsnio pakeitimas

Papildyti 71¹ straipsnį 9 dalimi:

„9. Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kurį prašoma perduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, turi teisę prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Apie šią asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę jam suprantama kalba turi būti pranešta nedelsiant po suėmimo paskyrimo. Gavusi šį prašymą, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nedelsdama apie tai informuoja kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją. Asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdo klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir asmens, dėl kurio yra įsiteisėjusi nutartis išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, perdavimo vykdymo.“

10 straipsnis. 72 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 72 straipsnį nauja 4 dalimi:

„4. Apie asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suėmimą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

2. Buvusią 72 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi.

11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskūstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.“

2. Pakeisti 128 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Apie tai, kad suėmimas paskirtas kitos valstybės piliečiui, prokuroras nedelsdamas praneša Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai ir, jeigu suimtas pageidauja, – jo valstybės diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai. Tais atvejais, kai įtariamasis turi dvi ar daugiau pilietybių, jis gali, jeigu įmanoma, pasirinkti, kurios valstybės diplomatinė atstovybė ar konsulinė

įstaiga turi būti informuota apie jo suėmimą. Be to, suimtam įtariamajam pageidaujant, jam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškinta teisė susisiekti su šiomis įstaigomis.“

12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 168 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 168 straipsnį nauja 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą, skundą, pareiškimą ar pranešimą padavęs asmuo turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga ar jos dalimi, kurios pagrindu buvo priimtas ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, taip pat susipažinimo metu daryti šios medžiagos kopijas ar išrašus. Rašytinis prašymas susipažinti su bylos medžiaga ir (ar) susipažinimo metu daryti šios medžiagos kopijas ar išrašus pateikiamas prokurorui. Prokuroras privalo išnagrinėti prašymą ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo gavimo dienos. Prokuroras nurodo, kokia apimtimi skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui leidžiama susipažinti su bylos medžiaga. Susipažinimo su medžiaga metu taip pat taikomi šio Kodekso 181 straipsnio 6 dalyje nurodyti draudimai.“

2. Buvusias 168 straipsnio 4 ir 5 dalis laikyti atitinkamai 5 ir 6 dalimis.

14 straipsnis. 190 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 190 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apklausiant į akistatą suvestus asmenis, turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. Akistatoje, kurioje dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

15 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 192 straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Vykdamas asmens parodymą atpažinti, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

2. Buvusias 192 straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 7 dalis laikyti atitinkamai 4, 5, 6, 7 ir 8 dalimis.

16 straipsnis. 196 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 196 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmuo, kurio parodymai tikrinami ar tikslinami, savarankiškai parodo vietą, apie kurią davė parodymus, paaiškina savo ankstesnius parodymus akivaizdžiai juos susiedamas su aplinkybėmis vietoje ir atsako į užduodamus klausimus. Parodymų tikrinimo vietoje metu turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. Atliekant parodymų patikrinimą vietoje, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

17 straipsnis. 197 straipsnio pakeitimas

Papildyti 197 straipsnį nauja 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„197 straipsnis. Eksperimentas

1. Liudytojų, nukentėjusiųjų, įtariamųjų parodymams ar versijoms patikrinti galima atkurti tiriamo įvykio situaciją, aplinką, asmenų veiksmus ar kitas aplinkybes ir atlikti reikiamus bandymus.

2. Eksperimente, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

18 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

19 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Pakeisti Kodekso priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
baudžiamojo proceso kodekso
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 2002/187/TVR, įkuriantis Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais (OL 2002 L 63, p. 1).

3. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 6 tomas, p. 34).

4. 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 6 tomas, p. 185).

5. 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2005/214/TVR dėl abipusio pripažinimo principo taikymo finansinėms baudoms (OL 2005 L 76, p. 16).

6. 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti (OL 2006 L 328, p. 59).

7. 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmės ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL 2008 L 327, p. 27), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL 2009 L 81, p. 24).

8. 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimas 2009/426/TVR dėl Eurojusto stiprinimo ir iš dalies keičiantis sprendimą 2002/187/TVR, įkuriantį Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais (OL 2009 L 138, p. 14).

9. 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/299/TVR, iš dalies keičiantis pamatinius sprendimus 2002/584/TVR, 2005/214/TVR, 2006/783/TVR, 2008/909/TVR ir 2008/947/TVR ir stiprinantis asmenų procesines teises bei skatinantis tarpusavio pripažinimo principo taikymą sprendimams, priimtiems atitinkamam asmeniui asmeniškai nedalyvavus teisminiame nagrinėjime (OL 2009 L 81, p. 24).

10. 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo (OL 2009 L 328, p. 42).

11. 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL 2010 L 280, p. 1).

12. 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (OL 2011 L 101, p. 1).

13. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL 2011 L 335, p. 1).

14. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio (OL 2011 L 338, p. 2).

15. 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL 2012 L 142, p. 1).

16. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).

17. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).

18. 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL 2014 L 127, p. 39).

19. 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/62/ES dėl euro ir kitų valiutų apsaugos nuo padirbinėjimo baudžiamosios teisės priemonėmis, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2000/383/TVR (OL 2014 L 151, p. 1).“

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šio įstatymo 7 straipsnis įsigalioja 2018 m. sausio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos teisingumo ministras ir Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
2016-11-16

L. e. teisingumo ministro pavaduotojas
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168,
190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama **nedelsiant** nuo sulaikymo **arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento**, arba **prieš juos apklausiant pirmosios apklausos**.“

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; ~~nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento~~ turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

3 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 44 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip:

„9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka. **Draudžiama kontroliuoti įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, susirašinėjimą ar kitą korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą ir susižinojimą.**“

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;
- 2) dalyvauti įtariamojo **ar kaltinamojo** apklausose; **taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;**
- 3) **nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.** ~~matytis su sulaikytu arba suimtu įtariamuoju be pašaliečių. Šių pasimatymų~~ **Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju** skaičius ir trukmė neribojami;
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju **ar kaltinamuoju**, taip pat įtariamojo **ar kaltinamojo** arba **jų** gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus;

6) 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;

7) 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;

8) 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;

9) 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę **šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais** turėti gynėją ~~nuo sulaikymo ar pirmosios apklausos momento~~ ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamojo ar kaltinamojo iniciatyva. **Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją.** Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

7 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 69 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„69 straipsnis. Prašymas užsienio valstybei išduoti asmenį

1. Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais ir tvarka Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra arba Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija, **gavusi šio straipsnio 3 dalyje nurodytus dokumentus**, kreipiasi į užsienio valstybės įstaigą prašydama išduoti Lietuvos Respublikos pilietį arba kitą asmenį, jeigu pradėtas jo baudžiamasis persekiojimas arba priimtas apkaltinamasis nuosprendis.

2. Lietuvos Respublikos prašyme išduoti asmenį nurodoma: įtariamojo (kaltinamojo, nuteistojo) pavardė, vardas, gimimo metai, asmens kodas, pilietybė; padarytos nusikalstamos veikos aplinkybės; Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso straipsnio, numatančio padarytą nusikalstamą veiką, tekstas; įtariamojo (kaltinamojo, nuteistojo) išorės požymiai. Prie prašymo pridedama prašomo išduoti asmens nuotrauka, ~~į užsienio kalbą išverstas ir reikiamai patvirtintas nutarties dėl suėmimo paskyrimo arba~~ nuosprendžio nuorašas, taip pat kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatyti dokumentai.

3. Įsiteisėjusio apkaltinamojo teismo nuosprendžio, kuriuo buvo paskirta laisvės atėmimo bausmė, nuorašą ir tais atvejais, kai yra priimta ir įsiteisėjusi nutartis panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą arba nutartis dėl lygtinai iš pataisos įstaigos paleisto asmens pasiuntimo į pataisos įstaigą atlikti likusios laisvės atėmimo bausmės, nutarties nuorašą kartu su šio straipsnio 2 dalyje nurodyta informacija nuosprendį arba nutartį priėmęs teismas, nusprendęs, kad reikalinga kreiptis dėl asmens išdavimo, siunčia Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.

4. Prašymo išduoti asmenį ir prie jo pridedamų dokumentų vertimą į reikalingą užsienio valstybės kalbą užtikrina institucija, kuri kreipiasi į užsienio valstybės įstaigą dėl asmens išdavimo.“

8 straipsnis. 69¹ straipsnio pakeitimas

Pakeisti 69¹ straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Dėl Lietuvos Respublikos piliečio ar kito asmens, kuris Lietuvos Respublikoje įsiteisėjusiu apkaltinamuoju nuosprendžiu nuteistas laisvės atėmimo bausme, tačiau nuo bausmės atlikimo pasislėpė Europos Sąjungos valstybėje narėje, Europos arešto orderį išduoda ir į kompetentingą šios valstybės instituciją tiesiogiai kreipiasi apygardos teismas pagal nuosprendį ar nutartį panaikinti bausmės vykdymo atidėjimą, ~~nutartį panaikinti lygtinį atleidimą nuo laisvės atėmimo bausmės prieš terminą ar neatliktos laisvės atėmimo bausmės dalies pakeitimą švelnesne bausme~~ arba nutartį dėl lygtinai iš pataisos įstaigos paleisto asmens pasiuntimo į pataisos įstaigą atlikti likusios laisvės atėmimo bausmės priėmusio teismo veiklos teritoriją. Prireikus apygardos teismas Europos arešto orderį kompetentingai Europos Sąjungos valstybės narės institucijai gali perduoti per Lietuvos Respublikos teisingumo ministeriją arba per Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokurorą – Lietuvos nacionalinį narį Eurojuste (Lietuvos nacionalinio nario Eurojuste pavaduotoją).“

9 straipsnis. 71¹ straipsnio pakeitimas

Papildyti 71¹ straipsnį 9 dalimi:

„9. Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kurį prašoma perduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, turi teisę prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Apie šią asmenį, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę jam suprantama kalba turi būti pranešta nedelsiant po suėmimo paskyrimo. Gavusi šį prašymą, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nedelsdama apie tai informuoja kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją. Asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdo klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir asmens, dėl kurio yra įsiteisėjusi nutartis išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, perdavimo vykdymo.“

10 straipsnis. 72 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 72 straipsnį nauja 4 dalimi:

„4. Apie asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suėmimą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

2. Buvusią 72 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi.

11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių, ~~o kai jų nėra, arba~~ kitam **suimtojo nurodytam** asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. **Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jei toks pranešimas jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba jei suimtas motyvuotai paaiškina, kad toks pranešimas gali pakenkti jo sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina**

nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskųstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama. ~~Be to, įtariamajam turi būti sudaryta galimybė pačiam pranešti šeimos nariams, artimiesiems giminaičiams, o kai jų nėra, — kitiems asmenims apie suėmimo paskyrimą.~~

2. Pakeisti 128 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Apie tai, kad suėmimas paskirtas kitos valstybės piliečiui, prokuroras nedelsdamas praneša Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai ir, jeigu suimtas pageidauja, — jo valstybės diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai. Tais atvejais, kai įtariamasis turi dvi ar daugiau pilietybių, jis gali, jeigu įmanoma, pasirinkti, kurios valstybės diplomatinė atstovybė ar konsulinė įstaiga turi būti informuota apie jo suėmimą. Be to, suimtam įtariamajam pageidaujant, jam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškinta teisė susisiekti su šiomis įstaigomis.“

12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 2 3 dalyse nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 168 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 168 straipsnį nauja 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais atsisakius pradėti ikiteisminį tyrimą, skundą, pareiškimą ar pranešimą padavęs asmuo turi teisę susipažinti su visa bylos medžiaga ar jos dalimi, kurios pagrindu buvo priimtas ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro nutarimas atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą, taip pat susipažinimo metu daryti šios medžiagos kopijas ar išrašus. Rašytinis prašymas susipažinti su bylos medžiaga ir (ar) susipažinimo metu daryti šios medžiagos kopijas ar išrašus pateikiamas prokurorui. Prokuroras privalo išnagrinėti prašymą ne vėliau kaip per tris dienas nuo jo gavimo dienos. Prokuroras nurodo, kokia apimtimi skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui leidžiama susipažinti su bylos medžiaga. Susipažinimo su medžiaga metu taip pat taikomi šio Kodekso 181 straipsnio 6 dalyje nurodyti draudimai.“

2. Buvusias 168 straipsnio 4 ir 5 dalis laikyti atitinkamai 5 ir 6 dalimis.

14 straipsnis. 190 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 190 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apklausiant į akistatą suvestus asmenis, turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. Akistatoje, kurioje dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

15 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 192 straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Vykdamas asmens parodymą atpažinti, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

2. Buvusias 192 straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 7 dalis laikyti atitinkamai 4, 5, 6, 7 ir 8 dalimis.

16 straipsnis. 196 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 196 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmuo, kurio parodymai tikrinami ar tikslinami, savarankiškai parodo vietą, apie kurią davė parodymus, paaiškina savo ankstesnius parodymus akivaizdžiai juos susiedamas su

aplinkybėmis vietoje ir atsako į užduodamus klausimus. Parodymų tikrinimo vietoje metu turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. **Atliekant parodymų patikrinimą vietoje, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.**“

17 straipsnis. 197 straipsnio pakeitimas

Papildyti 197 straipsnį nauja 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„197 straipsnis. Eksperimentas

1. Liudytojų, nukentėjusiųjų, įtariamųjų parodymams ar versijoms patikrinti galima atkurti tiriamo įvykio situaciją, aplinką, asmenų veiksmus ar kitas aplinkybes ir atlikti reikiamus bandymus.

2. Eksperimente, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

18 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardamosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. **Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.**“

19 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas

Pakeisti Kodekso priedą ir jį išdėstyti taip:

„Lietuvos Respublikos
baudžiamojo proceso kodekso
priedas

ĮGYVENDINAMI EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTAI

1. 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2001/220/TVR dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 4 tomas, p. 72).

2. 2002 m. vasario 28 d. Tarybos sprendimas 2002/187/TVR, įkuriantis Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais (OL 2002 L 63, p. 1).

3. 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 6 tomas, p. 34).

4. 2003 m. liepos 22 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje (OL 2004 m. specialusis leidimas, 19 skyrius, 6 tomas, p. 185).

5. 2005 m. vasario 24 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2005/214/TVR dėl abipusio pripažinimo principo taikymo finansinėms baudoms (OL 2005 L 76, p. 16).

6. 2006 m. spalio 6 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2006/783/TVR dėl tarpusavio pripažinimo principo taikymo nutarimams konfiskuoti (OL 2006 L 328, p. 59).

7. 2008 m. lapkričio 27 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/909/TVR dėl nuosprendžių baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo principo taikymo skiriant laisvės atėmimo bausmės ar su laisvės atėmimu susijusias priemones, siekiant jas vykdyti Europos Sąjungoje (OL 2008 L 327, p. 27), iš dalies pakeistas 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatiniu sprendimu 2009/299/TVR (OL 2009 L 81, p. 24).

8. 2008 m. gruodžio 16 d. Tarybos sprendimas 2009/426/TVR dėl Eurojusto stiprinimo ir iš dalies keičiantis sprendimą 2002/187/TVR, įkuriantį Eurojustą siekiant sustiprinti kovą su sunkiais nusikaltimais (OL 2009 L 138, p. 14).

9. 2009 m. vasario 26 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/299/TVR, iš dalies keičiantis pamatinius sprendimus 2002/584/TVR, 2005/214/TVR, 2006/783/TVR, 2008/909/TVR ir 2008/947/TVR ir stiprinantis asmenų procesines teises bei skatinantis tarpusavio pripažinimo principo taikymą sprendimams, priimtiems atitinkamam asmeniui asmeniškai nedalyvavus teisminiame nagrinėjime (OL 2009 L 81, p. 24).

10. 2009 m. lapkričio 30 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2009/948/TVR dėl jurisdikcijos įgyvendinimo kolizijų baudžiamuosiuose procesuose prevencijos ir sprendimo (OL 2009 L 328, p. 42).

11. 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL 2010 L 280, p. 1).

12. 2011 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/36/ES dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, pakeičianti Tarybos pamatinį sprendimą 2002/629/TVR (OL 2011 L 101, p. 1).

13. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/93/ES dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2004/68/TVR (OL 2011 L 335, p. 1).

14. 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/99/ES dėl Europos apsaugos orderio (OL 2011 L 338, p. 2).

15. 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL 2012 L 142, p. 1).

16. 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/29/ES, kuria nustatomi būtiniausi nusikaltimų aukų teisių, paramos joms ir jų apsaugos standartai ir kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2001/220/TVR (OL 2012 L 315, p. 57).

17. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).

~~17.~~ **18.** 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/42/ES dėl nusikaltimų priemonių ir pajamų iš nusikaltimų įšaldymo ir konfiskavimo Europos Sąjungoje (OL 2014 L 127, p. 39).

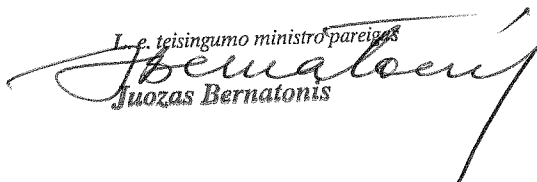
~~17.~~ **19.** 2014 m. gegužės 15 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/62/ES dėl euro ir kitų valiutų apsaugos nuo padirbinėjimo baudžiamosios teisės priemonėmis, kuria pakeičiamas Tarybos pamatinis sprendimas 2000/383/TVR (OL 2014 L 151, p. 1).“

20 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas

1. Šio įstatymo 7 straipsnis įsigalioja 2018 m. sausio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos teisingumo ministras ir Lietuvos Respublikos generalinis prokuroras iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

L. p. teisingumo ministro pareigos

Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ
IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„45 straipsnis. Advokato teisė bendrauti ir susitikti su klientu

1. Draudžiama kliudyti advokatui bendrauti ar be pašalinių susitikti su klientu.
2. Advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“

2 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 46 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Draudžiama viešai arba slapta susipažinti su advokato profesinę paslaptį sudarančia informacija ir ją naudoti kaip įrodymą. Advokato profesinę paslaptį sudaro kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, taip pat kitas advokato ir kliento bendravimo (susitikimų, korespondencijos, pokalbių telefonu ar kitų bendravimo ir susižinojimo formų) turinys.“

3 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Teisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
Justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė

2016-11-16

L. e. teisingumo ministro pareigos
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ
IR PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„45 straipsnis. Advokato teisė **bendrauti ir** susitikti su klientu

1. Draudžiama kliudyti advokatui **bendrauti ar** be pašalinių susitikti su klientu.

2. Advokato ir jo kliento susitikimo **arba kitokio bendravimo ar susižinojimo** duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“

2 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 46 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Draudžiama viešai arba slapta susipažinti su advokato profesinę paslaptį sudarančia informacija ir ją naudoti kaip įrodymą. Advokato profesinę paslaptį sudaro kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, **taip pat kitas advokato ir kliento bendravimo (susitikimų, korespondencijos, pokalbių telefonu ar kitų bendravimo ir susižinojimo formų) turinys.**“

3 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

L. e. teisingumo ministro pakeičias
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 14 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Susitikimų metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

2. Buvusią 14 straipsnio 2 dalį laikyti 3 dalimi.

2 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. Šioje dalyje nurodyti suimtojo teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtojo telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.“

2. Papildyti 23 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Telefoninių pokalbių su gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

3. Buvusias 23 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.

3 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 31 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**31 straipsnis. Suimtųjų užsieniečių teisė palaikyti ryšius su savo valstybių atstovais**

Suimtieji užsieniečiai turi teisę palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis, įskaitant teisę susitikti, paskambinti telefonu ar susirašinėti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam pageidaujant, jo valstybės konsulinės įstaigos turi teisę užtikrinti suimtojo teisinį atstovavimą, įskaitant suimtojo teisę į gynybą.“

4 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Tėisingumo ministerijos
Administracinės ir baudžiamosios
justicijos departamento direktorė

Simona Mesonienė
2016-11-02

L. e. teisingumo ministro pavaduotojas
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31 STRAIPSNIŲ IR
PRIEDO PAKEITIMO
ĮSTATYMAS

2016 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 14 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Susitikimų metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

2. Buvusią 14 straipsnio 2 dalį laikyti 3 dalimi.

2 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. **Šioje dalyje nurodyti suimtojo teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtojo telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.**“

2. Papildyti 23 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Telefoninių pokalbių su gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

3. Buvusias 23 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.

3 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 31 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„31 straipsnis. Suimtųjų užsieniečių teisė palaikyti ryšius su savo valstybių atstovais

Suimtieji užsieniečiai turi teisę palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis, **įskaitant teisę susitikti, paskambinti telefonu ar susirašinėti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam pageidaujant, jo valstybės konsulinės įstaigos turi teisę užtikrinti suimtojo teisinį atstovavimą, įskaitant suimtojo teisę į gynybą.**“

4 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas

Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu:

„3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

L. e. teisingumo ministro pareigas
Juozas Bernatonių
Juozas Bernatoniš

DERINIMO PAŽYMA

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO PROCESO KODEKSO 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 IR 233 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ADVOKATŪROS ĮSTATYMO NR. IX-2066 45 IR 46 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SUĖMIMO VYKDYMO ĮSTATYMO NR. I-1175 14, 23 IR 31 STRAIPSNIŲ IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ
(TAP-16-1723; TAIS NR. 16-9737(2))

Eil. Nr.	Institucijos pavadinimas	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta
	Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Teisės departamento 2016-11-08 pažyma Nr. NV-3469	1. Lietuvos Respublikos Konstitucijos 31 straipsnyje nustatyta, kad asmeniui, kuris įtariamasis padaręs nusikaltimą, ir kaltinamajam nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento garantuojama teisė į gynybą, taip pat ir teisė turėti advokatą. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad iš Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos teisės į gynybą, taip pat teisės turėti advokatą kyla įstatymų leidėjo pareiga įstatymais sukonkretinti, kaip įgyvendinama ši asmens konstitucinė teisė. Nustatydamas šį teisinį reguliavimą įstatymų leidėjas yra saistomas Konstitucijos (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2011 m. birželio 9 d., 2013 m. lapkričio 15 d. nutarimai). Atsižvelgiant į tai, BPK projektu keičiamo Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 10 straipsnyje siūlomas reguliavimas, kad įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam teisė į gynybą užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant, diskutuojant dėl jo atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai, įvertinus tai, kad sudaromos prielaidos Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintos	<u>Neatsižvelgta</u> Lyginamoji Konstitucijos 31 straipsnio ir BPK projektu keičiamo BPK 10 straipsnio nuostatų analizė leidžia vienareikšmiškai teigti, kad nėra absoliučiai jokio pagrindo teigti, kad BPK projektu siūlomas teisinis reguliavimas kokiu nors būdu siaurintų, apribotų, iškraipytų ar kitaip būtų nesuderinamas su Konstitucijos 31 straipsnio nuostatomis. Priešingai, BPK projektu yra detalizuojamos ir labiau išgryninamos Konstitucijos bendro pobūdžio nuostatos ir atitinkamai tikslinami Konstitucijos 31 straipsnyje nurodyti įtariamųjų/kaltinamųjų teisės į gynybą atsiradimo privalomi momentai, tokiu būdu tiksliau atskleidžiant šių nuostatų turinį bei suderinant juos su Direktyvos reikalavimais. Tuo pačiu siūlomais pakeitimais BPK 10 straipsnis papildomai derinamas ir su BPK 21 straipsnio 2 dalyje nurodytais asmens pripažinimo įtariamuoju momentais (kurie ne visi yra įtvirtinti BPK 10 straipsnyje), kuriais asmeniui be abejonės taip pat turi būti užtikrinama teisė į gynybą. Konstitucija gi savo ruožtu tik labai bendrais bruožais įtvirtina pagrindinius (pradinius) įtariamųjų/kaltinamųjų teisės į gynybą atsiradimo privalomus momentus (t. y. nuo jų sulaikymo arba pirmosios apklausos momento), ir šių nuostatų paskirtis yra kiek įmanoma ankščiau (asmeniui tapus įtariamuoju) įtariamajam užtikrinti teisę į gynybą. Todėl šiuo atveju būtų galima kalbėti apie tam tikrą nesuderinamumą su šiomis Konstitucijos nuostatomis tik, jeigu BPK projekte, pavyzdžiui, būtų siūloma BPK nenurodyti Konstitucijoje nurodytus atvejus ar nenumatyti įtariamajam/kaltinamajam teisės į gynybą Konstitucijoje nurodytais atvejais arba siūloma užtikrinti įtariamajam/kaltinamajam teisę į gynybą tik vėlesniais negu Konstitucijoje nurodytais atvejais, tačiau BPK projektu jokių panašaus pobūdžio nuostatų ar apribojimų nėra siūloma. Atsižvelgiant į tai, vertinimas, kad minėtas Konstitucijoje įtvirtintos teisės į gynybą detalizavimas BPK projekte gali būti nesuderinamas su pastarosios nuostatomis neturi jokio pagrindo.

		asmens teisės į gynybą turinį išplėsti ir interpretuoti įstatymu.	Aptariamuoju aspektu, pažymėtina, kad, nors Konstitucijos 31 straipsnyje teisė į gynybą yra garantuojama tik įtariamiesiems/kaltinamiesiems, galiojančios BPK 10 straipsnio nuostatos šią teisę <i>taip pat garantuoja ir nuteistiesiems (nors tai ir nėra numatyta Konstitucijoje)</i> , tačiau vėlgi toks Konstitucijos nuostatų detalizavimas nuo pat BPK įsigaliojimo momento nėra vertinamas kaip nesuderinamas su Konstitucijos nuostatomis.
		2. Jeigu anksčiau minėtos abejonės būtų paneigtos, mūsų manymu, BPK 10 straipsnio redakcija vis dėlto netiksliai perkelia Direktyvos 2013/48 nuostatas. Šios direktyvos 3 straipsnyje nustatyta, kad įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę turėti advokatą nuo išvardytų momentų (t. y., prieš juos apklausiant policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje ar teisme; tyrimo arba kitoms kompetentingoms valdžios institucijoms atliekant tyrimo ar kitus įrodymų rinkimo veiksmus; nedelsiant nuo laisvės atėmimo momento; kai jie šaukiami atvykti į jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintį teismą, deramu laiku prieš jiems atvykstant į tą teismą), atsižvelgiant į tą, kuris yra anksčiausias, tuo tarpu BPK 10 straipsnyje minėtos teisės atsiradimo momentai nurodomi kaip alternatyvos – nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant, t. y. nesiejant teisės turėti advokatą atsiradimo su anksčiausiu momentu.	<u>Neatsižvelgta.</u> Priešingai, BPK projektu siūlomais pakeitimais BPK 10 straipsnio nuostatos yra <i>visiškai suderinamos su Direktyvos reikalavimais</i> ir atitinkamai BPK 10 straipsnyje <i>įtvirtintinami visi Direktyvos 3 straipsnio 2 dalyje nurodyti įtariamųjų/kaltinamųjų teisės į gynybą atsiradimo privalomi momentai</i> , kurie šiuo metu ne visi yra nurodyti BPK 10 straipsnyje (arba nurodyti netiksliai), tačiau kuriuos, vadovaujantis Direktyvos nuostatomis, privaloma nurodyti baudžiamojo proceso įstatyme (bent vieno Direktyvoje nurodyto teisės į gynybą atsiradimo privalomo momento nenurodymas (arba netinkamas įtvirtinimas) BPK reikštų netinkamą Direktyvos nuostatų perkėlimą). Atitinkamai BPK projektu keičiamame 10 straipsnyje įtvirtinti teisės turėti gynėją atsiradimo momentai (nuo sulaikymo momento; nuo šaukimo į apklausą įteikimo momento, prieš apklausiant; nuo šaukimo į teismo posėdį įteikimo momento), <i>kaip ir galiojančio BPK 10 straipsnio atveju, negali būti suprantami kaip kažkokios laisvai pasirenkamos alternatyvos ir, savaime suprantama, kad teisėsaugos institucijos ar teismas įtariamiesiems/kaltinamiesiems teisę turėti gynėją privalo užtikrinti nuo praktiškai įmanomai anksčiausio iš visų BPK projektu keičiamame 10 straipsnyje įtvirtintų momentų</i> . T. y. užtikrinus įtariamajam teisę turėti gynėją kokiame nors ankstesniame momente (pvz., nuo sulaikymo momento) vėlesniame momente (pavyzdžiui, prieš apklausiant) to, savaime suprantamai, pakartotinai nereiktų daryti, kadangi įtariamasis jau veiksmingai naudotųsi teisę į gynybą nuo ankstesnio momento. Tuo tarpu, jeigu įtariamajam teisę turėti gynėją nebuvo užtikrinta nuo kurio nors iš BPK projektu keičiamame BPK 10 straipsnyje nurodyto ankstesnio momento (pavyzdžiui, asmuo nebuvo sulaikytas, tad atitinkamai jam nebuvo užtikrinta teisė turėti gynėją nuo sulaikymo momento), būtina pastarajam asmeniui užtikrinti teisę į gynybą nuo bet kurio <i>kito</i> praktiškai įmanomai anksčiausio BPK projekte nurodyto momento (pavyzdžiui, nuo šaukimo į apklausą įteikimo momento arba prieš jį apklausiant). Juo labiau teisėsaugos institucijoms ar teismui <i>nėra suteikiama galimybė (kaip ir galiojančio BPK 10 straipsnio atveju) savo nuožiūra laisvai pasirinkti bet kurį iš nurodytų momentų ir</i>

			<p>nuo jo įtariamajam/kaltinamajam užtikrinti teisę turėti gynėją, o <i>privalo užtikrinti</i> šių asmenų teisę į gynybą nuo praktiškai įmanomai anksčiausio momento.</p> <p>Pažymėtina ir tai, kad atsižvelgiant į tai, kad pačioje <i>Direktyvoje yra pakankami daug</i> neaiškių, dviprasmiškų, diskutuotinų ar kartais net nelogiškų nuostatų (kas savo ruožtu yra ilgų ir sunkių vykusių derybų Europos Sąjungos Taryboje rezultatas) ir baudžiamojo proceso įstatymui pakankamai neįprastų formuluočių, <i>siūlytina nesivadovauti</i> minėtos Direktyvos (kaip ir kitų Europos Sąjungos teisės aktų) nuostatų <i>pažodiniu vertinimu</i> (bei vengti pažodinio interpretavimo) ir <i>vengti analogiško (pažodinio) jos nuostatų perkėlimo</i> į Lietuvos teisinę sistemą.</p>
		<p>3. Mūsų nuomone, siūlomą BPK 44 straipsnio 9 dalies papildymą, pagal kurį draudžiama kontroliuoti įtariamąjį, kaltinamąjį, nuteistą ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, susirašinėjimą ar kitą korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą ir susižinojimą, tikslingiau dėstyti šio straipsnio 8 dalyje, kurioje aptariamas teisės turėti gynėją realizavimas. Kartu pažymime, kad pagal Direktyvos 2013/48 nuostatas Europos Sąjungos valstybės narės gerbia įtariamųjų arba kaltinamųjų ir jų advokato bendravimą pagal šią direktyvą naudojantis teise turėti advokatą konfidencialumą, tuo tarpu BPK 44 straipsnio 9 dalyje aptarti draudimai taikomi ir nuteistųjų atžvilgiu.</p>	<p><u>Neatsižvelgta</u></p> <p>Pažymėtina, kad BPK 44 straipsnio 9 dalyje yra įtvirtinta asmens privataus gyvenimo apsaugos bei asmens susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio <i>susižinojimo slaptumo užtikrinimo garantija</i>. BPK projektu siūlomais BPK 44 straipsnio pakeitimais baudžiamojo proceso įstatyme yra atskleidžiamas asmens (įtariamąjį, kaltinamąjį, nuteistą) ir jo gynėjo (advokato) bendravimo konfidencialumo turinys (kuris apima šių asmenų ir gynėjų susitikimus, susirašinėjimą ar kitą korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą ir susižinojimą) ir kartu įtvirtinami tokio <i>bendravimo susirašinėjimo, telefoninių pokalbių ir kitokio susižinojimo slaptumo užtikrinimo garantija</i> (konfidencialumo užtikrinimo apsaugos standartas). Atsižvelgiant į tai, Teisingumo ministerijos nuomone, BPK projektu siūlomi BPK 44 straipsnio pakeitimai savo turiniu ir pobūdžiu yra žymiai artimesni BPK 44 straipsnio 9 daliai negu to paties straipsnio 8 daliai, kurioje aptariamas teisės turėti gynėją realizavimas bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimas.</p> <p>Kartu pažymėtina ir tai, kad, vadovaujantis BPK nuostatų sisteminiu aiškinimu, asmens ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumo užtikrinimo kriterijai ir apsaugos standartai baudžiamajame procese negali būti suprantami skirtingai ar būti diferencijuojami, priklausomai nuo skirtingų proceso dalyvių, atliekamų procesinių veiksmų pobūdžio ar kitų panašių neturinčių reikšmės aplinkybių, todėl asmens bendravimo su savo gynėju konfidencialumo garantija <i>visiems baudžiamąja tvarka persekiojamiems asmenims turi būti taikoma vienoda apimtimi ir vienodomis sąlygomis</i>, t. y. nepaisant to, kad Direktyvos nuostatos yra skirtos tik įtariamųjų/kaltinamųjų teisių apsaugai užtikrinti, ši garantija turi būti taikoma ir nuteistiesiems.</p>
		<p>5. Pažymime, kad BPK projekte (BPK 69, 168 straipsnių pakeitimai), kuriuo siekiama</p>	<p><u>Neatsižvelgta</u></p> <p>Nekvestionuojant Seimo Europos reikalų komiteto rekomendacijos tikslų,</p>

		<p>įgyvendinti Direktyvą 2013/48, nesilaikoma Lietuvos Respublikos Seimo Europos reikalų komiteto rekomendacijos tame pačiame teisės akto projekte kartu nedėstyti nacionalinių iniciatyvų. Šiame kontekste pastebėtina, kad aptarti pakeitimai galėtų būti inkorporuoti į Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. birželio 27 d. nutarimui Nr. KT19-N10/2016 „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 3 straipsnio 1 dalies nuostatos, 235 straipsnio 1 dalies, 254 straipsnio 4 dalies, 327 straipsnio 1 punkto atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ įgyvendinti reikalingus teisės aktų projektus, kuriuos pavesta parengti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai.</p>	<p>pažymėtina, kad, atsižvelgiant į tai, kad Seimo kontrolieriaus rekomendacijos (kurias siekiama įgyvendinti BPK 168 straipsnio pataisomis) buvo pateiktos dar 2014 m. ir iki šiol dar nėra įgyvendintos, o BPK 69 straipsnio problemą dėl praktinių priežasčių, susijusių su teismo sprendimų vykdymo užtikrinimu, reikia spręsti kuo skubiau (be to, reikia ir atitinkamo laiko po BPK pataisų priėmimo, siekiant Teisingumo ministerijai ir Generalinei prokuratūrai tinkamai susiplanuoti reikalingas finansines išlaidas) ir į tai, kad BPK 69 ir 168 straipsnių pakeitimai yra parengti ir suderinti su suinteresuotomis institucijomis, tuo tarpu visi kiti Teisingumo ministerijos planuojami baudžiamojo proceso įstatymo pakeitimai (įskaitant ir dėl Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 2016 m. birželio 27 d. nutarimo Nr. KT19-N10/2016 įgyvendinimo) yra dar tik pirminėje analizės stadijoje bei galiausiai turint omeny, kad BPK 69 ir 168 straipsnių pakeitimai nėra didelės apimties, Teisingumo ministerijos nuomone, <i>nėra objektyviai pateisinamų priežasčių siūlomam dirbtiniam šių baudžiamojo proceso įstatymo pataisų vilkinimui ar atidėjimui.</i></p>
	<p>Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimo tarnyba (2016 m. lapkričio 15 d. ministerijų atstovų pasitarime išsakytos pastabos)</p>	<p>1. Siūlytina įstatymų projektus suderinti su teisėsaugos institucijomis.</p>	<p><u>Neatsižvelgta</u></p> <p>Pažymėtina, kad įstatymų projektai Teisingumo ministerijos 2016 m. rugsėjo 9 d. raštu Nr. (1.36)2T-1071 buvo derinti su Generaline prokuratūra ir Vidaus reikalų ministerija (derinimas su pastarąja savo ruožtu reiškia ir minėtų projektų derinimą taip pat su Vidaus reikalų ministerijos valdymo sričiai priskirtinomis pavaldžiomis įstaigomis, t. y. Policijos departamentu, Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnyba, Valstybės sienos apsaugos tarnyba ir kitomis. Atsižvelgiant į tai, teigtina, kad <i>įstatymų projektai yra tinkamai suderinti su teisėsaugos institucijomis</i> (ikiteisminio tyrimo įstaigomis). Tuo tarpu (šiuo atveju neįprastas) išplėstinis įstatymų projektų derinimas su iš esmės visomis BPK 165 straipsnyje nurodytomis ikiteisminio tyrimo įstaigomis (pavyzdžiui, su Specialiųjų tyrimų tarnyba, Karo policija, Lietuvos Respublikos muitine ar pan.), ypač, kai minėti įstatymų projektais keičiama reguliavimas <i>tiesiogiai nėra susiję</i> su šių įstaigų kompetencijos pagrindinėmis sritimis, nėra reikalingas ar tikslingas. Taip pat pastebėtina, kad minėti įstatymų projektai taip pat <i>nėra susiję</i> ir su kovos su korupcija ar korupcijos prevencijos sritimis (t. y. su Specialiųjų tyrimo tarnybos pagrindine veiklos sritimi), kas savo ruožtu sukelia dar daugiau pagrįstų abejonių dėl šių projektų atskiro derinimo su Specialiųjų tyrimo tarnyba poreikio ir tikslingumo.</p>
		<p>2. Siūlytina apsvaistyti galimybę BPK projektu</p>	<p><u>Neatsižvelgta</u></p>

keičiamame BPK 168 straipsnyje įtvirtinti papildomus kriterijus, vadovaujantis kuriais asmeniui, padavusiam skundą, pareiškimą ar pranešimą apie galimai padarytą nusikalstamą veiką, būtų neleidžiama susipažinti su visa bylos medžiaga, taip siekiant išvengti atvejų, kai minėtam asmeniui būtų (privalomai) teikiami visi bylos duomenis.

Pažymėtina, kad BPK 181 straipsnyje, numatančiame panašaus pobūdžio (tik jau proceso dalyvių) teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo duomenimis, nurodytas iš esmės vienintelis pagrindas, kai proceso dalyviams būtų neleidžiama susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga, t. y. jeigu toks susipažinimas, prokuroro manymu, galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei (kitų atsisakymo pagrindų išvis nėra). Pažymėtina, kad paminėto arba panašaus pobūdžio atsisakymo pagrindo įtvirtinimas BPK 168 straipsnyje nurodytame mechanizme būtų logiškai *nepagrįstas bei netikslingas*, kadangi BPK 168 straipsnyje nurodytu atveju ikiteisminis tyrimas net nėra pradėdamas, tad atitinkamai asmens supažindinimas su nepradėto ikiteisminio tyrimo medžiaga, savaime suprantamai, negali pastarajam tyrimui koku nors būdu pakenkti. Tuo tarpu kažkokių papildomų atsisakymo supažindinti su bylos medžiaga pagrindų (kurių net nėra BPK 181 straipsnyje) įtvirtinimas BPK 168 straipsnyje *būtų itin sunkiai pagrindžiamas*, kadangi aptariamuoju aspektu būtų neaišku kodėl ir dėl kokių priežasčių apie galimai padarytą nusikalstamą veiką (pačiam) pranešusiam asmeniui būtų draudžiama susipažinti su (dėl jo paties skunde, nurodyto nusikaltimo) nepradėto ikiteisminio tyrimo medžiaga (t. y. su atsisakymo pagrindais ir motyvais), ypač, kai BPK 168 straipsnio nuostatos tuo pačiu jam leidžia (asmeniui net nežinant visų atsisakymo pradėti ikiteisminį tyrimą priežasčių) per septynias dienas apskusti patį nutarimą atsisakyti pradėti ikiteisminį tyrimą.

Kartu pažymėtina, kad BPK 168 straipsnyje nurodytas asmens supažindinimo su surinkta bylos medžiaga mechanizmas savo ruožtu *neįtvirtina pareigos visais atvejais supažindinti minėtą asmenį būtinai su visa bylos medžiaga ir BPK projekto nuostatose yra įtvirtinti pakankami saugikliai*, siekiant kiekvieno konkrečiu atveju apsaugoti tam tikrus jautrius ar neatskleistinus bylos duomenis nuo netinkamo atskleidimo. T. y., vadovaujantis BPK projektu keičiamo BPK 168 straipsnio nuostatomis, asmuo, priklausomai nuo konkretaus atvejo, gali būti supažindinamas su visa bylos medžiaga *arba su atitinkama jos dalimi, be to, būtent prokuroras*, gavęs asmens prašymą, nurodo, kokia apimtimi skundą, pareiškimą ar pranešimą padavusiam asmeniui *leidžiama susipažinti su bylos medžiaga* (t. y. prokuroras gali savo nuožiūra pagrįstai riboti teikiamos medžiagos apimtį). Galiausiai, BPK 168 straipsnyje nurodytam asmens susipažinimui su bylos medžiaga taip pat taikomi ir BPK 181 straipsnio 6 dalyje nurodyti draudimai.

L. e. teisingumo ministro pavaduotojas

Juozas Bernatoniš

Siūlau įtraukti į Vyriausybės posėdžio (pasitarimo) darbotvarkės projektą

Dėl Baudžiamojo proceso kodekso 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69-1, 71-1, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 ir 233 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo, Advokatūros įstatymo Nr.IX-2066 45 ir 46 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo ir Suėmimo vykdymo įstatymo Nr.I-1175 14, 23 ir 31 straipsnių ir priedo pakeitimo įstatymo projektų (TAP-16-1723(2)16-9737(2))

b.e.p.
Pranešėjas: teisingumo ministras J.Bernatonis

Dalyvauja: TM Administracinės ir baudžiamosios justicijos departamento Baudžiamosios justicijos skyriaus patarėjas J.Kuzma

Klausimo kuratorius: N.Makštelienė

11/16/16
2016 11 08

<p>Apsvarstyta ministerijų atstovų pasitarime</p> <p><u>2016-11-15</u> (data)</p>	<p>Ministerijų atstovų pasitarimo protokolo išrašas</p> <p><i>1. Pasiūlyti TM įvertinti FM, STT ir TD pastabas</i> <i>2. Patikslintą projektą pristatyti Vyriausybės posėdžio B dalyje.</i> <i>(2016-11-15)</i></p>
<p>Informacija apie projekto svarstymą Vyriausybės pasitarime ar/ir Vyriausybės posėdyje</p>	<p>Papildoma informacija</p>

prie 19 klr. (LRV pos.)

**DIREKTYVOS 2013/48/ES IR LIETUVOS RESPUBLIKOS NACIONALINIŲ TEISĖS AKTŲ
ATITIKTIES LENTELĖ**

<p>2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu</p>	<p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 10, 21, 44, 48, 50, 52, 69, 69¹, 71¹, 72, 128, 140, 168, 190, 192, 196, 197 ir 233 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – BPK projektas)</p> <p>Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 14, 23 ir 31 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – SVĮ projektas)</p> <p>Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo Nr. IX-2066 45 ir 46 straipsnių ir Priedo pakeitimo įstatymo projektas (toliau – AI projektas)</p> <p>Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo projektas Nr. 16-9741 (toliau – Įsakymo projektas)</p> <p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas, patvirtintas 2002 m. kovo 14 d. įstatymu Nr. IX-785 (suvestinė redakcija nuo 2016-06-28) (toliau – BPK)</p> <p>Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas, patvirtintas 2000 m. rugsėjo 26 d. įstatymu Nr. VIII-1968, (suvestinė redakcija nuo 2016-06-28) (toliau – BK)</p> <p>2004 m. kovo 18 d. Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymas Nr. IX-2066 (toliau – AI)</p> <p>2013 m. liepos 2 d. Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 2, 4, 7, 8, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 19, 23, 25, 30, 32, 33, 35, 36, 39, 42, 53, 58, 60, 61, 64, 68, 69, 70 straipsnių ir įstatymo priedo pakeitimo ir papildymo įstatymas Nr. XII-496 (toliau – AI1)</p> <p>1996 m. sausio 18 d. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymas Nr. I-1175 (toliau – SVĮ)</p> <p>2015 m. birželio 23 d. Lietuvos Respublikos suėmimo vykdymo įstatymo Nr. I-1175 2, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 22, 23, 24, 27, 28, 30, 32, 34, 37, 38, 41, 42, 44 ir 48 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-1819 (toliau – SVĮ1)</p>	<p>Europos Sąjungos teisės akto perkėlimo (įgyvendinimo) lygis (visiškas, dalinis)</p>
---	--	--

	<p>2000 m. kovo 28 d. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymas Nr. VIII-1591 (toliau – VGTPĮ)</p> <p>2014 m. rugsėjo 25 d. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 12, 13, 14, 21 ir 24 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-1149 (toliau – VGTPĮ1)</p> <p>2015 m. kovo 26 d. Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo Nr. VIII-1591 12, 13 ir 22 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. XII-1568 (toliau – VGTPĮ2)</p> <p>1996 m. kovo 14 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymas Nr. I-1234 (toliau – VTAPI)</p> <p>2003 m. balandžio 3 d. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymo 43, 49, 50, 52, 53 ir 54 straipsnių pakeitimo įstatymas Nr. IX-1440 (toliau – VTAPI1)</p>	
<p><i>1 straipsnis</i> Dalykas</p> <p>Šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės, reglamentuojančios įtariamųjų ir kaltinamųjų baudžiamajame procese ir asmenų, dėl kurių vyksta procesas pagal Pagrindų sprendimą 2002/584/TVR (toliau – Europos arešto orderio vykdymo procedūros), teises turėti advokatą, reikalauti, kad apie laisvės atėmimą būtų informuota trečioji šalis, ir susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu.</p>	<p>Šios nuostatos, t.y. Direktyvos dalykas ir taikymo sritis perkėlimo nereikalauja, kadangi jis yra būdingas tik konkrečiam teisės aktui, t. y. šiuo atveju Direktyvai.</p>	
<p><i>2 straipsnis</i> Taikymo sritis</p> <p>1. Ši direktyva taikoma įtariamiesiems arba kaltinamiesiems baudžiamajame procese nuo to momento, kai valstybės narės kompetentingos valdžios institucijos oficialiu</p>	<p>BPK projektas 1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. <u>Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.</u>“</p>	Visiškas

pranešimu arba kitu būdu jiems buvo pranešta, kad jie įtariami arba kaltinami padarę nusikalstamą veiką, nepriklausomai nuo to, ar jų laisvė atimta. Ji taikoma iki proceso pabaigos, t. y. iki bus galutinai išspręstas klausimas, ar įtariamasis arba kaltinamasis padarė nusikalstamą veiką, įskaitant, atitinkamais atvejais, bausmės skyrimą ir sprendimą dėl apeliacinio skundo.

BPK:

10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

<...>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

17 straipsnis. Gynėjas

1. Gynėju laikomas asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka teikia teisinę pagalbą įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ar išteisintajam, gina jų teises ir teisėtus interesus.
2. Gynėju gali būti advokatas ir įstatymų numatytais sąlygomis – advokato padėjėjas.

21 straipsnis. Įtariamasis

1. Įtariamasis yra ikiteisminio tyrimo dalyvis.

2. Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikalstamą veiką, arba asmuo, apklausiamas apie veiką, kurios padarymu jis įtariamas, arba į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas šio Kodekso 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą.

3. Kai asmuo slapstosi ar jo buvimo vieta nežinoma, įtariamuoju jis pripažįstamas prokuroro nutarimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, o neatidėliotinais atvejais – ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu.

<...>

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamas; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK:

187 straipsnis. Pranešimas apie įtarimą

1. Prieš pirmąją apklausą įtariamajam turi būti pasirašytinai įteiktas pranešimas apie įtarimą ar prokuroro nutarimas pripažinti įtariamuoju. Kai užsienio valstybės pilietis, įtariamasis dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais negali būti išduotas ar perduotas Lietuvos Respublikai, prokuroro prašymu jis įtariamuoju pripažįstamas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pranešime apie įtarimą, prokuroro nutarime ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje pripažinti įtariamuoju turi būti nurodyta nusikalstama veika (padarymo vieta, laikas, kitos aplinkybės) ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikalstamą veiką, taip pat išvardytos įtariamojo teisės.

2. Prieš kitas apklausas naujas pranešimas apie įtarimą turi būti įteiktas tik tuo atveju, kai keičiasi įtarimo turinys.

3. Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis pripažinti įtariamuoju užsienio valstybės pilietį dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, siunčiamas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytoms centrinėms susižinojimo įstaigoms užsienio valstybėje.

22 straipsnis. Kaltinamasis

1. Kaltinamasis yra nagrinėjimo teisme dalyvis.

2. Kaltinamuoju laikomas asmuo, dėl kurio šio Kodekso nustatyta tvarka yra prokuroro priimtas kaltinamasis aktas arba prokuroro pareiškimas nubausti asmenį teismo baudžiamojo įsakymo tvarka, taip pat asmuo, prieš kurį teisme nagrinėjama byla privataus kaltinimo ar pagreitinto proceso tvarka.

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.

4. Kaltinamasis, dėl kurio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, tampa nuteistuoju, o kaltinamasis, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, tampa išteisintuoju.

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

47 straipsnis. Gynėjas

1. Gynėjai yra advokatai. Tas pats advokatas negali būti dviejų ar daugiau asmenų gynėju, jeigu vieno iš jų gynybos interesai prieštarauja kito gynybos interesams.

2. Advokato pavedimu gynėju gali būti advokato padėjėjas, jeigu tam neprieštarauja ginamasis. Advokato padėjėjas negali būti gynėju nagrinėjant teisme bylą dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo.

3. Vienas asmuo gali turėti kelis gynėjus. Tais atvejais, kai įtariamasis ar kaltinamasis turi kelis gynėjus ir bent vienas iš jų atvyksta dalyvauti procese, procesas gali vykti.

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinas:

- 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtiriamas ar kaltinamas nepilnametis;
- 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas;
- 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas;
- 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją;
- 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant;
- 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;
- 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;
- 9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinto proceso tvarka.
- 10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų

nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamajo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamajo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos iš valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

VGTPĮ:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad jie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus.

<...>

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – antrinė teisinė pagalba) – dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų ir su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą.

<...>

6. Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – pirminė teisinė pagalba) – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimas. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl takaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo.

<...>

11. Valstybės garantuojama teisinė pagalba – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama pirminė teisinė pagalba, antrinė teisinė pagalba ir valstybės užtikrinamas neteisminis taikinamasis tarpininkavimas.

<...>

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.

4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.

5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio

	<p>įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.</p> <p>6. Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba; 3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus. <p>7. Antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) atstovavimas byloje yra neperspektyvus; 3) pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau jis nepatyrė turtinės žalos; 4) prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos; 5) pareiškėjas gali gauti reikiamas teises paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba; 6) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus; 7) reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą; 8) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis; 9) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį; 10) iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį; 11) pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies; 12) nustatoma, kad pareiškėjas savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus; 13) tam pačiam pareiškėjui pagalba teikiama daugiau kaip trijose bylose; 14) pareiškėjas per tarnybos nustatytą terminą nepateikė visų šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų; 15) ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spęstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau pareiškėjas nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui. <p>8. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos</p>	
--	---	--

teikimui administracinių teisės pažeidimų bylose, kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi administracinę atsakomybę traukiamas asmuo, ir baudžiamosiose bylose, išskyrus prašymus dėl proceso atnaujinimo, skundus ar pareiškimus privataus kaltinimo tvarka, procesinius dokumentus, kuriems paduoti įstatymų nustatytas naikinamasis terminas yra pasibaigęs. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui tarptautinėse teisminėse institucijose.

9. Spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, tarnyba turi teisę prašyti advokato išvados, ar yra šio straipsnio 7 dalyje nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nurodytas aplinkybes. Šioje dalyje nurodytą išvadą advokatas tarnybai turi pateikti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tarnybos kreipimosi į advokatą dienos.

10. Antrinė teisinė pagalba neteikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų draudimo išmoką, jeigu ši išmoka pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu) ir jeigu draudimo išmoka apima visas išlaidas, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba. Jeigu teisinių išlaidų draudimo išmoka, pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu), apima dalį išlaidų, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba, valstybė, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, garantuoja ir apmoka tik tą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, kurios neapima teisinių išlaidų draudimo išmoka. Pareiškėjas privalo nurodyti, ar yra sudaręs teisinių išlaidų draudimo sutartį ir, kai šią sutartį yra sudaręs, kokias išlaidas apimtų teisinių išlaidų draudimo išmoka.

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

- 1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;
- 2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;
- 3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;
- 4) asmenys, išlaikomi stacionariuose socialinės globos įstaigose;
- 5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka

yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;

6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

7) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinas hospitalizavimas ir (ar) būtinas izoliavimas, pratęsiamas būtinas hospitalizavimas ir (ar) būtinas izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (toliau – Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti; **(Pakeista VGTPĮ2)**

8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;

9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;

10) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);

11) nepilnamečiai vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei ir kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi pripažinta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas; **(Pakeista VGTPĮ1)**

12) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos, bylose dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo ir neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu; **(Pakeista VGTPĮ1, VGTPĮ2)**

13) asmenys bylose dėl gimimo registravimo; **(Pakeista VGTPĮ1)**

14) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija); **(Pakeista VGTPĮ1)**

15) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais.

	(Pakeista VGTP II)	
2. Ši direktyva taikoma asmenims, dėl kurių vyksta Europos arešto orderio vykdymo procedūros (toliau – perduoti prašomi asmenys), nuo jų sulaikymo vykdančiojoje valstybėje narėje momento pagal 10 straipsnį.	<p><i>Pastaba. Europos arešto orderio institutas yra sudedamoji Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso dalis ir šiam institutui (kaip ir visiems kitiems atskiriems baudžiamojo proceso institutams) bendra tvarka taikomos visos BPK nuostatos ir atitinkamos garantijos, išskyrus atskirai išskirtas ir tik Europos arešto orderio procedūroms skirtas nuostatas. Atskirai pabrėžtina ir tai, kad, vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, kai sprendžiama dėl asmens išdavimo pagal Europos arešto orderį visais atvejais užtikrinamas privalomas gynėjo dalyvavimas. Taip pat šie asmenys turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti.</i></p> <p>BPK:</p> <p>17¹ straipsnis. Europos arešto orderis</p> <p>1. Europos arešto orderis yra Europos Sąjungos valstybės narės teisminės institucijos sprendimas, kuriuo kita Europos Sąjungos valstybė narė įpareigojama suimti ir perduoti šiame sprendime nurodytą asmenį siekiant pradėti šio asmens baudžiamąjį persekiojimą ar vykdyti jam paskirtą su laisvės atėmimu susijusią bausmę ir kuris atitinka 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir valstybių narių tarpusavio perdavimo procedūrų 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus formas ir turinio reikalavimus.</p> <p><...></p> <p>17 straipsnis. Gynėjas</p> <p>1. Gynėju laikomas asmuo, kuris įstatymų nustatyta tvarka teikia teisinę pagalbą įtariamajam, kaltinamajam, nuteistajam ar išteisintajam, gina jų teises ir teisėtus interesus.</p> <p>2. Gynėju gali būti advokatas ir įstatymų numatytomis sąlygomis – advokato padėjėjas.</p> <p>47 straipsnis. Gynėjas</p> <p>1. Gynėjai yra advokatai. Tas pats advokatas negali būti dviejų ar daugiau asmenų gynėju, jeigu vieno iš jų gynybos interesai prieštarauja kito gynybos interesams.</p> <p>2. Advokato pavedimu gynėju gali būti advokato padėjėjas, jeigu tam neprieštarauja ginamasis. Advokato padėjėjas negali būti gynėju nagrinėjant teisme bylą dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo.</p> <p>3. Vienas asmuo gali turėti kelis gynėjus. Tais atvejais, kai įtariamasis ar kaltinamasis turi kelis gynėjus ir bent vienas iš jų atvyksta dalyvauti procese, procesas gali vykti.</p> <p>51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas</p>	Visiškas

	<p>1. <u>Gynėjo dalyvavimas būtinas:</u> <...></p> <p>7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;</p> <p>8) <u>kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;</u> <...></p> <p>2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamojo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.</p> <p>3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos iš valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.</p> <p>4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.</p> <p>VGTPĮ:</p> <p>1 straipsnis. Įstatymo paskirtis</p> <p>1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad jie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus.</p> <p><...></p>	
--	---	--

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – antrinė teisinė pagalba) – dokumentų rengimas, gynyba ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų ir su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą.

<...>

6. Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – pirminė teisinė pagalba) – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimas. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl taikaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo.

<...>

11. Valstybės garantuojama teisinė pagalba – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama pirminė teisinė pagalba, antrinė teisinė pagalba ir valstybės užtikrinamas neteisminis taikinamasis tarpininkavimas.

<...>

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę

	<p>teisinę pagalbą.</p> <p>4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.</p> <p>5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.</p> <p><...></p> <p>12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas</p> <p>Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:</p> <p>1) <u>asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;</u></p> <p><...></p>	
<p>3. Ši direktyva tomis pačiomis sąlygomis, kokios numatytos 1 dalyje, taip pat taikoma kitiems asmenims nei įtariamieji arba kaltinamieji, kurie per apklausą policijoje arba kitoje teisėsaugos institucijoje tampa įtariamaisiais arba kaltinamaisiais.</p>	<p><i>Pastaba. Vadovaujantis BPK 82 straipsnio nuostatomis, atitinkamais atvejais baudžiamajame procese asmuo (liudytojas) prokuroro nutarimu gali būti apklausiamas apie savo galimai padarytą nusikalstamą veiką (tačiau tuo pačiu nebūnant įtariamuoju). Tokios apklausos metu šis asmuo turi teisę turėti įgaliotąjį atstovą, taip pat reikalauti būti pripažintas įtariamuoju. Jeigu apklausos metu (arba po jos) asmuo procesinis statusas pasikeičia, t.y. jis yra pripažįstamas įtariamuoju (jam pareiškiami oficialūs įtarimai padarius nusikalstamą veiką), jis nuo to pačio momento įgyja visas BPK 21 straipsnyje (ir visame BPK apskritai) įtariamajam priskirtinas procesines teises ir garantijas, įskaitant ir įtariamojo teisę turėti gynėją.</i></p> <p>BPK:</p> <p>81 straipsnis. Liudytojo teisės</p> <p>Liudytojas turi teisę:</p> <p>1) duoti parodymus savo gimtąja kalba ir naudotis vertėjo paslaugomis, jei apklausa vyksta jam nesuprantama kalba;</p> <p>2) susipažinti su savo parodymų protokolu ir daryti jame pakeitimus bei pataisas;</p> <p>3) prašyti, kad būtų daromi jo parodymų garso ir vaizdo įrašai;</p>	Visiškas

- 4) pats surašyti parodymus;
- 5) įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka prašyti taikyti jam apsaugos nuo nusikalstamo poveikio priemones;
- 6) gauti turėtų išlaidų atlyginimą;
- 7) turėti atstovą.

82 straipsnis. Liudijimo ypatumai

1. Respublikos Prezidentą jo sutikimu apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas Respublikos Prezidento rezidencijoje. Į teismo posėdį Respublikos Prezidentas nešaukiamas.
2. Įtariamojo ir kaltinamojo šeimos nariai ar artimieji giminaičiai gali neduoti parodymų arba neatsakyti į kai kuriuos pateiktus klausimus.
3. Asmuo, kuris prokuroro nutarimu yra apklausiamas apie savo galimai padarytą nusikalstamą veiką, turi teisę apklausos metu turėti įgaliotąjį atstovą, reikalauti būti pripažintas įtariamuoju. Tokiam asmeniui netaikoma atsakomybė, numatyta šio Kodekso 83 straipsnio 2 ir 4 dalyse.

55 straipsnis. Įgaliotieji atstovai

1. Nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo, liudytojo, užstato davėjo, asmens, kurio nuosavybės teisės laikinai apribotos ar konfiskuotas turtas, asmens, kurį siekiama įpareigoti atskleisti informacijos šaltinio paslaptį, įgaliotuoju atstovu laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiems proceso dalyviams, ginantis jų teises ir teisėtus interesus.
2. Įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliojo atstovauti savo interesams. Juridinio asmens atstovu gali būti juridinio asmens vadovas arba įgaliotas darbuotojas ar advokatas.
3. Įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas gali dalyvauti procese kartu su atstovaujamu asmeniu. Atstovas, išskyrus liudytojo atstovą, taip pat gali dalyvauti vietoj atstovaujamo asmens. Liudytojo įgaliotojo atstovo neatvykimas netrukdo toliau tęsti proceso veiksmus. Atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą.
4. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi pripažįsta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas bylose dėl nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai ar dorovei, kai nuo šių veikų nukentėjo nepilnametis, taip pat kitais atvejais, kai be įgaliotojo atstovo pagalbos nepilnamečio nukentėjusiojo teisės ir teisėti

interesai nebūtų reikiamai ginami. Tokiais atvejais dėl įgaliotojo atstovo dalyvavimo atitinkamai taikomos šio Kodekso 51 ir 52 straipsnių nuostatos.

5. Įstatymų, reglamentuojančių valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, numatytais atvejais nukentėjusysis ir civilinis ieškovas turi teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

56 straipsnis. Atstovo teisės ir pareigos

1. Įgaliotasis atstovas turi tas pačias teises kaip jo atstovaujamas proceso dalyvis.

2. Nukentėjusiojo atstovas turi teisę dalyvauti nukentėjusiojo apklausose bei visuose nukentėjusiojo prašymu atliekamuose proceso veiksmuose.

3. Įgaliotasis atstovas privalo teikti atstovaujamam asmeniui teisinę pagalbą, atstovauti jo teisėms ir teisėtiems interesams; šaukiamas atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, teisėją ir į teismą; ikiteisminio tyrimo ir nagrinėjimo teisme metu laikytis nustatytos tvarkos.

21 straipsnis. Įtariamasis

1. Įtariamasis yra ikiteisminio tyrimo dalyvis.

2. Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikalstamą veiką, arba asmuo, apklausiamas apie veiką, kurios padarymu jis įtariamasis, arba į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas šio Kodekso 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą.

3. Kai asmuo slapstosi ar jo buvimo vieta nežinoma, įtariamuoju jis pripažįstamas prokuroro nutarimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, o neatidėliotinais atvejais – ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu.

<...>

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

	<p>BPK</p> <p>187 straipsnis. Pranešimas apie įtarimą</p> <p>1. <u>Prieš pirmąją apklausą įtariamajam turi būti pasirašytinai įteiktas pranešimas apie įtarimą ar prokuroro nutarimas pripažinti įtariamuoju.</u> Kai užsienio valstybės pilietis, įtariamasis dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais negali būti išduotas ar perduotas Lietuvos Respublikai, prokuroro prašymu jis įtariamuoju pripažįstamas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pranešime apie įtarimą, prokuroro nutarime ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje pripažinti įtariamuoju turi būti nurodyta nusikalstama veika (padarymo vieta, laikas, kitos aplinkybės) ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikalstamą veiką, taip pat išvardytos įtariamojo teisės.</p> <p>2. Prieš kitas apklausas naujas pranešimas apie įtarimą turi būti įteiktas tik tuo atveju, kai keičiasi įtarimo turinys.</p> <p>3. Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis pripažinti įtariamuoju užsienio valstybės pilietį dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, siunčiamas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytoms centrinėms susižinojimo įstaigoms užsienio valstybėje.</p>	
<p>4. Nedarant poveikio teisei į teisingą bylos nagrinėjimą, ši direktyva taikoma tik jurisdikciją baudžiamosiose bylose turinčiame teisme vykstančiam procesui dėl nedidelių pažeidimų:</p> <p>a) jei valstybės narės teisėje numatyta, kad sankciją nustato kita valdžios institucija nei jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintis teismas, o tokia sankcija gali būti apeliacine tvarka apskūsta ar perduota tokiam teismui, arba</p> <p>b) už kuriuos kaip sankcija negali būti skirtas laisvės atėmimas.</p> <p>Bet kuriuo atveju ši direktyva visapusiškai taikoma tada, kai atimama įtariamojo arba kaltinamojo laisvė, neatsižvelgiant į</p>	<p><i>Pastaba. Lietuva Direktyvos nuostatas įgyvendino platesne apimtimi nei to reikalauja Direktyvos 2 straipsnio 4 dalis, t. y., vadovaujantis BPK nuostatomis, Direktyvoje numatytos įtariamųjų/kaltinamųjų teisės ir procesinės garantijos taikomos kiekvienam bet kurios nusikalstamos veikos (t. y. tiek nusikaltimo, tiek baudžiamojo nusižengimo) padarymu įtariamam ar kaltinamam asmeniui. Atsižvelgiant į tai, jokios išimtys „nedideliems pažeidimams“ („minor cases“) (baudžiamiesiems nusižengimams, nesunkiems nusikaltimams ar pan.) Lietuvos nacionalinėje teisėje nėra taikomos.</i></p> <p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“</p> <p>BPK:</p>	Visiškas

baudžiamojo proceso etapą.

10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

<...>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

21 straipsnis. Įtariamasis

1. Įtariamasis yra ikiteisminio tyrimo dalyvis.

2. Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikalstamą veiką, arba asmuo, apklausiamas apie veiką, kurios padarymu jis įtariamas, arba į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas šio Kodekso 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą.

3. Kai asmuo slapstosi ar jo buvimo vieta nežinoma, įtariamuoju jis pripažįstamas prokuroro nutarimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, o neatidėliotinais atvejais – ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu.

<...>

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamas; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK:

187 straipsnis. Pranešimas apie įtarimą

1. Prieš pirmąją apklausą įtariamajam turi būti pasirašytinai įteiktas pranešimas apie įtarimą ar prokuroro nutarimas pripažinti įtariamuoju. Kai užsienio valstybės pilietis, įtariamas dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais negali būti

išduotas ar perduotas Lietuvos Respublikai, prokuroro prašymu jis įtariamuoju pripažįstamas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pranešime apie įtarimą, prokuroro nutarime ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje pripažinti įtariamuoju turi būti nurodyta nusikalstama veika (padarymo vieta, laikas, kitos aplinkybės) ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikalstamą veiką, taip pat išvardytos įtariamojo teisės.

2. Prieš kitas apklausas naujas pranešimas apie įtarimą turi būti įteiktas tik tuo atveju, kai keičiasi įtarimo turinys.

3. Ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartis pripažinti įtariamuoju užsienio valstybės pilietį dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, siunčiamas Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytoms centrinėms susižinojimo įstaigoms užsienio valstybėje.

22 straipsnis. Kaltinamasis

1. Kaltinamasis yra nagrinėjimo teisme dalyvis.

2. Kaltinamuoju laikomas asmuo, dėl kurio šio Kodekso nustatyta tvarka yra prokuroro priimtas kaltinamasis aktas arba prokuroro pareiškimas nubausti asmenį teismo baudžiamojo įsakymo tvarka, taip pat asmuo, prieš kurį teisme nagrinėjama byla privataus kaltinimo ar pagreitinto proceso tvarka.

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.

4. Kaltinamasis, dėl kurio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, tampa nuteistuoju, o kaltinamasis, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, tampa išteisintuoju.

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo byla per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.

6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas

įsiteisėjusių teismo nuosprendžių.

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

47 straipsnis. Gynėjas

1. Gynėjai yra advokatai. Tas pats advokatas negali būti dviejų ar daugiau asmenų gynėju, jeigu vieno iš jų gynybos interesai prieštarauja kito gynybos interesams.

2. Advokato pavedimu gynėju gali būti advokato padėjėjas, jeigu tam neprieštarauja ginamasis. Advokato padėjėjas negali būti gynėju nagrinėjant teisme bylą dėl sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo.

3. Vienas asmuo gali turėti kelis gynėjus. Tais atvejais, kai įtariamasis ar kaltinamasis turi kelis gynėjus ir bent vienas iš jų atvyksta dalyvauti procese, procesas gali vykti.

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinas:

- 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtiriamas ar kaltinamas nepilnametis;
- 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas;
- 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas;
- 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją;
- 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant;
- 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;
- 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;
- 9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinto proceso tvarka.
- 10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų

nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamąjo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos iš valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

6 straipsnis. Teisingumą vykdo tik teismas

1. Baudžiamąsias bylas nagrinėja tik teismai.

2. Teisingumas baudžiamosiose bylose vykdomas vadovaujantis principu, kad įstatymui ir teismui visi asmenys lygūs nepaisant kilmės, socialinės ir turtinės padėties, tautybės, rasės, lyties, išsilavinimo, kalbos, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių.

3. Draudžiama kam nors teikti privilegijų arba daryti apribojimus dėl kokių nors aplinkybių bei žmogaus asmeninių savybių, socialinės bei turtinės padėties.

BK:

1 straipsnis. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso paskirtis

1. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas yra vientisas baudžiamasis įstatymas, kurio paskirtis – baudžiamosios teisės priemonėmis ginti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo nusikalstamų veikų.

2. Šis kodeksas:

- 1) apibrėžia, kokios veikos yra nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai, bei jas uždraudžia;
  - 2) nustato bausmes, baudžiamojo ir auklėjamojo poveikio priemones už šiame kodekse numatytas veikas bei priverčiamąsias medicinos priemones;
  - 3) nustato baudžiamosios atsakomybės pagrindus ir sąlygas, taip pat pagrindus ir sąlygas, kuriais nusikalstamas veikas padarę asmenys gali būti atleisti nuo baudžiamosios atsakomybės ar bausmės.
3. Šio kodekso nuostatos yra suderintos su Europos Sąjungos teisės aktu, nurodytą šio kodekso priede, nuostatomis.

2 straipsnis. Pagrindinės baudžiamosios atsakomybės nuostatos

1. Asmuo atsako pagal šį kodeksą tik tuo atveju, jeigu jo padaryta veika buvo uždrausta baudžiamojo įstatymo, galiojusio nusikalstamos veikos padarymo metu.
2. Įstatymo nežinojimas nuo baudžiamosios atsakomybės neatleidžia.
3. Asmuo atsako pagal baudžiamąjį įstatymą tik tuo atveju, jeigu jis yra kaltas padaręs nusikalstamą veiką ir tik jeigu veikos padarymo metu iš jo galima buvo reikalauti įstatymus atitinkančio elgesio.
4. Pagal baudžiamąjį įstatymą atsako tik tas asmuo, kurio padaryta veika atitinka baudžiamojo įstatymo numatytą nusikaltimo ar baudžiamojo nusižengimo sudėtį.
5. Bausmės, baudžiamojo ar auklėjamojo poveikio priemonės bei priverčiamosios medicinos priemonės skiriamos tik pagal įstatymą.
6. Niekas negali būti baudžiamas už tą pačią nusikalstamą veiką antrą kartą.

10 straipsnis. Nusikalstamų veikų rūšys

Nusikalstamos veikos skirstomos į nusikaltimus ir baudžiamuosius nusižengimus.

11 straipsnis. Nusikaltimas

1. Nusikaltimas yra pavojinga ir šiame kodekse uždrausta veika (veikimas ar neveikimas), už kurią numatyta laisvės atėmimo bausmė.
2. Nusikaltimai yra tyčiniai ir neatsargūs. Tyčiniai nusikaltimai skirstomi į nesunkius, apysunkius, sunkius ir labai sunkius.
3. Nesunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė neviršija trejų metų laisvės atėmimo.
4. Apysunkis nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija trejus metus laisvės atėmimo, bet neviršija šešerių metų laisvės atėmimo.
5. Sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme

	<p>numatyta didžiausia bausmė viršija šešerius metus laisvės atėmimo, bet neviršija dešimties metų laisvės atėmimo.</p> <p>6. Labai sunkus nusikaltimas yra tyčinis nusikaltimas, už kurį baudžiamajame įstatyme numatyta didžiausia bausmė viršija dešimt metų laisvės atėmimo.</p> <p>12 straipsnis. Baudžiamasis nusižengimas Baudžiamasis nusižengimas yra pavojinga ir šiame kodekse uždrausta veika (veikimas ar neveikimas), už kurią numatyta bausmė, nesusijusi su laisvės atėmimu, išskyrus areštą.</p>	
<p><i>3 straipsnis</i></p> <p>Teisė turėti advokatą baudžiamajame procese</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji ir kaltinamieji turėtų teisę turėti advokatą tokiu laiku ir būdu, kad atitinkami asmenys galėtų praktiškai ir veiksmingai pasinaudoti savo teisėmis į gynybą.</p>	<p>BPK projektas 1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“</p> <p>BPK: 10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas <...> 2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</p> <p>21 straipsnis. Įtariamasis 1. Įtariamasis yra ikiteisminio tyrimo dalyvis. 2. Įtariamuoju laikomas asmuo, sulaikytas įtariant, kad jis padarė nusikalstamą veiką, arba asmuo, apklausiamas apie veiką, kurios padarymu jis įtariamas, arba į apklausą šaukiamas asmuo, kuriam yra surašytas šio Kodekso 187 straipsnyje numatytas pranešimas apie įtarimą. 3. Kai asmuo slapstosi ar jo buvimo vieta nežinoma, įtariamuoju jis pripažįstamas prokuroro nutarimu ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi, o neatidėliotinais atvejais – ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu. <...></p> <p>BPK projektas 2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p>	<p>Visiškas</p>

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK:

22 straipsnis. Kaltinamasis

1. Kaltinamasis yra nagrinėjimo teisme dalyvis.
2. Kaltinamuoju laikomas asmuo, dėl kurio šio Kodekso nustatyta tvarka yra prokuroro priimtas kaltinamasis aktas arba prokuroro pareiškimas nubausti asmenį teismo baudžiamojo įsakymo tvarka, taip pat asmuo, prieš kurį teisme nagrinėjama byla privataus kaltinimo ar pagreitinto proceso tvarka.
3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartį.
4. Kaltinamasis, dėl kurio yra priimtas apkaltinamasis nuosprendis, tampa nuteistuoju, o kaltinamasis, dėl kurio priimtas išteisinamasis nuosprendis, tampa išteisintuoju.

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.
6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.
7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto

kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą

gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

- 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamas nepilnametis;
- 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas;
- 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas;
- 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją;
- 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos;
- 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant;
- 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamas yra suimtas;
- 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;
- 9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinato proceso tvarka.
- 10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinasis ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamojo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamas ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį,

išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

VGTPĮ:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad jie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus.

<...>

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Antrinė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – antrinė teisinė pagalba) – dokumentų rengimas, gynība ir atstovavimas bylose, įskaitant vykdymo procesą, atstovavimas išankstinio ginčų sprendimo ne teisme atvejais, jeigu tokią tvarką nustato įstatymai ar teismo sprendimas. Antrinė teisinė pagalba taip pat apima bylinėjimosi išlaidų bylose, išnagrinėtose civilinio proceso tvarka, atlyginimą, su bylos nagrinėjimu administracinio proceso tvarka susijusių išlaidų ir su baudžiamojoje byloje pareikšto civilinio ieškinio nagrinėjimu susijusių išlaidų atlyginimą.

<...>

6. Pirminė valstybės garantuojama teisinė pagalba (toliau – pirminė teisinė pagalba) – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama teisinė informacija, teisinės konsultacijos ir valstybės ir savivaldybių institucijoms skirtų dokumentų, išskyrus procesinius dokumentus, rengimas. Pirminė teisinė pagalba taip pat apima patarimus dėl ginčo sprendimo ne teismo tvarka, veiksmus dėl taikaus ginčo išsprendimo ir taikos sutarties parengimą, bet neapima mokesčių administratoriui teikiamų deklaracijų pildymo.

<...>

11. Valstybės garantuojama teisinė pagalba – šio įstatymo nustatyta tvarka teikiama pirminė teisinė pagalba, antrinė teisinė pagalba ir valstybės užtikrinamas neteisminis taikinamasis tarpininkavimas.

<...>

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.

4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.

5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.

<...>

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal

	<p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;</p> <p>2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;</p> <p>3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;</p> <p>4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;</p> <p>5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;</p> <p>6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;</p> <p>7) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinas hospitalizavimas ir (ar) būtinas izoliavimas, pratęsiamas būtinas hospitalizavimas ir (ar) būtinas izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (toliau – Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti; (Pakeista VGTP12)</p> <p>8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;</p> <p>9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;</p> <p>10) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);</p> <p>11) nepilnamečiai vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei ir kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi pripažinta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas; (Pakeista VGTP11)</p> <p>12) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje bylose dėl fizinio</p>	
--	---	--

	<p>asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos, bylose dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo ir neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksnium ar ribotai veiksnium; (<i>Pakeista VGTPĮ1, VGTPĮ2</i>)</p> <p>13) asmenys bylose dėl gimimo registravimo; (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p> <p>14) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija); (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p> <p>15) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais. (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p>	
<p>2. Įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę <u>nepagrįstai nedelsiant</u> turėti advokatą. Bet kuriuo atveju įtariamieji arba kaltinamieji turi teisę turėti advokatą nuo toliau išvardytų momentų, atsižvelgiant į tą, kuris yra anksčiausias:</p> <p>a) <u>prieš juos apklausiant</u> policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje ar teisme;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“</p> <p>BPK</p> <p>10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas</p> <p><...></p> <p>2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</p> <p>BPK projektas</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtiriamas; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p>	Visiškas

BPK

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartis.

<...>

BPK projektas:

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;

2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;

<...>“

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

	<p>3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.</p> <p>4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.</p>	
<p>b) tyrimo arba kitoms kompetentingoms valdžios institucijoms <u>atliekant tyrimo ar kitus įrodymų rinkimo veiksmus pagal 3 dalies c punktą;</u></p>	<p><i>Pastaba. Atkreiptinas dėmesys, kad vadovaujantis BPK nuostatų sisteminių aiškinimų, Direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b) punkte nurodyti tyrimo veiksmai (įtariamojo teisės turėti gynėją atsiradimo momentai), t. y. asmens atpažinimas, akistata ir nusikaltimo atkūrimas iš esmės absoliučiai visais atvejais yra atliekami vėliau negu BPK projekto 10 straipsnyje nurodyti momentai (BPK projekto 10 straipsnyje nurodyti visi anksčiausiai įmanomi įtariamojo/kaltinamojo teisės turėti gynėją atsiradimo momentai), dėl šios priežasties net dar iki Direktyvos 3 straipsnio 2 dalies b) punkte (ir atitinkamai 3 straipsnio 3 dalies c) punkte) nurodytų tyrimo veiksmų atlikimo asmuo jau visais atvejais, vadovaujantis BPK projekto 10 straipsnio nuostatomis, galėtų pasinaudoti savo teise į gynybą dar iki minėtų veiksmų pradžios. Visgi, siekiant BPK nuostatas visiškai suderinti su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) punkto (kartu su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkto) reikalavimais BPK projekto 14 – 17 straipsniuose yra siūloma atskirai nurodyti, kad, atliekant BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytus veiksmus (kurie savo pobūdžiu visiškai atitinka Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) punkte (ir 3 dalies c) punkte) nurodytus veiksmus), kuriuose dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.</i></p> <p><i>Atitinkamai, jeigu Direktyvoje nurodyti tyrimo veiksmai nebuvo atlikti su įtariamuoju ikiteisminio tyrimo metu, teismas, jeigu yra poreikis, bylos nagrinėjimo metu turi teisę su kaltinamuoju atlikti bet kokią BPK XIV skyriaus trečiajame skirsnyje (t. y. įskaitant BPK</i></p>	<p>Visiškas</p>

190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytus) numatytą proceso veiksmą, kuris būtų atliekamas pagal BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytas procedūras (įskaitant ir kaltinamojo gynėjo dalyvavimo, atliekant šiuos veiksmus, taisykles).

Kartu pažymėtina, kad iš kitos pusės Lietuva Direktyvos nuostatas įgyvendino ir kiek platesne apimtimi nei to reikalauja Direktyvos nuostatos, t. y., vadovaujantis BPK 48 straipsnio nuostatomis, asmens gynėjas turi teisę dalyvauti ne tik Direktyvos 3 straipsnio 3 dalies i) – iii) punktuose (ir atitinkamai 3 straipsnio 2 dalies b) punkte) nurodytuose procesiniuose veiksmuose, bet ir visuose kituose veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju, taip pat įtariamąjo arba jo gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose. Papildomai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu gynėjas taip pat gali dalyvauti ir bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose (net kuriuose nedalyvauja įtariamasis/kaltinamasis ir pan.).

1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. <...>“

BPK

10 straipsnis. Įtariamąjo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

<...>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK:

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartis.

<...>

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

BPK projektas:

14 straipsnis. 190 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 190 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apklausiant į akistatą suvestus asmenis, turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. Akistatoje, kurioje dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

15 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 192 straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Vykdamas asmens parodymą atpažinti, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

2. Buvusias 192 straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 7 dalis laikyti atitinkamai 4, 5, 6, 7 ir 8 dalimis.

16 straipsnis. 196 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 196 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Asmuo, kurio parodymai tikrinami ar tikslinami, savarankiškai parodo vietą, apie kurią davė parodymus, paaiškina savo ankstesnius parodymus akivaizdžiai juos susiedamas su aplinkybėmis vietoje ir atsako į užduodamus klausimus. Parodymų tikrinimo vietoje metu turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. Atliekant parodymų patikrinimą vietoje, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

17 straipsnis. 197 straipsnio pakeitimas

Papildyti 197 straipsnį nauja 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip:

„197 straipsnis. Eksperimentas

1. Liudytojų, nukentėjusiųjų, įtariamųjų parodymams ar versijoms patikrinti galima atkurti tiriamo įvykio situaciją, aplinką, asmenų veiksmus ar kitas aplinkybes ir atlikti reikiamus bandymus.

2. Eksperimente, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;

2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;

3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.

	<p>Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;</p> <p>4) <u>dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamąjo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;</u></p> <p>5) <u>ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;</u>6) <u>dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus;</u></p> <p><...>“</p> <p>BPK</p> <p>287 straipsnis. Teismo teisė atlikti bet kokią proceso veiksmą</p> <p>Bylos nagrinėjimo metu teismas turi teisę atlikti bet kokią šio Kodekso XIV skyriaus antrajame, trečiajame, ketvirtajame ir penktajame skirsniuose numatytą proceso veiksmą. Jeigu šių veiksmų atlikti teisme dėl kokių nors priežasčių neįmanoma arba tai labai apsunkina bylos nagrinėjimą, teismas gali pavesti šiuos veiksmus atlikti ar organizuoti jų atlikimą prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui.</p>	
<p>c) nepagrįstai nedelsiant <u>nuo laisvės atėmimo momento</u>;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama <u>nedelsiant nuo sulaikymo</u> arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį <u>įteikimo momento</u>, arba prieš juos apklausiant.“</p> <p>BPK</p> <p>10 straipsnis. Įtariamąjo, kaltinamąjo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas</p> <p><...></p> <p>2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas <u>privalo užtikrinti galimybę</u> įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais <u>gintis</u> nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</p> <p>BPK projektas</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią</p>	<p>Visiškas</p>

medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartį.

<...>

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo

	<p>dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.</p> <p>4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, <u>privalo paskirti gynėją</u>. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, <u>privalo paskirti gynėją</u>. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.</p> <p>51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas</p> <p>1. <u>Gynėjo dalyvavimas būtinas:</u></p> <p><...></p> <p>7) <u>tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;</u></p> <p><...></p> <p>3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.</p>	
--	---	--

<p>d) <u>kai jie šaukiami atvykti į jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintį teismą, deramu laiku prieš jiems atvykstant į tą teismą.</u></p>	<p><...></p> <p>BPK projektas 1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. <u>Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.</u>“</p> <p>BPK 10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas <...> 2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas <u>privalo užtikrinti galimybę</u> įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais <u> gintis</u> nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</p> <p>BPK projektas 2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinius; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>BPK 22 straipsnis. Kaltinamasis <...> 3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinius; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti</p>	<p>Visiškas</p>
---	---	------------------------

paaikškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartis.
<...>

BPK projektas:

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamąjo sulaikymo protokolu;**
- 2) dalyvauti įtariamąjo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;**
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.** Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;**
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;**
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaikškinimų ir daryti pareiškimus;**
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;**
- 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;**
- 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;**
- 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“**

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais

atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai pveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadarė, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadarė, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

48 straipsnis. Gynėjo teisės ir pareigos

<...>

2. Gynėjas privalo:

1) panaudoti visas įstatymuose nurodytas gynybos priemonės ir būdus, kad būtų nustatytos aplinkybės, teisinančios ginamąjį ar lengvinančios jo atsakomybę, ir teikti ginamajam reikiamą teisinę pagalbą;

2) nurodytu laiku atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą ir į teismą;

	<p>negalėdamas atvykti apie neatvykimą ir jo priežastis iš anksto pranešti ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui; be svarbios priežasties neatvykusiam gynėjui gali būti skiriama šio Kodekso 163 straipsnyje numatyta bauda;</p> <p>3) laikytis įstatymų nustatytos proceso veiksmų ir teismo posėdžio tvarkos, vykdyti teisėtus ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ir teismo reikalavimus;</p> <p>4) saugoti profesinę paslaptį; advokatas ir jo padėjėjas neturi teisės paskelbti žinių, kurias sužinojo vykdydami gynėjo pareigas;</p> <p>5) neatsisakyti ginti įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo, kurį jau apsiėmė ginti, išskyrus tuos atvejus, kai paaiškėja šio Kodekso 61 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės arba kai gynėjo dalyvavimas keliose bylose tampa nesuderinamas;</p> <p>6) nenaudoti neteisėtų gynybos priemonių.</p>	
<p>3. Teisę turėti advokatą sudaro šie elementai:</p> <p>a) valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji turėtų teisę be pašalinių susitikti ir bendrauti su jiems atstovaujančiu advokatu, <u>be kita ko, prieš apklausą policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje ar teisme;</u></p> <p><i>Direktyvos preambulės 22 punktas:</i></p> <p>(22) įtariamieji arba kaltinamieji <u>turėtų turėti teisę be pašalinių susitikti</u> su jiems atstovaujančiu advokatu. Valstybės narės gali nustatyti praktines priemones, susijusias su tokių susitikimų trukme ir dažnumu, atsižvelgiant į kiekvieno proceso aplinkybes, visų pirma bylos sudėtingumą ir taikytinus procesinius etapus. Valstybės narės taip pat gali nustatyti praktines priemones, skirtas visų pirma advokato ir įtariamojo arba kaltinamojo saugai ir saugumui vietoje, kurioje toks susitikimas vyksta, užtikrinti. Tokiomis praktinėmis priemonėmis neturėtų būti daromas poveikis įtariamųjų arba kaltinamųjų veiksmingam naudojimuisi teise susitikti su savo advokatu ar šios teisės esmei;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>BPK</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis</p> <p><...></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teisimą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartis.</p> <p><...></p> <p>AĮ projektas</p>	Visiškas

<p><i>Direktyvos preambulės 23 punktas:</i></p> <p>(23) įtariamieji arba kaltinamieji turėtų turėti teisę bendrauti su jiems atstovaujančiu advokatu. Toks bendravimas gali vykti bet kuriame etape, be kita ko, prieš pradėdant naudotis teise susitikti su savo advokatu. Valstybės narės gali nustatyti praktines priemones, susijusias su tokio bendravimo trukme, dažnumu ir būdais, be kita ko, susijusias su vaizdo konferencijų ir kitų ryšių technologijų naudojimu siekiant sudaryti sąlygas tokiam bendravimui. Tokiomis praktinėmis priemonėmis neturėtų būti daromas poveikis įtariamųjų arba kaltinamųjų veiksmingam naudojimuisi teise bendrauti su savo advokatu ar šios teisės esmei;</p>	<p>1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „45 straipsnis. Advokato teisė bendrauti ir susitikti su klientu 1. <u>Draudžiama kliudyti advokatui bendrauti ar be pašalinių susitikti su klientu.</u> 2. Advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“</p> <p>BPK projektas 4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Gynėjas turi teisę: 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu; 2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausoje, <u>taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;</u> 3) <u>nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;</u> 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamojo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose; 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose; 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ; 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją; 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka; 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus; 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“</p> <p>SVĮ: 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis</p>	
--	--	--

1. Šio įstatymo paskirtis – nustatyti kardomąją priemonę – suėmimą (kardomąjį kalinimą) (toliau – suėmimas) vykdančias įstaigas, suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, taip pat asmenų, laikomų suėmimą vykdančiose įstaigose, teisinę padėtį.
2. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktų, nurodytų šio įstatymo priede, nuostatomis.

14 straipsnis. Suimtųjų teisė susitikti su gynėju

1. Suimtas turi teisę susitikti su savo gynėju. Susitikimų skaičius ir trukmė neribojami.

<...>

16 straipsnis. Suimtųjų teisė susirašinėti

1. Suimtieji turi teisę siųsti giminaičiams ir kitiems asmenims ir gauti iš jų neribotą kiekį laiškų. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtojo vardu gautus laiškus jam įteikia, taip pat suimtųjų įteiktus laiškus išsiunčia adresatams ne vėliau kaip per dvi darbo dienas nuo laiško gavimo dienos.
2. Suimtųjų gaunami ir siunčiami laišakai ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartimi gali būti tikrinami, kad būtų užkirstas kelias nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams arba apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės, arba laikinai (iki trijų mėnesių) sustabdytas laiškų išsiuntimas ir įteikimas. Ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartyje turi būti nurodomi laiškų tikrinimo arba išsiuntimo ir įteikimo sustabdymo pagrindai, trukmė, būdas, asmenys, kurių siunčiami ar gaunami laišakai bus tikrinami arba kurių laiškų išsiuntimas ir įteikimas sustabdomas, ir kitos aplinkybės, dėl kurių laiškus būtina tikrinti arba sustabdyti jų išsiuntimą ir įteikimą. Laiškų išsiuntimo ir įteikimo sustabdymas gali būti pratęstas, tačiau kiekvienu atveju ne ilgesniam negu trijų mėnesių laikotarpiui. Laiškų tikrinimas nutraukiamas arba jų išsiuntimas ir gavimas atnaujinamas išnykus pagrindams, dėl kurių laišakai buvo tikrinami arba jų išsiuntimas ir gavimas buvo sustabdytas. **(Pakeista SVI1)**
3. Suimtųjų susirašinėjimas su gynėjais netikrinamas ir nestabdomas. **(Pakeista SVI1)**
4. Siunčiamų laiškų pašto išlaidas apmoka patys suimtieji. Jeigu suimtasis pageidauja susirašinėti su savo gynėju, bet asmeninėje sąskaitoje neturi pinigų vokams, pašto ženklams, rašymo priemonėms ir popieriui įsigyti ir jų prašo, tardymo izoliatoriaus administracija privalo aprūpinti jais suimtąjį iš šios įstaigos lėšų.

SVI projektas

2 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu,

	<p>jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. <u>Šioje dalyje nurodyti suimtojo teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtojo telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.</u>“</p> <p>2. Papildyti 23 straipsnį nauja 2 dalimi: „2. Telefoninių pokalbių su gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“</p> <p>3. Buvusias 23 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.</p>	
<p>b) valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji turėtų teisę, kad <u>i jų apklausą atvyktų ir joje veiksmingai dalyvautų jų advokatas</u>. Toks dalyvavimas atitinka nacionalinės teisės procedūras, jei tokiomis procedūromis nedaromas poveikis veiksmingam naudojimuisi atitinkama teise ir tos teisės esmei. Kai advokatas dalyvauja apklausoje, tokio dalyvavimo faktas <u>pažymimas laikantis dokumentavimo tvarkos pagal atitinkamos valstybės narės teisę</u>;</p>	<p>BPK projektas</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtiriamas; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>BPK</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis</p> <p><...></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; <u>turėti gynėją</u>; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra</p>	Visiškas

gynėjo; kreiptis į teisimą paskutiniu žodžiu; apskųsti teismo nuosprendį ir nutartį.
<...>

BPK projektas

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamąjo sulaikymo protokolu;**
- 2) dalyvauti įtariamąjo ar kaltinamojo apklausoje, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;**
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;**
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;**
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;**
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;**
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;**
- 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;**
- 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;**
- 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“**

BPK:

188 straipsnis. Įtariamąjo apklausa ikiteisminio tyrimo metu

<...>

4. Įtariamąjo apklausos protokolas surašomas laikantis šio Kodekso 179 straipsnyje nustatytų reikalavimų. Įtariamąjo parodymai protokole užrašomi pirmuoju asmeniu ir kiek galima pažodžiui. Jeigu reikia, nurodomi įtariamajam užduoti klausimai ir jo atsakymai.

<...>

179 straipsnis. Tyrimo veiksmų eigos ir rezultatų fiksavimas

1. Atliekant tyrimo veiksmus, rašomi protokolai. Tyrimo veiksmų metu taip pat gali būti fotografuojama, filmuojama, daromas garso ir vaizdo įrašas, daromi pėdsakų atspaudai ir išliejos, sudaromi planai ir schemos bei naudojami kitokie fiksavimo būdai.

2. Protokolą rašo tyrimo veiksmą atliekantis arba jam padedantis asmuo tyrimo veiksmo metu arba tuojau pat jį pabaigus. Protokole turi būti nurodyta tyrimo veiksmo atlikimo vieta ir laikas (data ir valanda); tyrimo veiksmą atliekantis asmuo ir visi asmenys, kurie dalyvauja ar kurių akivaizdoje tai atliekama; apklaustų asmenų parodymai arba kitų tyrimo veiksmų aprašymas ir rezultatai; asmenų, kurie dalyvavo atliekant tyrimo veiksmą ar kurių akivaizdoje jis atliktas, pareiškimai. Jeigu atliekant tyrimo veiksmą buvo panaudotos techninės priemonės, protokole turi būti nurodytos jų naudojimo sąlygos ir tvarka. Atliekant tyrimo veiksmą dalyvavusių asmenų duomenys (išskyrus asmens vardą, pavardę ir gimimo metus) saugomi atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos.

3. Protokolą pasirašo atlikęs tyrimo veiksmą asmuo, protokolą surašęs asmuo ir visi kiti asmenys, dalyvavę atliekant tyrimo veiksmą. Kai rašomas elektroninės formos protokolas, tyrimo veiksmą atlikęs asmuo, protokolą surašęs asmuo jį pasirašo saugiu elektroniniu parašu. Visi kiti asmenys, dalyvavę atliekant tyrimo veiksmą, gali arba pasirašyti protokolą saugiu elektroniniu parašu, arba pasirašyti rašytinės formos specialiaame protokolo priede. Apie tai, kad dalyvavęs atliekant tyrimo veiksmą asmuo atsisako pasirašyti tyrimo veiksmo protokolą arba dėl fizinių trūkumų ar kitokių priežasčių negali jo pasirašyti, pažymima protokole ir tyrimo veiksmą atlikęs asmuo tai patvirtina parašu. Kai tyrimo veiksmas atliekamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis, protokolą pasirašo tik tokį veiksmą atlikęs asmuo ir protokolą surašęs asmuo.

4. Protokole daromi pakeitimai, pataisymai ir papildymai turi būti aptariami.

5. Nuotraukos, negatyvai, skaitmeninės informacijos laikmenos, garso, vaizdo įrašai ir kiti techninių priemonių panaudojimo atliekant tyrimo veiksmus rezultatai yra tyrimo veiksmo protokolo priedai.

261 straipsnis. Teisiamojo posėdžio protokolas

1. Teisiamojo posėdžio protokole turi būti nurodoma: posėdžio vieta ir laikas (kada jis buvo pradėtas ir baigtas); teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, vertėjas, nagrinėjimo teisme dalyviai ir kiti teismo pašaukti asmenys; nagrinėjama byla; kaltinamajam paskirta kardomoji priemonė; kaltinamojo asmens duomenys; teismo veiksmai iš eilės, kaip jie buvo atliekami; nagrinėjimo teisme dalyvių, liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų pareiškimai bei prašymai; nutartys, teismo priimtose pačioje posėdžių salėje; nuoroda apie nutarčių priėmimą pasitarimų kambaryje; kad kaltinamajam ir kitiems bylos nagrinėjimo

	<p>teisme dalyviams išaiškintos jų teisės ir pareigos; kaltinamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų <u>parodymų turinys</u>, šių asmenų pavardės, vardai ir gimimo metai, taip pat ekspertų ir specialistų išvadų turinys; <u>teisiamajame posėdyje atliktų apžiūrų ir kitų įrodymų rinkimo bei tyrimo veiksmų rezultatai</u>; turinys viso to, ką nagrinėjimo teisme dalyviai prašė įrašyti į protokolą; buvę teisiamojo posėdžio salėje tvarkos pažeidimo faktai ir pažeidėjai, taip pat teisiamojo posėdžio pirmininko patvarkymai pagal šio Kodekso 259 straipsnio 3 dalį; trumpas nagrinėjimo teisme dalyvių baigiamųjų kalbų turinys; trumpas kaltinamojo paskutinio žodžio turinys; nuoroda apie nuosprendžio paskelbimą ir nuosprendžio apskundimo tvarkos bei termino išaiškinimą.</p> <p><...></p> <p>3. Kiekviename teisiamajame posėdyje daromas garso įrašas. Apie daromą teisiamojo posėdžio garso įrašą pažymima teisiamojo posėdžio protokole. <u>Teisiamojo posėdžio garso įrašas pridedamas prie teisiamojo posėdžio protokolo ir yra sudedamoji teisiamojo posėdžio protokolo dalis</u>. Nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę susipažinti su teisiamojo posėdžio garso įrašu ir daryti jo kopijas.</p> <p>4. Teisiamasis posėdis gali būti stenografuojamas. Šiuo atveju iššifruota stenograma prilygsta teisiamojo posėdžio protokolui.</p> <p>5. Teisiamojo posėdžio protokolas ar jo dalis, kurioje fiksuojami iki teisiamojo posėdžio pertraukos arba bylos nagrinėjimo atidėjimo atlikti veiksmai, turi būti pasirašomi tuoju pat ir ne vėliau kaip per tris dienas po to, kai pasibaigia teisiamasis posėdis, padaroma teisiamojo posėdžio pertrauka arba bylos nagrinėjimas atidedamas, o didelės apimties bylose, pasibaigus teisiamajam posėdžiui ar jo daliai, protokolas surašomas ne vėliau kaip per septynias dienas.</p> <p>6. Protokolą pasirašo teisiamojo posėdžio pirmininkas ir sekretorius.</p> <p><...>“</p>	
<p>c) valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji turėtų <u>bent teisę reikalauti, kad jų advokatas dalyvautų tokiuose tyrimo arba įrodymų rinkimo veiksmuose</u>, jei tie veiksmai yra numatyti pagal nacionalinę teisę ir jei įtariamasis arba kaltinamasis privalo arba jei jam leidžiama dalyvauti atitinkamame veiksmo:</p> <p>i) asmens atpažinimuose;</p> <p>ii) akistatose;</p> <p>iii) nusikaltimo atkūrimuose.</p>	<p><i>Pastaba. Siekiant BPK nuostatas visiškai suderinti su Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 3 dalies c) punkto reikalavimais BPK projekto 14 – 17 straipsniuose yra siūloma <u>atskirai nurodyti, kad, atliekant BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytus veiksmus (kurie savo pobūdžiu visiškai atitinka Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 2 dalies b) punkte (ir 3 dalies c) punkte) nurodytus veiksmus), kuriuose dalyvauja įtariamasis, įtariamąjo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas. Atitinkamai, jeigu Direktyvoje nurodyti tyrimo veiksmai nebuvo atlikti su įtariamuoju ikiteisminio tyrimo metu, teismas, jeigu yra poreikis, bylos nagrinėjimo metu turi teisę su kaltinamuoju atlikti bet kokią BPK XIV skyriaus trečiajame skirsnyje (t. y. įskaitant BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytus) numatytą proceso veiksmą, kuris būtų atliekamas pagal BPK 190, 192, 196 ir 197 straipsniuose nurodytas procedūras (įskaitant ir kaltinamojo gynėjo dalyvavimo, atliekant šiuos veiksmus, taisykles). Kartu pažymėtina ir tai, kad iš kitos pusės Lietuva Direktyvos</u></i></p>	Visiškas

nuostatas įgyvendino ir kiek platesne apimtimi nei to reikalauja Direktyvos nuostatos, t. y., vadovaujantis BPK 48 straipsnio nuostatomis, asmens gynėjas turi teisę dalyvauti ne tik Direktyvos 3 straipsnio 3 dalies i) – iii) punktuose nurodytuose procesiniuose veiksmuose, bet ir visuose kituose veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju, taip pat įtariamąjo arba jo gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose. Papildomai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu gynėjas taip pat gali dalyvauti ir bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose (net kuriuose nedalyvauja įtariamasis/kaltinamasis ir pan.).

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teisimą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartis.

<...>

BPK projektas:

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamąjo sulaikymo protokolu;
- 2) dalyvauti įtariamąjo ar kaltinamojo apklausoje, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;
- 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;
- 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;
- 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“

14 straipsnis. 190 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 190 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Apklausiant į akistatą suvestus asmenis, turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamąjo apklausos taisyklių. Akistatoje, kurioje dalyvauja įtariamasis, įtariamąjo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

15 straipsnis. 192 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 192 straipsnį nauja 3 dalimi:

„3. Vykdant asmens parodymą atpažinti, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamąjo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.“

2. Buvusias 192 straipsnio 3, 4, 5, 6 ir 7 dalis laikyti atitinkamai 4, 5, 6, 7 ir 8 dalimis.

	<p>16 straipsnis. 196 straipsnio pakeitimas Pakeisti 196 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip: „2. Asmuo, kurio parodymai tikrinami ar tikslinami, savarankiškai parodo vietą, apie kurią davė parodymus, paaiškina savo ankstesnius parodymus akivaizdžiai juos susiedamas su aplinkybėmis vietoje ir atsako į užduodamus klausimus. Parodymų tikrinimo vietoje metu turi būti laikomasi šiame Kodekse numatytų bendrųjų liudytojo ir įtariamojo apklausos taisyklių. <u>Atliekant parodymų patikrinimą vietoje, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.</u>“</p> <p>17 straipsnis. 197 straipsnio pakeitimas Papildyti 197 straipsnį nauja 2 dalimi ir visą straipsnį išdėstyti taip: „197 straipsnis. Eksperimentas 1. Liudytojų, nukentėjusiųjų, įtariamųjų parodymams ar versijoms patikrinti galima atkurti tiriamo įvykio situaciją, aplinką, asmenų veiksmus ar kitas aplinkybes ir atlikti reikiamus bandymus. 2. <u>Eksperimente, kuriame dalyvauja įtariamasis, įtariamojo prašymu turi dalyvauti jo gynėjas.</u>“</p> <p>BPK 287 straipsnis. Teismo teisė atlikti bet kokią proceso veiksmą <u>Bylos nagrinėjimo metu teismas turi teisę atlikti bet kokią šio Kodekso XIV skyriaus antrajame, trečiajame, ketvirtajame ir penktajame skirsniuose numatytą proceso veiksmą. Jeigu šių veiksmų atlikti teisme dėl kokių nors priežasčių neįmanoma arba tai labai apsunkina bylos nagrinėjimą, teismas gali pavesti šiuos veiksmus atlikti ar organizuoti jų atlikimą prokurorui ar ikiteisminio tyrimo teisėjui.</u></p>	
<p>4. Valstybės narės stengiasi suteikti bendro pobūdžio informacijos, kad įtariamiesiems arba kaltinamiesiems būtų sudarytos palankesnės sąlygos gauti advokatą.</p>	<p>BPK projektas 1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. <u>Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą.</u> <...>“</p> <p>BPK: 10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas <...> <u>2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</u></p>	<p>Visiškas</p>

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

187 straipsnis. Pranešimas apie įtarimą

1. Prieš pirmąją apklausą įtariamajam turi būti pasirašytinai įteiktas pranešimas apie įtarimą ar prokuroro nutarimas pripažinti įtariamuoju. Kai užsienio valstybės pilietis, įtariamasis dėl nusikaltimo, už kurį numatyta atsakomybė Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių ir Baudžiamojo kodekso 7 straipsnio pagrindais, yra ne Lietuvos Respublikos teritorijoje ir Lietuvos Respublikos tarptautinių sutarčių numatytais atvejais negali būti išduotas ar perduotas Lietuvos Respublikai, prokuroro prašymu jis įtariamuoju pripažįstamas ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartimi. Pranešime apie įtarimą, prokuroro nutarime ar ikiteisminio tyrimo teisėjo nutartyje pripažinti įtariamuoju turi būti nurodyta

	<p><u>nusikalstama veika (padarymo vieta, laikas, kitos aplinkybės) ir baudžiamasis įstatymas, numatantis tą nusikalstamą veiką, taip pat išvardytos įtariamojo teisės.</u></p> <p><...></p> <p>268 straipsnis. Teisių ir pareigų išaiškinimas <u>Teisiamojo posėdžio pirmininkas kaltinamajam, jo atstovui pagal įstatymą, nukentėjusiajam, civiliniam ieškovui, civiliniam atsakovui ir jų atstovams išaiškina šiame Kodekse nustatytas jų teises bei pareigas.</u></p> <p>SVĮ 13 straipsnis. Suimtųjų teisė gauti informaciją apie jų laikymo tardymo izoliatoriuose tvarką, sąlygas ir teisinę padėtį 1. Suimtieji turi teisę gauti rašytinę informaciją apie jų laikymo tardymo izoliatoriuose tvarką ir sąlygas, teises, pareigas ir jiems taikomus draudimus. Šią informaciją tardymo izoliatoriaus administracija pateikia lietuvių kalba arba suimtojo gimtąja kalba, arba ta kalba, kurią suimtas suprantą. 2. Tardymo izoliatoriaus administracija privalo užtikrinti, kad kiekvienoje kameroje būtų iškabinta informacija apie Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytas suimtųjų teises, pareigas, draudimus ir dienotvarkę. 3. Tardymo izoliatorių darbuotojai, lankydami suimtuosius kameroje, taip pat jų asmeninio priėmimo metu prireikus išaiškina suimtiesiems jų laikymo šiose įstaigose tvarką ir sąlygas, teises, pareigas ir jiems taikomus draudimus.</p>	
<p>Nedarydamos poveikio nacionalinės teisės nuostatomis dėl privalomo advokato dalyvavimo, valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad <u>įtariamieji arba kaltinamieji, kurių laisvė yra atimta, galėtų veiksmingai naudotis savo teise turėti advokatą</u>, nebent jie tos teisės atsisakė pagal 9 straipsnį.</p>	<p><i>Pastaba. Vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, suimtiesiems įtariamiesiems/kaltinamiesiems yra laiduojama <u>privalomo gynėjo dalyvavimo</u> procese <u>garantija</u>.</i></p> <p>BPK projektas 1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. <...>“</p> <p>BPK 10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas <...> 2. <u>Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir</u></p>	Visiškas

turtinių teisių apsauga.

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.

<...>

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

<...>

7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugnai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojais būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.

8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamasis ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.

<...>

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinas:

<...>

7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;

<...>

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

<...>

VGTPĮ:

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį

	<p>įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.</p> <p>4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.</p> <p>5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.</p> <p>6. Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba; 3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus. <p>7. Antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) atstovavimas byloje yra neperspektyvus; 3) pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau jis nepatyrė turtinės žalos; 4) prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos; 5) pareiškėjas gali gauti reikiamas teises paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba; 6) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus; 7) reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą; 8) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis; 9) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį; 10) iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį; 11) pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies; 	
--	---	--

12) nustatoma, kad pareiškėjas savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;

13) tam pačiam pareiškėjui pagalba teikiama daugiau kaip trijose bylose;

14) pareiškėjas per tarnybos nustatytą terminą nepateikė visų šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų;

15) ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spęstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau pareiškėjas nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui.

8. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui administracinių teisės pažeidimų bylose, kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi administracinę atsakomybę traukiamas asmuo, ir baudžiamosiose bylose, išskyrus prašymus dėl proceso atnaujinimo, skundus ar pareiškimus privataus kaltinimo tvarka, procesinius dokumentus, kuriems paduoti įstatymų nustatytas naikinamasis terminas yra pasibaigęs. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui tarptautinėse teisminėse institucijose.

9. Spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, tarnyba turi teisę prašyti advokato išvados, ar yra šio straipsnio 7 dalyje nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nurodytas aplinkybes. Šioje dalyje nurodytą išvadą advokatas tarnybai turi pateikti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tarnybos kreipimosi į advokatą dienos.

10. Antrinė teisinė pagalba neteikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų draudimo išmoką, jeigu ši išmoka pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu) ir jeigu draudimo išmoka apima visas išlaidas, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba. Jeigu teisinių išlaidų draudimo išmoka, pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu), apima dalį išlaidų, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba, valstybė, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, garantuoja ir apmoka tik tą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, kurios neapima teisinių išlaidų draudimo išmoka. Pareiškėjas privalo nurodyti, ar yra sudaręs teisinių išlaidų draudimo sutartį ir, kai šią sutartį yra sudaręs, kokias išlaidas apimtų teisinių išlaidų draudimo išmoka.

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turimą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal

	<p>Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;</p> <p>2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;</p> <p>3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;</p> <p>4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;</p> <p>5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;</p> <p>6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;</p> <p>7) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas, pratęsiamas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (toliau – Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti; (Pakeista VGTPĮ2)</p> <p>8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;</p> <p>9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų iškeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;</p> <p>10) nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);</p> <p>11) nepilnamečiai vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei ir kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi pripažinta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas; (Pakeista VGTPĮ1)</p> <p>12) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje bylose dėl fizinio</p>	
--	---	--

	<p>asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos, bylose dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo ir neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksnio ar ribotai veiksnio; (Pakeista VGTPĮ1, VGTPĮ2)</p> <p>13) asmenys bylose dėl gimimo registravimo; (Pakeista VGTPĮ1)</p> <p>14) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija); (Pakeista VGTPĮ1)</p> <p>15) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais. (Pakeista VGTPĮ1)</p>	
<p>5. Išimtinėmis aplinkybėmis ir tik ikiteisminiame etape valstybės narės gali laikinai nukrypti nuo 2 dalies c punkto taikymo, kai dėl nuošalioje geografinėje vietovėje esančio įtariamąjo arba kaltinamojo nepagrįstai nedelsiant po jo laisvės atėmimo neįmanoma užtikrinti jo teisės turėti advokatą.</p> <p>6. Išimtinėmis aplinkybėmis ir tik ikiteisminiame etape valstybės narės gali laikinai nukrypti nuo 3 dalyje numatytų teisių taikymo, jei, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, tai pateisinama dėl vienos iš šių įtinkamų priežasčių:</p> <p>a) dėl neatidėliotino poreikio išvengti rimtų neigiamų pasekmių asmens gyvybei, laisvei arba fizinei neliečiamybei;</p> <p>b) kai tyrimo institucijos turi skubiai imtis veiksmų, kad būtų užkirstas kelias baudžiamajam procesui kylančiam rimtam pavojui.</p>	<p><i>Pastaba. Lietuvos nacionalinė teisė nenumato Direktyvos 3 straipsnio 5 – 6 dalyse nurodytų išimčių ar nukrypti nuo įtariamųjų ar kaltinamųjų teisės turėti gynėjų leidžiančių nuostatų, dėl šios priežasties įtariamiesiems ir kaltinamiesiems visais atvejais ir vienodomis sąlygomis užtikrinama teisė turėti gynėjų baudžiamajame procese.</i></p>	Visiškas
<p><i>4 straipsnis</i> Konfidencialumas</p> <p>Valstybės narės gerbia įtariamųjų arba kaltinamųjų ir jų advokato <u>bendravimo</u> pagal šią direktyvą naudojantis teise turėti advokatą</p>	<p>BPK projektas: 3 straipsnis. 44 straipsnio pakeitimas Pakeisti 44 straipsnio 9 dalį ir ją išdėstyti taip: „9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės</p>	Visiškas

konfidencialumą. Toks bendravimas apima susitikimus, korespondenciją, pokalbius telefonu ir kitų pagal nacionalinę teisę leidžiamų formų bendravimą.

baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka. Draudžiama kontroliuoti įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ir jų gynėjo bendravimą – susitikimus, susirašinėjimą ar kitą korespondenciją, pokalbius telefonu ar kitų formų bendravimą ir susižinojimą.

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;**
- 2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;**
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;**
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamojo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;**
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;**
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;**
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;**
- 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;**
- 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;**
- 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“**

BPK:

48 straipsnis. Gynėjo teisės ir pareigos

<...>

2. Gynėjas privalo:

- 1) panaudoti visas įstatymuose nurodytas gynybos priemones ir būdus, kad būtų**

- nustatytos aplinkybės, teisinančios ginamąjį ar lengvinančios jo atsakomybę, ir teikti ginamajam reikiamą teisinę pagalbą;
- 2) nurodytu laiku atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą ir į teismą; negalėdamas atvykti apie neatvykimą ir jo priežastis iš anksto pranešti ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ar teismui; be svarbios priežasties neatvykusiam gynėjui gali būti skiriama šio Kodekso 163 straipsnyje numatyta bauda;
  - 3) laikytis įstatymų nustatytos proceso veiksmų ir teismo posėdžio tvarkos, vykdyti teisėtus ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo ir teismo reikalavimus;
  - 4) saugoti profesinę paslaptį; advokatas ir jo padėjėjas neturi teisės paskelbti žinių, kurias sužinojo vykdydami gynėjo pareigas;
  - 5) neatsisakyti ginti įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo, kurį jau apsiėmė ginti, išskyrus tuos atvejus, kai paaiškėja šio Kodekso 61 straipsnio 1 dalyje nurodytos aplinkybės arba kai gynėjo dalyvavimas keliuose bylose tampa nesuderinamas;
  - 6) nenaudoti neteisėtų gynybos priemonių.

80 straipsnis. Aplinkybės, dėl kurių asmenys negali būti apklausiami kaip liudytojai
Kaip liudytojas negali būti apklausiamas:

- 1) asmuo, kuris gali duoti parodymus apie savo paties galimai padarytą nusikalstamą veiką, išskyrus atvejus, kai jis sutinka duoti tokius parodymus, taikant šio Kodekso 82 straipsnio 3 dalyje numatytus liudijimo ypatumus;
- 2) teisėjas – apie teismo pasitarimų kambario paslaptį;
- 3) įtariamojo, kaltinamojo, išteisintojo ar nuteistojo gynėjas, nukentėjusiojo, civilinio ieškovo, civilinio atsakovo atstovai – dėl aplinkybių, kurias jie sužinojo atlikdami gynėjo arba atstovo pareigas;

<...>

154 straipsnis. Elektroninių ryšių tinklais perduodamos informacijos kontrolė, jos fiksavimas ir kaupimas

<...>

7. Draudžiama klausytis gynėjo pokalbių su įtariamuoju ar kaltinamuoju, perduodamų elektroninių ryšių tinklais, daryti jų įrašus, kontroliuoti kitą elektroninių ryšių tinklais tarp jų perduodamą informaciją, ją fiksuoti ir kaupti.

<...>

AĮ:

39 straipsnis. Advokatų pareigos

1. Advokatas privalo:

- 1) sąžiningai atlikti savo pareigas. Advokatas privalo laikytis Lietuvos advokatų etikos kodekso reikalavimų ir elgtis dorai bei pilietiškai;
  - 2) savo veikloje laikytis duotos advokato priesaikos ir įstatymų;
  - 3) saugoti advokato veiklos metu jam patikėtą informaciją ir jos neatskleisti;
  - 4) teismo posėdžio metu dėvėti mantiją;
  - 5) nuolat tobulinti profesinę kvalifikaciją. Advokatų profesinės kvalifikacijos tobulinimą organizuoja Lietuvos advokatūra šios nustatyta tvarka;
  - 6) Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka saugoti advokato veiklos dokumentus. **(Pakeista AĮ)**
2. Advokatas privalo kas penkeri metai Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos ir Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos nustatyta tvarka pasitikrinti sveikatą.

46 straipsnis. Advokato veiklos garantijos

1. Advokatas negali būti šaukiamas kaip liudytojas ar teikti paaiškinimus dėl aplinkybių, kurias sužinojo atlikdamas savo profesines pareigas.
2. Atliekantys savo profesines pareigas advokatai negali būti tapatinami su savo klientais ir jų bylomis.
3. Draudžiama apžiūrėti, tikrinti ar paimti advokato veiklos dokumentus ar laikmenas, kuriuose yra jo veiklos duomenų, tikrinti pašto siuntas, klausytis telefoninių pokalbių, kontroliuoti kitą telekomunikacijų tinklais perduodamą informaciją ir kitokį susižinojimą ar veiksmus, išskyrus atvejus, kai advokatas yra įtariamas ar kaltinamas padaręs nusikalstamą veiką. Šis leidimas taikomas tik su pareikštais įtarimais ar kaltinimais susijusiems dokumentams.
4. Krata ar poėmis advokato, įrašyto į Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašą, darbo vietoje, gyvenamosiose patalpose, transporto priemonėje, asmens krata, dokumentų, pašto siuntos apžiūra, patikrinimas ar poėmis gali būti atliekami tik dalyvaujant Lietuvos advokatūros advokatų tarybos nariui arba jos įgaliotam advokatui. Lietuvos advokatūra privalo patvirtinti ir pateikti suinteresuotoms institucijoms Lietuvos advokatūros įgaliotų advokatų sąrašą. Dalyvaujantis Lietuvos advokatūros advokatų tarybos narys arba jos įgaliotas advokatas turi užtikrinti, kad nebūtų paimti dokumentai, nesusiję su advokatui pareikštais įtarimais ar kaltinimais.

<...>

AĮ projektas:

2 straipsnis. 46 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 46 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Draudžiama viešai arba slapta susipažinti su advokato profesinę paslaptį sudarančia informacija ir ją naudoti kaip įrodymą. Advokato profesinę paslaptį sudaro kreipimosi į advokatą faktas, sutarties su klientu sąlygos, kliento suteikta informacija ir pateikti duomenys, konsultacijos pobūdis bei pagal kliento pavedimą advokato surinkti duomenys, taip pat kitas advokato ir kliento bendravimo (susitikimų, korespondencijos, pokalbių telefonu ar kitų bendravimo ir susižinojimo formų) turinys.“

1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„45 straipsnis. Advokato teisė bendrauti ir susitikti su klientu

1. Draudžiama kliudyti advokatui bendrauti ar be pašalinių susitikti su klientu.

2. Advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“

SVĮ:

14 straipsnis. Suimtųjų teisė susitikti su gynėju

1. Suimtas turi teisę susitikti su savo gynėju. Susitikimų skaičius ir trukmė neribojami.

<...>

16 straipsnis. Suimtųjų teisė susirašinėti

<...>

3. Suimtųjų susirašinėjimas su gynėjais netikrinamas ir nestabdomas. (Pakeista SVĮ1)

<...>

SVĮ projektas:

1 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 14 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Susitikimų metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

2. Buvusią 14 straipsnio 2 dalį laikyti 3 dalimi.

2 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti

	<p>suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. Šioje dalyje nurodyti suimtojo teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtojo telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.“</p> <p>2. Papildyti 23 straipsnį nauja 2 dalimi: „2. Telefoninių pokalbių su gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“</p> <p>3. Buvusias 23 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.</p>	
<p><i>5 straipsnis</i></p> <p>Teisė reikalauti, kad apie laisvės atėmimą būtų informuotas trečiasis asmuo</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurių laisvė atimta, turėtų teisę reikalauti, kad nepagrįstai <u>nedelsiant</u> apie jų laisvės atėmimą <u>būtų informuotas bent vienas jų nurodytas asmuo</u>, pvz., giminaitis ar darbdavys, jei jie to pageidauja.</p>	<p>BPK</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis <...></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; <u>informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį</u>; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartis. <...></p> <p>BPK projektas: 2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; <u>informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį</u>; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p>	Visiškas

11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskųstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.“
<...>“

12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

	<p>BPK: 38 straipsnis. Šeimos nariai Asmens šeimos nariais laikomi kartu su tuo asmeniu gyvenantys tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos, arba asmuo, su kuriuo tas asmuo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka susitarė sudaryti santuoką, taip pat sutuoktinio tėvai, buvę sutuoktiniai.</p> <p>15 straipsnis. Artimieji giminaičiai Artimieji giminaičiai yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 248 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys.</p> <p>BK 248 straipsnis. Sąvokų išaiškinimas 1. Artimieji giminaičiai yra tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys, seneliai ir vaikaičiai. <...></p>	
<p>2. Jei įtariamasis arba kaltinamasis yra vaikas, valstybės narės užtikrina, kad <u>už tėvystę atsakingas asmuo būtų kuo greičiau informuotas</u> apie laisvės atėmimą ir jo priežastis, išskyrus atvejus, kai tai prieštarautų vaiko interesams; tokiais atvejais informuojamas kitas tinkamas suaugęs asmuo. Šios dalies tikslais vaiku laikomas jaunesnis nei 18 metų asmuo.</p>	<p>BPK 22 straipsnis. Kaltinamasis <...> 3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; <u>informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį</u>; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį. <...></p> <p>BPK projektas: 2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip: „4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; <u>informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį</u>; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti</p>	Visiškas

ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskustas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.

<...>“

12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

BPK:

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamas ar kaltinamas nepilnametis;

<...>

27¹ straipsnis. Nepilnametis

1. Nepilnametis yra fizinis asmuo, kuriam proceso veiksmo atlikimo metu nėra suėję aštuoniolika metų.

2. Jeigu dėl fizinio asmens amžiaus kyla abejonių, ar jis yra pilnametis, jis laikomas nepilnamečiu iki jo amžiaus nustatymo.

3. Jeigu nepasibaigus baudžiamajam procesui nepilnametis sulaukia pilnametystės, be šio Kodekso 127 straipsnyje nustatytų suėmimo skyrimo taisyklių, prokuroro nutarimu arba teismo nutartimi jam gali būti toliau taikomos viena ar daugiau šiame Kodekse nepilnamečiams nustatytų garantijų.

53 straipsnis. Atstovai pagal įstatymą

1. Įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo arba nukentėjusiojo atstovai pagal įstatymą gali dalyvauti procese ir ginti savo atstovaujamo proceso dalyvių interesus, jeigu šie yra nepilnamečiai arba nustatyta tvarka pripažinti neveiksniais, išskyrus atvejus, kai tai prieštarautų nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams.

2. Atstovais pagal įstatymą gali būti nepilnamečio arba neveiksnaus įtariamojo, kaltinamojo, nuteistojo ir nukentėjusiojo tėvai, tėviai, globėjai, rūpintojai arba įstaigos, kuri globoja ar rūpinasi įtariamuoju, kaltinamuoju, nuteistuoju ar nukentėjusiuoju, įgalioti asmenys.

3. Atstovui pagal įstatymą, pateikusiai rašytinį ar žodinį prašymą, leidžiama dalyvauti procese, kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras priima dėl to nutarimą, o teismas – nutartį. Atstovas pagal įstatymą paprastai dalyvauja procese kartu su asmeniu, kuriam atstovauja. Ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro nutarimu bei teismo nutartimi gali būti atsisakyta leisti atstovui pagal įstatymą dalyvauti procese kaip atstovui, jeigu tai prieštarautų nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams. Tokiu atveju ikiteisminio

	<p>tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi užtikrinti, kad procese dalyvautų kitas atstovas pagal įstatymą, o kai tokios galimybės nėra, – laikinai, kol bus išspręstas naujo atstovo pagal įstatymą klausimas, paskirti atstovu bet kokį kitą asmenį, galintį tinkamai atstovauti nepilnamečio ar neveiksnaus asmens interesams.</p> <p>4. Prokuroro nutarimu ar teismo nutartimi atstovo pagal įstatymą teisėmis procese gali būti leidžiama dalyvauti asmens, kuris nustatyta tvarka nėra pripažintas neveiksniu, tačiau dėl senatvės, neįgalumo, ligos ar kitų svarbių priežasčių negali tinkamai pasinaudoti įstatymų suteiktomis teisėmis, šeimos nariui ar artimajam giminaičiui, pateikusiam rašytinį ar žodinį prašymą.</p> <p>5. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys gali būti apklausiamos nepilnamečio liudytojo atstovais pagal įstatymą.</p> <p>54 straipsnis. Atstovo pagal įstatymą teisės ir pareigos</p> <p>1. Atstovas pagal įstatymą turi teisę dalyvauti atliekant proceso veiksmus, kuriuose dalyvauja jo atstovaujamas asmuo, ir padėti šiam asmeniui pasinaudoti įstatymų suteiktomis teisėmis. Jeigu atstovaujamas asmuo yra suimtas, atstovas pagal įstatymą gali su juo pasimatyti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, teisėjo leidimu.</p> <p>2. Atstovas pagal įstatymą šaukiamas privalo atvykti pas ikiteisminio tyrimo pareigūną, prokurorą, teisėją ir į teismą, ikiteisminio tyrimo ir nagrinėjimo teisme metu laikytis nustatytos tvarkos.</p> <p>3. Atstovas pagal įstatymą gali būti apklaustas kaip liudytojas, taip pat įtraukiamas į procesą kaip civilinis atsakovas. Šiais atvejais jis turi ir liudytojo ar civilinio atsakovo teises bei pareigas.</p> <p>VTAPI:</p> <p>2 straipsnis. Vaiko sąvoka</p> <p>Vaikas yra žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip.</p> <p>53 straipsnis. Vaiko procesinių teisių ypatumai ir jų garantijos</p> <p>1. Atliekant procesinius veiksmus byloje, kuriose vaikas yra įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, būtinas gynėjo dalyvavimas. Įstatymo numatytais atvejais taip pat privalo dalyvauti tėvai ar kiti teisėti vaiko atstovai, psichologas bei vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas. <i>(Pakeista VTAPII)</i></p> <p><...></p> <p>54 straipsnis. Vaiko, kuriam apribota ar atimta laisvė, teisės ir jų garantijos</p>	
--	---	--

	<p><...>2. <u>Apie vaiko sulaikymą, jo suėmimą, kitokį laisvės apribojimą ar atėmimą būtina nedelsiant pranešti tėvams arba kitiems jo teisėtiems atstovams, o jeigu jų nėra, – vaiko teisių apsaugos institucijai.</u></p> <p>3. Sulaikytas arba suimtas vaikas turi teisę tuoj pat gauti teisinę ir kitokią būtiną pagalbą, taip pat teisę ginčyti jo laisvės apribojimo ar atėmimo teisėtumą teisme.</p> <p>4. Vaikas, kuriam apribota ar atimta laisvė, turi būti laikomas atskirai nuo suaugusiųjų, išskyrus įstatymų numatytus atvejus, kai atsižvelgiant į vaiko interesus to daryti nedera.</p> <p>5. Apribojus ar atėmus vaikui laisvę, negali būti ribojamos kitos jo teisės (teisė į mokslą, fizinį, protinį, dvasinį, dorovinį vystymąsi), kurios nėra tiesiogiai susijusios su laisvės ribojimu ar atėmimu. Toks vaikas turi teisę palaikyti ryšius su tėvais (teisėtais atstovais), kitais šeimos nariais, giminėmis bei artimaisiais, susirašinėdamas ir pasimatydamas su jais, išskyrus įstatymo numatytus ypatingus atvejus, kada visa tai gali turėti vaikui žalingos įtakos.</p> <p><...></p>	
<p>3. Valstybės narės gali laikinai nukrypti nuo 1 ir 2 dalyse nustatytų teisių taikymo, jei, atsižvelgiant į konkrečias bylos aplinkybes, tai pateisinama dėl vienos iš šių įtikinamų priežasčių:</p> <p>a) kai yra neatidėliotinas poreikis išvengti rimtų neigiamų pasekmių asmens gyvybei, laisvei arba fizinei neliečiamybei;</p> <p>b) kai yra neatidėliotinas poreikis užkirsti kelią padėčiai, kai baudžiamajam procesui galėtų kilti rimtas pavojus.</p>	<p>BPK projektas:</p> <p>11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei ši pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. <u>Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui.</u> Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskųstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.</p>	Visiškas

	<p><...>“</p> <p>12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip: „7. <u>Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p> <p>14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip: „5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. <u>Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p>	
<p>4. Jei valstybės narės laikinai nukrypsta nuo 2 dalyje nustatytos teisės taikymo, jos užtikrina, kad <u>už vaikų apsaugą arba gerovę atsakinga valdžios institucija</u> nepagrįstai nedelsiant būtų informuota apie vaiko laisvės atėmimą.</p>	<p><i>Pastaba. Vadovaujantis Lietuvos nacionalinės teisės normomis, prokurorui motyvuotai laikinai atsisakius pranešti apie nepilnamečio sulaikymą arba suėmimą, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų teisėtų atstovų arba teisėsaugos institucijoms jų nepavyko nustatyti, apie nepilnamečio suėmimą visais atvejais nedelsiant pranešama valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai.</i></p> <p>BPK projektas: 11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas 1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas jokie asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei ši pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. <u>Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal</u></p>	Visiškas

	<p><u>įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskūstas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.</u></p> <p><...>“</p> <p>12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip: „7. <u>Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p> <p>14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip: „5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. <u>Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p> <p>VTAPI: 53 straipsnis. Vaiko procesinių teisių ypatumai ir jų garantijos 1. Atliekant procesinius veiksmus byloje, kuriose vaikas yra įtariamas padaręs nusikalstamą veiką, būtinas gynėjo dalyvavimas. <u>Įstatymo numatytais atvejais taip pat privalo dalyvauti tėvai ar kiti teisėti vaiko atstovai, psichologas bei vaiko teisių apsaugos institucijos atstovas. (Pakeista VTAPI1)</u></p> <p><...></p> <p>54 straipsnis. Vaiko, kuriam apribota ar atimta laisvė, teisės ir jų garantijos <...> 2. <u>Apie vaiko sulaikymą, jo suėmimą, kitokį laisvės apribojimą ar atėmimą būtina nedelsiant pranešti tėvams arba kitiems jo teisėtiems atstovams, o jeigu jų nėra, – vaiko teisių apsaugos institucijai.</u></p> <p><...></p>	
<p>6 straipsnis</p> <p>Teisė po laisvės atėmimo susisiekti su</p>	<p>BPK projektas:</p>	<p>Visiškas</p>

<p>trečiaisiais asmenimis</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurių laisvė atimta, turėtų teisę nepagrįstai nedelsiant <u>susisiekti su bent vienu jų nurodytu trečiuoju asmeniu</u>, pavyzdžiui, giminaičiu.</p> <p>2. Valstybės narės gali apriboti arba atidėti naudojimąsi 1 dalyje nurodyta teise, atsižvelgdamos į būtiniausius reikalavimus arba proporcingus veiklos reikalavimus.</p>	<p>11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei ši pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. <u>Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskustas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.</u></p> <p><...>“</p> <p>12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„7. <u>Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p> <p>14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas kaltinamasis pristatomas į posėdį. <u>Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>“</p>	
---	---	--

BPK:**38 straipsnis. Šeimos nariai**

Asmens šeimos nariais laikomi kartu su tuo asmeniu gyvenantys tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys ir jų sutuoktiniai, asmens sutuoktinis arba asmuo, su kuriuo asmuo bendrai gyvena neįregistravęs santuokos, arba asmuo, su kuriuo tas asmuo Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka susitarė sudaryti santuoką, taip pat sutuoktinio tėvai, buvę sutuoktiniai.

15 straipsnis. Artimieji giminaičiai

Artimieji giminaičiai yra Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 248 straipsnio 1 dalyje nurodyti asmenys.

BK**248 straipsnis. Sąvokų išaiškinimas**

1. Artimieji giminaičiai yra tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), broliai, seserys, seneliai ir vaikaičiai.

<...>

VTAPI:**2 straipsnis. Vaiko sąvoka**

Vaikas yra žmogus, neturintis 18 metų, išskyrus atvejus, kai įstatymai numato kitaip.

54 straipsnis. Vaiko, kuriam apribota ar atimta laisvė, teisės ir jų garantijos

<...>

5. Apribojus ar atėmus vaikui laisvę, negali būti ribojamos kitos jo teisės (teisė į mokslą, fizinį, protinį, dvasinį, dorovinį vystymąsi), kurios nėra tiesiogiai susijusios su laisvės ribojimu ar atėmimu. Toks vaikas turi teisę palaikyti ryšius su tėvais (teisėtais atstovais), kitais šeimos nariais, giminėmis bei artimaisiais, susirašinėdamas ir pasimatydamas su jais, išskyrus įstatymo numatytus ypatingus atvejus, kada visa tai gali turėti vaikui žalingos įtakos.

<...>

SVĮ:**16 straipsnis. Suimtųjų teisė susirašinėti**

1. Suimtieji turi teisę siųsti giminaičiams ir kitiems asmenims ir gauti iš jų neribotą kiekį laiškų. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtojo vardu gautus laiškus jam įteikia, taip pat suimtųjų įteiktus laiškus išsiunčia adresatams ne vėliau kaip per dvi darbo dienas

nuo laiško gavimo dienas.

2. Suimtųjų gaunami ir siunčiami laišakai ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartimi gali būti tikrinami, kad būtų užkirstas kelias nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams arba apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės, arba laikinai (iki trijų mėnesių) sustabdytas laiškų išsiuntimas ir įteikimas. Ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartyje turi būti nurodomi laiškų tikrinimo arba išsiuntimo ir įteikimo sustabdymo pagrindai, trukmė, būdas, asmenys, kurių siunčiami ar gaunami laišakai bus tikrinami arba kurių laiškų išsiuntimas ir įteikimas sustabdomas, ir kitos aplinkybės, dėl kurių laiškus būtina tikrinti arba sustabdyti jų išsiuntimą ir įteikimą. Laiškų išsiuntimo ir įteikimo sustabdymas gali būti pratęstas, tačiau kiekvienu atveju ne ilgesniam negu trijų mėnesių laikotarpiui. Laiškų tikrinimas nutraukiamas arba jų išsiuntimas ir gavimas atnaujinamas išnykus pagrindams, dėl kurių laišakai buvo tikrinami arba jų išsiuntimas ir gavimas buvo sustabdytas. *(Pakeista SVI1)*

3. Suimtųjų susirašinėjimas su gynėjais netikrinamas ir nestabdomas. *(Pakeista SVI1)*

4. Siunčiamų laiškų pašto išlaidas apmoka patys suimtieji. Jeigu suimtasys pageidauja susirašinėti su savo gynėju, bet asmeninėje sąskaitoje neturi pinigų vokams, pašto ženklams, rašymo priemonėms ir popieriui įsigyti ir jų prašo, tardymo izoliatoriaus administracija privalo aprūpinti jais suimtąjį iš šios įstaigos lėšų.

17 straipsnis. Suimtųjų teisė susitikti su žurnalistais

1. Ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytiniu sutikimu suimtieji turi teisę susitikti su žurnalistais.

2. Šio įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nurodytiems asmenims, norintiems susitikti su žurnalistais, nereikia gauti ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinio sutikimo.

SVI1:

22 straipsnis. Suimtųjų teisė pasimatyti

1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtąjam leidžia pasimatyti, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtąjam pasimatyti. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teisės ir laisvės arba kai suimtojo pasimatymas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtąjam pasimatyti, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, su kuriais neleidžiama pasimatyti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių

	<p>draudimą būtina taikyti.</p> <p>2. Suimtojo pasimatymų skaičius neribojamas. Vienas suimtojo pasimatymas gali trukti ne ilgiau kaip tris valandas.</p> <p>3. Šio įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nurodyti asmenys turi teisę į vieną pasimatymą.</p> <p>4. Pasimatymų tvarka nustatyta Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse. Suimtojo pasimatymai vyksta tardymo izoliatoriaus atstovo akivaizdoje specialiose patalpose, įrengtose taip, kad lankytojų ir suimtojo fizinis kontaktas negalimas.</p> <p>23 straipsnis. Suimtųjų teisė paskambinti telefonu</p> <p>1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti.</p> <p>2. Suimtajam paskambinti telefonu leidžiama, jeigu jis tuo metu yra mokus arba naudojasi ryšio paslauga kalbėti telefonu kito abonento sąskaita. Skambinti ir kalbėti telefonu galima ne ilgiau kaip 15 minučių. Telefoninio pokalbio išlaidas, kai nesinaudojama ryšio paslauga kalbėti telefonu kito abonento sąskaita, apmoka pats suimtas.</p> <p>3. Šiame straipsnyje numatytos suimtųjų teisės paskambinti telefonu įgyvendinimo tvarka nustatyta Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse.</p>	
<p><i>7 straipsnis</i></p> <p>Teisė susisiekti su konsulinėmis įstaigomis</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji, kurie nėra tų valstybių narių piliečiai ir kurių laisvė atimta, turėtų teisę reikalauti, kad nepagrįstai nedelsiant apie jų laisvės atėmimą <u>būtų informuotos jų pilietybės valstybės konsulinės įstaigos, ir teisę susisiekti su tomis įstaigomis, jei jie to pageidauja.</u> Tačiau tais atvejais, kai</p>	<p>BPK</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis</p> <p><...></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; <u>informuoti konsulines įstaigas</u> ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.</p>	<p>Visišką</p>

įtariamieji arba kaltinamieji turi dvi ar daugiau pilietybių, jie gali pasirinkti, kurios konsulinės įstaigos, jei tokių yra, turi būti informuotos apie jų laisvės atėmimą ir su kuriomis jie pageidauja susisiekti.

<...>

BPK projektas:

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas

<...>

2. Pakeisti 128 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Apie tai, kad suėmimas paskirtas kitos valstybės piliečiui, prokuroras nedelsdamas praneša Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerijai ir, jeigu suimtas, pageidauja, – jo valstybės diplomatinei atstovybei ar konsulinei įstaigai. Tais atvejais, kai įtariamasis turi dvi ar daugiau pilietybių, jis gali, jeigu įmanoma, pasirinkti, kurios valstybės diplomatinė atstovybė ar konsulinė įstaiga turi būti informuota apie jo suėmimą. Be to, suimtam įtariamajam pageidaujant, jam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškinta teisė susisiekti su šiomis įstaigomis.“

12 straipsnis. 140 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 140 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apie sulaikymą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“

14 straipsnis. 233 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 233 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Dėl kardomosios priemonės – suėmimo paskyrimo, termino pratęsimo, pakeitimo ar panaikinimo teismas nusprendžia posėdyje vadovaudamasis šio Kodekso XI skyriaus nuostatomis. Teismo posėdyje dalyvauja prokuroras ir gynėjas. Suimtas

	kaltinamasis pristatomas į posėdį. <u>Apie kaltinamojo suėmimą teismas (teisėjas) nedelsdamas praneša šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.</u>	
2. Įtariamieji arba kaltinamieji taip pat turi teisę būti lankomi jų konsulinių įstaigų atstovų, teisę su jais bendrauti žodžiu bei susirašinėti ir teisę, kad jų konsulinės įstaigos pasirūpintų jų teisiniu atstovavimu, šioms įstaigoms sutinkant ir atitinkamiems įtariamiesiems arba kaltinamiesiems to pageidaujant.	<p>SVĮ projektas</p> <p>3 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 31 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„31 straipsnis. Suimtųjų užsieniečių teisė palaikyti ryšius su savo valstybių atstovais Suimtieji užsieniečiai turi teisę palaikyti ryšius su savo valstybių diplomatinėmis atstovybėmis ir konsulinėmis įstaigomis, įskaitant teisę susitikti, paskambinti telefonu ar susirašinėti su savo valstybės diplomatinės atstovybės ar konsulinės įstaigos atstovais. Suimtajam pageidaujant, jo valstybės konsulinės įstaigos turi teisę užtikrinti suimtojo teisinį atstovavimą, įskaitant suimtojo teisę į gynybą.“</p> <p>SVĮ</p> <p>16 straipsnis. Suimtųjų teisė susirašinėti</p> <p>1. Suimtieji turi teisę siųsti giminaičiams ir kitiems asmenims ir gauti iš jų neribotą kiekį laiškų. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtojo vardu gautus laiškus jam įteikia, taip pat suimtųjų įteiktus laiškus išsiunčia adresatams ne vėliau kaip per dvi darbo dienas nuo laiško gavimo dienos.</p> <p>2. Suimtųjų gaunami ir siunčiami laišakai ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartimi gali būti tikrinami, kad būtų užkirstas kelias nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams arba apsaugotos kitų asmenų teisės ir laisvės, arba laikinai (iki trijų mėnesių) sustabdytas laiškų išsiuntimas ir įteikimas. Ikiteisminio tyrimo teisėjo ar teismo nutartyje turi būti nurodomi laiškų tikrinimo arba išsiuntimo ir įteikimo sustabdymo pagrindai, trukmė, būdas, asmenys, kurių siunčiami ar gaunami laišakai bus tikrinami arba kurių laiškų išsiuntimas ir įteikimas sustabdomas, ir kitos aplinkybės, dėl kurių laiškus būtina tikrinti arba sustabdyti jų išsiuntimą ir įteikimą. Laiškų išsiuntimo ir įteikimo sustabdymas gali būti pratęstas, tačiau kiekvienu atveju ne ilgesniam negu trijų mėnesių laikotarpiui. Laiškų tikrinimas nutraukiamas arba jų išsiuntimas ir gavimas atnaujinamas išnykus pagrindams, dėl kurių laišakai buvo tikrinami arba jų išsiuntimas ir gavimas buvo sustabdytas. <i>(Pakeista SVĮ1)</i></p> <p>3. Suimtųjų susirašinėjimas su gynėjais netikrinamas ir nestabdomas. <i>(Pakeista SVĮ1)</i></p> <p>4. Siunčiamų laiškų pašto išlaidas apmoka patys suimtieji. Jeigu suimtasis pageidauja susirašinėti su savo gynėju, bet asmeninėje sąskaitoje neturi pinigų vokams, pašto ženklams, rašymo priemonėms ir popieriui įsigyti ir jų prašo, tardymo izoliatoriaus administracija privalo aprūpinti jais suimtajį iš šios įstaigos lėšų.</p> <p>SVĮ1:</p> <p>22 straipsnis. Suimtųjų teisė pasimatyti</p>	Visiškas

	<p>1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia pasimatyti, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam pasimatyti. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo pasimatymas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam pasimatyti, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, su kuriais neleidžiama pasimatyti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti.</p> <p>2. Suimtojo pasimatymų skaičius neribojamas. Vienas suimtojo pasimatymas gali trukti ne ilgiau kaip tris valandas.</p> <p>3. Šio įstatymo 12 straipsnio 2 dalies 1, 2 ir 4 punktuose nurodyti asmenys turi teisę į vieną pasimatymą.</p> <p>4. Pasimatymų tvarka nustatyta Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse. Suimtojo pasimatymai vyksta tardymo izoliatoriaus atstovo akivaizdoje specialiose patalpose, įrengtose taip, kad lankytojų ir suimtojo fizinis kontaktas negalimas.</p> <p>23 straipsnis. Suimtųjų teisė paskambinti telefonu</p> <p>1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti.</p> <p>2. Suimtajam paskambinti telefonu leidžiama, jeigu jis tuo metu yra mokus arba naudojasi ryšio paslauga kalbėti telefonu kito abonento sąskaita. Skambinti ir kalbėti telefonu galima ne ilgiau kaip 15 minučių. Telefoninio pokalbio išlaidas, kai nesinaudojama ryšio paslauga kalbėti telefonu kito abonento sąskaita, apmoka pats suimtas.</p> <p>3. Šiame straipsnyje numatytos suimtųjų teisės paskambinti telefonu įgyvendinimo tvarka nustatyta Tardymo izoliatorių vidaus tvarkos taisyklėse.</p>	
3. Naudojimasis šiuo straipsnyje nustatytomis teisėmis gali būti	Direktyvos nuostata įgyvendinimo nereikalauja.	

<p>reglamentuojamas nacionaline teise arba procedūromis, su sąlyga, kad pagal tokią teisę ir procedūras būtų visapusiškai užtikrinami tikslai, dėl kurių šios teisės yra numatytos.</p>		
<p style="text-align: center;"><i>8 straipsnis</i></p> <p style="text-align: center;">Bendrosios nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo sąlygos</p> <p>1. Visos laikinai nukrypti leidžiančios nuostatos pagal 3 straipsnio 5 ar 6 dalį arba 5 straipsnio 3 dalį:</p> <p>a) yra proporcingos ir neviršija to, kas būtina;</p> <p>b) yra griežtai ribotos trukmės;</p> <p>c) nėra pagrįstos vien įtariamoms nusikalstamos veikos rūšimi arba sunkumu ir</p> <p>d) nedaro poveikio bendram proceso teisingumui.</p>	<p><i>Pastaba. Lietuvos nacionalinė teisė nenumato Direktyvos 3 straipsnio 5 – 6 dalyse nurodytų išimčių ar nukrypti nuo įtariamųjų ar kaltinamųjų teisės turėti gynėją leidžiančių nuostatų, dėl šios priežasties įtariamiesiems ir kaltinamiesiems visais atvejais ir vienodomis sąlygomis užtikrinama teisė turėti gynėją baudžiamajame procese.</i></p> <p><i>Tuo tarpu, Lietuvos nacionalinėje teisėje numatytos laikinos išimtys iš Direktyvos 5 straipsnyje nurodytos įtariamųjų/kaltinamųjų garantijos tiksliai remiasi būtent Direktyvos 5 straipsnio 3 dalyje nurodytais pagrindais (bei tuo pačiu laikinai nukrypti leidžiančios BPK nuostatos nėra susijusios ir su galimai padarytos nusikalstamos veikos rūšimi, sunkumu ar pan.) ir, kaip ir kiekvienas procesinis veiksmas, varžomas BPK 11 straipsnyje įtvirtintais proporcingumo principo reikalavimais. Be to, pastarajam laikinam nukrypimui nuo Direktyvos 5 straipsnyje numatytos teisės glaustais terminais gali būti taikoma greita tiesioginė teisminė kontrolė (t. y. BPK 128 straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka prokuroro motyvuotas nutarimas gali būti skundžiamas tiesiogiai ikiteisminio tyrimo teisėjui).</i></p> <p>BPK</p> <p>11 straipsnis. Proporciningumo principo laikymasis taikant procesines prievartos priemonės ir atliekant tyrimo veiksmus</p> <p>1. <u>Procesinės prievartos priemonės turi būti taikomos tik tais atvejais, kai be jų negalima pasiekti reikiamų proceso tikslų. Bet kokios procesinės prievartos priemonės taikymas turi būti nedelsiant nutrauktas, kai tai tampa nereikalinga.</u></p> <p>2. Taikant procesines prievartos priemonės bei atliekant šiame Kodekse numatytus tyrimo veiksmus, draudžiama naudoti smurtą, grasinti, atlikti žmogaus orumą žeminančius bei sveikatai kenkiančius veiksmus. Panaudoti fizinę jėgą leidžiama tik tiek, kiek tai būtina proceso veiksmo atlikimo trukdymams pašalinti.</p> <p>BPK projektas</p> <p>11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtasis jokio asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar</p>	<p style="text-align: center;">Visiškas</p>

	<p>artimųjų giminaičių, jei ši pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. <u>Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui.</u> Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. <u>Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskustas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.</u></p> <p><...>“</p>	
<p>2. Laikinai nukrypti leidžiančias nuostatas pagal 3 straipsnio 5 arba 6 dalį gali būti leidžiama taikyti tik tinkamai pagrįstu sprendimu, kurį kiekvienu konkrečiu atveju priima teismas arba kita kompetentinga valdžios institucija, su sąlyga, kad tam sprendimui gali būti taikoma teisminė peržiūra. Tinkamai pagrįstas sprendimas dokumentuojamas laikantis dokumentavimo tvarkos pagal atitinkamos valstybės narės teisę.</p>	<p><i>Pastaba. Lietuvos nacionalinė teisė nenumato Direktyvos 3 straipsnio 5 – 6 dalyse nurodytų išimčių ar nukrypti nuo įtariamųjų ar kaltinamųjų teisės turėti gynėją leidžiančių nuostatų, dėl šios priežasties įtariamiesiems ir kaltinamiesiems visais atvejais ir vienodomis sąlygomis užtikrinama teisė turėti gynėją baudžiamajame procese.</i></p>	Visiškas
<p>3. Taikyti laikinai nukrypti leidžiančias nuostatas pagal 5 straipsnio 3 dalį kiekvienu konkrečiu atveju gali leisti tik teismas arba kita kompetentinga valdžios institucija, su sąlyga, kad tam sprendimui gali būti taikoma teisminė peržiūra.</p>	<p><i>Pastaba. Lietuvos nacionalinėje teisėje numatytos laikinos išimtys iš Direktyvos 5 straipsnyje nurodytos įtariamųjų/kaltinamųjų garantijos tiksliai remiasi būtent Direktyvos 5 straipsnio 3 dalyje nurodytais pagrindais (bei tuo pačiu laikinai nukrypti leidžiančios BPK nuostatos nėra susijusios ir su galimai padarytos nusikalstamos veikos rūšimi, sunkumu ar pan.) ir, kaip ir kiekvienas procesinis veiksmas, varžomas BPK 11 straipsnyje įtvirtintais proporcingumo principo reikalavimais. Be to, pastarajam laikinam nukrypimui nuo Direktyvos 5 straipsnyje numatytos teisės glaustais terminais gali būti taikoma tiesioginė teisminė kontrolė (t. y. BPK 128 straipsnio 1 dalyje nurodyta tvarka prokuroro motyvuotas nutarimas gali būti skundžiamas tiesiogiai ikiteisminio tyrimo teisėjui).</i></p>	Visiškas

	<p>BPK</p> <p>11 straipsnis. Proporcingumo principo laikymasis taikant procesines prievartos priemones ir atliekant tyrimo veiksmus</p> <p>1. <u>Procesinės prievartos priemonės turi būti taikomos tik tais atvejais, kai be jų negalima pasiekti reikiamų proceso tikslų. Bet kokios procesinės prievartos priemonės taikymas turi būti nedelsiant nutrauktas, kai tai tampa nereikalinga.</u></p> <p>2. Taikant procesines prievartos priemones bei atliekant šiame Kodekse numatytus tyrimo veiksmus, draudžiama naudoti smurtą, grasinti, atlikti žmogaus orumą žeminančius bei sveikatai kenkiančius veiksmus. Panaudoti fizinę jėgą leidžiama tik tiek, kiek tai būtina proceso veiksmo atlikimo trukdymams pašalinti.</p> <p>BPK projektas</p> <p>11 straipsnis. 128 straipsnio pakeitimas</p> <p>1. Pakeisti 128 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Paskiriant suėmimą dalyvavęs prokuroras nedelsdamas privalo apie įtariamojo suėmimą pranešti vienam iš suimtojo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitam suimtojo nurodytam asmeniui. Jeigu suimtas joks asmens nenurodo, prokuroras savo nuožiūra turi pranešti vienam iš įtariamojo šeimos narių ar artimųjų giminaičių, jei šį pavyksta nustatyti. Jeigu suimtas yra nepilnametis, prokuroras nedelsdamas privalo apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą pranešti nepilnamečio tėvams arba kitiems atstovams pagal įstatymą, o kai toks pranešimas prieštarautų suimto nepilnamečio interesams, – kitam asmeniui. Be to, suimtam įtariamajam nedelsiant turi būti sudaryta galimybė pačiam susisiekti su vienu iš jo nurodytų šeimos narių, artimųjų giminaičių arba kitu suimtojo nurodytu asmeniu. <u>Prokuroras motyvuotu nutarimu laikinai gali atsisakyti pranešti arba neleisti susisiekti, jeigu tai pakenktų ikiteisminio tyrimo sėkmei arba sukeltų pavojų suimtojo šeimos narių, artimųjų giminaičių ar kitų asmenų saugumui. Šiuo atveju, taip pat tais atvejais, kai suimtas nepilnametis neturi tėvų ar kitų atstovų pagal įstatymą arba jų nepavyksta nustatyti, apie nepilnamečio įtariamojo suėmimą būtina nedelsiant pranešti valstybinei vaiko teisių apsaugos institucijai. <u>Prokuroro nutarimas per penkias dienas nuo nutarimo nuorašo įteikimo įtariamajam ar jo gynėjui dienos gali būti apskustas ikiteisminio tyrimo teisėjui. Ikiteisminio tyrimo teisėjas privalo tokį skundą išnagrinėti per septynias dienas nuo jo gavimo ir priimti nutartį. Ikiteisminio tyrimo teisėjo priimta nutartis neskundžiama.</u>“</u></p>	
<p>9 straipsnis</p> <p>Teisės atsisakymas</p>	<p>BPK projektas</p> <p>6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas</p>	<p>Visiškas</p>

<p>1. Nedarant poveikio nacionalinei teisei, pagal kurią advokato dalyvavimas arba jo pagalba yra privalomi, valstybės narės užtikrina, kad atsisakant bet kurios teisės, nurodytos 3 ir 10 straipsniuose:</p> <p>a) įtariamajam arba kaltinamajam būtų raštu arba žodžiu suteikta pakankamai aiškos informacijos paprasta ir lengvai suprantama kalba apie atitinkamos teisės turinį ir galimas jos atsisakymo pasekmes ir</p>	<p>Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamojo ar kaltinamojo iniciatyva. <u>Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją. Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.</u>“</p>	
<p>b) teisės būtų atsisakoma savanoriškai ir nedviprasmiškai.</p>	<p>BPK projektas 6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. <u>Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamojo ar kaltinamojo iniciatyva. Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją. Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.</u>“</p> <p>BPK 52 straipsnis. Atsisakymas gynėjo <...> 2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ir teismui neprivalomas nepilnamečio arba asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti teise į gynybą, taip pat proceso kalbos nemokančio asmens ar asmens, įtariamo ar kaltinamo sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymu, kai dėl bylos sudėtingumo ar didelės apimties arba kitais atvejais kyla abejonių dėl šio asmens galimybės pasinaudoti teise į gynybą, pareikštas atsisakymas gynėjo. <...></p>	<p>Visiškas</p>
<p>2. Teisės atsisakymas, kuris gali būti atliekamas raštu ar žodžiu, taip pat aplinkybės, kuriomis leista tos teisės atsisakyti, <u>pažymimi laikantis dokumentavimo tvarkos pagal atitinkamos</u></p>	<p>BPK projektas 6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik</p>	<p>Visiškas</p>

<p><u>valstybės narės teisę.</u></p>	<p>paties įtariamąjo ar kaltinamojo iniciatyva. Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją. <u>Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.</u>“</p>	
<p>3. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji vėliau bet kuriame baudžiamojo proceso etape <u>teisės atsisakymą gali atšaukti ir kad jie būtų informuoti apie tą galimybę.</u> Toks atšaukimas įsigalioja nuo to momento, kai jis buvo padarytas.</p>	<p>BPK 52 straipsnis. Atsisakymas gynėjo <...> 3. <u>Atsisakymas gynėjo neatima iš įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo teisės vėliau bet kuriuo proceso metu vėl turėti gynėją.</u></p> <p>BPK projektas 6 straipsnis. 52 straipsnio pakeitimas Pakeisti 52 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Įtariamasis ar kaltinamasis bet kuriuo proceso metu turi teisę atsisakyti gynėjo, išskyrus šio Kodekso 433 straipsnyje numatytą atvejį. Atsisakyti gynėjo leidžiama tik paties įtariamąjo ar kaltinamojo iniciatyva. Prieš gynėjo atsisakymą įtariamajam ar kaltinamajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti išaiškintos gynėjo atsisakymo pasekmės, <u>įskaitant galimybę bet kuriuo proceso metu vėl prašyti paskirti gynėją. Dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.</u>“</p>	<p>Visiškas</p>
<p><i>10 straipsnis</i> Teisė turėti advokatą vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad perduoti prašomas asmuo turėtų teisę turėti advokatą vykdančiojoje valstybėje narėje po suėmimo pagal Europos arešto orderį.</p>	<p><i>Pastaba. Vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, kai sprendžiama dėl asmens išdavimo pagal Europos arešto orderį visais atvejais užtikrinamas privalomas gynėjo dalyvavimas. Taip pat šie asmenys, kaip bendra taisyklė, tokiais perdavimo atvejais yra visada suimami, kas, vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, savo ruožtu irgi reiškia privalomą gynėjo dalyvavimą procese. Taip pat šie asmenys turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti.</i></p> <p>BPK: 17¹ straipsnis. Europos arešto orderis 1. Europos arešto orderis yra Europos Sąjungos valstybės narės teisminės institucijos sprendimas, kuriuo kita Europos Sąjungos valstybė narė įpareigojama suimti ir perduoti šiame sprendime nurodytą asmenį siekiant pradėti šio asmens baudžiamąjį persekiojimą ar vykdyti jam paskirtą su laisvės atėmimu susijusią bausmę ir kuris atitinka 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir valstybių narių tarpusavio perdavimo procedūrų 8 straipsnio 1 dalyje nurodytus formas ir turinio reikalavimus.</p> <p><...></p>	<p>Visiškas</p>

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

<...>

7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;

8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;

<...>

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinasis gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

VGTPĮ:

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės

	<p>nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;</p> <p>2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;</p> <p>3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.</p> <p>3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.</p> <p>4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.</p> <p>5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.</p> <p>6. Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba; 3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus. <p>7. Antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti; 2) atstovavimas byloje yra neperspektyvus; 3) pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau jis nepatyrė turtinės žalos; 4) prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos; 5) pareiškėjas gali gauti reikiamas teises paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba; 6) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus; 7) reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą; 8) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo 	
--	---	--

materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis;

9) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį;

10) iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį;

11) pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies;

12) nustatoma, kad pareiškėjas savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;

13) tam pačiam pareiškėjui pagalba teikiama daugiau kaip trijose bylose;

14) pareiškėjas per tarnybos nustatytą terminą nepateikė visų šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų;

15) ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spęstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau pareiškėjas nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui.

8. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui administracinių teisės pažeidimų bylose, kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi administracinę atsakomybę traukiamas asmuo, ir baudžiamosiose bylose, išskyrus prašymus dėl proceso atnaujinimo, skundus ar pareiškimus privataus kaltinimo tvarka, procesinius dokumentus, kuriems paduoti įstatymų nustatytas naikinamasis terminas yra pasibaigęs. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui tarptautinėse teisminėse institucijose.

9. Spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, tarnyba turi teisę prašyti advokato išvados, ar yra šio straipsnio 7 dalyje nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nurodytas aplinkybes. Šioje dalyje nurodytą išvadą advokatas tarnybai turi pateikti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tarnybos kreipimosi į advokatą dienos.

10. Antrinė teisinė pagalba neteikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų draudimo išmoką, jeigu ši išmoka pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu) ir jeigu draudimo išmoka apima visas išlaidas, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba. Jeigu teisinių išlaidų draudimo išmoka, pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu), apima dalį išlaidų, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba, valstybė, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, garantuoja ir apmoka tik tą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, kurios neapima teisinių išlaidų draudimo išmoka. Pareiškėjas privalo nurodyti, ar yra sudaręs teisinių išlaidų draudimo sutartį ir, kai šią sutartį yra sudaręs, kokias išlaidas apimtų teisinių išlaidų draudimo išmoka.

	<p>12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas</p> <p>Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:</p> <p>1) <u>asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;</u></p> <p><...></p>	
<p>2. Kalbant apie teisės turėti advokatą vykdančiojoje valstybėje narėje turinį, išduoti prašomi asmenys toje valstybėje narėje turi tokias teises:</p> <p>a) <u>teisę turėti advokatą tokiu laiku ir būdu, kad perduoti prašomi asmenys galėtų veiksmingai pasinaudoti savo teisėmis, ir bet kokių atveju nepagrįstai nedelsiant nuo laisvės atėmimo momento;</u></p>	<p><i>Pastaba. Vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, kai sprendžiama dėl asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį visais atvejais šioje procedūroje užtikrinamas privalomas gynėjo dalyvavimas. Taip pat pagal Europos arešto orderį perduodami asmenys turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti.</i></p> <p><i>Pažymėtina ir tai, kad pagal Europos arešto orderį perduodami asmenys, kaip, bendra taisyklė, tokiais perdavimo atvejais yra suimami (72 straipsnio 1 dalis), t. y. Lietuvoje gavus Europos arešto orderį, toks asmuo yra sulaikomas ir per 48 val. nuo sulaikymo momento sprendžiama dėl pastarojo asmens suėmimo (BPK 123 straipsnio 4 dalis), tuo tarpu vienas iš suėmimo skyrimo pagrindų yra būtent gautas Europos arešto orderis (BPK 122 straipsnio 5 dalis). Kadangi, pagal Arešto orderį perduodamas asmuo yra iš esmės visada suimamas, ši aplinkybė savo ruožtu reiškia, kad, vadovaujantis BPK 51 straipsnio nuostatomis, savo ruožtu irgi reiškia privalomą gynėjo dalyvavimą procese.</i></p> <p><i>Be to, atsižvelgiant į tai, kad Europos arešto orderio institutas yra sudedamoji Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso dalis, šiam institutui (kaip ir visiems kitiems atskiriems baudžiamojo proceso institutams), kaip ir jo dalyviams, t. y. asmenims perduodamiems pagal išduotą Europos arešto orderį, bendra tvarka taikomos visos BPK nuostatos, išskyrus atskirai išskirtas ir tik Europos arešto orderio procedūroms skirtas nuostatas. Atsižvelgiant į tai bei turint tai, kad BPK 51 straipsnio (reglamentuojančio būtiną gynėjo dalyvavimą asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį procedūrose) 3 dalyje daroma tiesioginė nuoroda į BPK 50 straipsnio (kurio 1 dalyje savo ruožtu atitinkamai nurodoma, kad „Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti.“) nurodytus atvejus ir papildomai, atsižvelgiant į tai, kad (kaip jau buvo minėta) pagal Europos arešto orderį perduodami asmenys yra sulaikomi (ir per 48 val. sprendžiama dėl jų suėmimo), pagal</i></p>	<p>Visiškas</p>

BPK projekto 10 straipsnio (ir 50 straipsnio 1 dalies) nuostatas tokiam asmeniui teisė į gynybą yra užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo momento.

Kartu pažymėtina ir tai, kad, kai sulaikytas pagal Europos arešto orderį perduodamas asmuo (kuriam reikia skirti suėmimą) ne vėliau kaip per keturiasdešimt aštuonias valandas nuo sulaikymo momento kartu su pareiškimu dėl suėmimo yra pristatomas tyrimo atlikimo vietos apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui, šioje suėmimo paskyrimo procedūroje (t. y. dar prieš suėmimo paskyrimą) taip pat dalyvauja tokio asmens gynėjas (BPK 123 straipsnio 4 dalis).

BPK projektas

1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“

BPK

10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

<...>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

BPK projektas

5 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teismas privalo išaiškinti įtariamajam ir kaltinamajam jo teisę šio Kodekso 10 straipsnio 1 dalyje nurodytais atvejais turėti gynėją ir suteikti galimybę šia teise pasinaudoti. Dėl įtariamojo ar kaltinamojo prašymo turėti gynėją arba dėl gynėjo atsisakymo surašomas protokolas.“

BPK:

50 straipsnis. Gynėjo kvietimas ir paskyrimas

<...>

2. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę pasirinkti ir pasikviesti sau tinkamą gynėją. Įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pavedimu gynėją gali pakviesti jų atstovai pagal įstatymą arba kiti asmenys, kuriems įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis tai paveda.

3. Jei įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis prašo užtikrinti gynėjo dalyvavimą ir gynėjo dalyvavimas nėra būtinas pagal šio Kodekso 51 straipsnį ar privalomas kitais įstatymų numatytais atvejais, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas išaiškina įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą įgyvendinimo tvarką.

4. Tais atvejais, kai įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas daugiau kaip tris dienas iš eilės negali dalyvauti procese, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ir teisėjas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Jeigu įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo pasirinktas gynėjas negali per šešias valandas atvykti dalyvauti pirmojoje apklausoje arba apklausoje dėl suėmimo pagrįstumo, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas turi teisę pasiūlyti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam į šią apklausą pasikviesti kitą gynėją, o jei šie to nepadaro, privalo paskirti gynėją. Pagal šią dalį gynėjas yra paskiriamas neatsižvelgiant į ginamojo norus turėti konkretų advokatą. Gynėjas parenkamas ir paskiriamas šio Kodekso 51 straipsnio 3 dalyje nustatyta tvarka. Naujo gynėjo paskyrimas netrukdo bylos procese dalyvauti asmens anksčiau pasirinktam gynėjui.

51 straipsnis. Būtinas gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinas:

<...>

7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;

8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;

<...>

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos

teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

72 straipsnis. Kardomosios priemonės asmenims, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį

1. Asmenys, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suimami Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ir šiame Kodekse numatytais pagrindais.

<...>

122 straipsnis. Suėmimo skyrimo pagrindai ir sąlygos

1. Suėmimo pagrindas yra pagrįstas manymas, kad įtariamasis:

- 1) bėgs (slėpsis) nuo ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro ar teismo;
- 2) trukdys procesui;
- 3) darys šio straipsnio 4 dalyje nurodytus naujus nusikaltimus.

2. Kai pagrįstai manoma, kad įtariamasis bėgs (slėpsis) nuo ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuroro ar teismo, suėmimas gali būti paskirtas atsižvelgiant į įtariamojo šeiminę padėtį, nuolatinę gyvenamąją vietą, darbo santykius, sveikatos būklę, ankstesnį teistumą, ryšius užsienyje ir kitas aplinkybes.

3. Kai pagrįstai manoma, kad įtariamasis trukdys procesui, suėmimas gali būti paskirtas, jei yra duomenų, jog įtariamasis pats ar per kitus asmenis gali bandyti:

- 1) paveikti nukentėjusiuosius, liudytojus, ekspertus, kitus įtariamuosius, kaltinamuosius ar nuteistuosius;
- 2) sunaikinti, paslėpti ar suklastoti daiktus bei dokumentus, turinčius reikšmės nusikalstamai veikai tirti ir nagrinėti teisme.

4. Kai pagrįstai manoma, kad įtariamasis darys naujus nusikaltimus, suėmimas gali būti paskirtas, jei yra duomenų, jog asmuo, įtiriamas padaręs vieną ar kelis labai sunkius ar

sunkių nusikaltimus arba Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 178 straipsnio 2 dalyje, 180 straipsnio 1 dalyje, 181 straipsnio 1 dalyje, 187 straipsnio 2 dalyje numatytus apysunkių nusikaltimus, iki nuosprendžio priėmimo gali padaryti naujų labai sunkių, sunkių ar šioje dalyje nurodytų apysunkių nusikaltimų, taip pat jei yra duomenų, kad būdamas laisvėje asmuo, įtariamas grasinimu ar pasikėsinimu padaryti nusikaltimą, gali tą nusikaltimą padaryti.

5. Be to, suėmimo pagrindas yra prašymas išduoti asmenį užsienio valstybei arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, užsienio valstybės prašymas laikinai sulaikyti ieškomą asmenį, kol bus atsiųstas prašymas dėl asmens ekstradicijos ar Europos arešto orderis, ir užsienio valstybės prašymas suimti nuteistą asmenį, kol bus priimtas sprendimas dėl užsienio valstybės teismo nuosprendžio pripažinimo ir bausmės vykdymo.

<...>

123 straipsnis. Suėmimo skyrimo tvarka

1. Suėmimas gali būti skiriamas įtariamajam, kuris nėra sulaikytas, ar įtariamajam, kuris yra sulaikytas šio Kodekso 140 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Prokuroras, manydamas, kad įtariamajam, kuris nėra sulaikytas, būtina skirti suėmimą, kreipiasi su pareiškimu į tyrimo atlikimo vietos apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėją. Prokuroro pareiškime turi būti nurodyti šio Kodekso 125 straipsnio 2 dalyje nustatyti duomenys. Teisėjas, nusprendęs patenkinti prokuroro pareiškimą, priima nutartį skirti suėmimą, nusprendęs atsisakyti pareiškimą patenkinti, – nutartį atsisakyti skirti suėmimą ar nutartį atsisakyti skirti suėmimą ir skirti kitą kardomąją priemonę.

3. Remiantis šio straipsnio 2 dalyje nurodyta nutartimi suimtą asmenį ne vėliau kaip per keturiasdešimt aštuonias valandas nuo suėmimo momento prokuroras pristato ikiteisminio tyrimo teisėjui, o jeigu tokių galimybių nėra, – kitam tyrimo atlikimo vietos apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui. Teisėjas privalo pristatytą asmenį apklausti dėl suėmimo pagrįstumo. Suimto asmens apklausoje dalyvauja gynėjas ir prokuroras. Apklausęs suimtą asmenį, teisėjas priima vieną iš šių sprendimų: nutartį skirti suėmimą palikti galioti (šiuo atveju teisėjas nustato konkretų suėmimo terminą) arba pakeisti šią kardomąją priemonę ar ją panaikinti.

4. Šio Kodekso 140 straipsnyje nustatyta tvarka sulaikytą asmenį, kuriam reikia skirti suėmimą, prokuroras ne vėliau kaip per keturiasdešimt aštuonias valandas nuo sulaikymo momento kartu su pareiškimu dėl suėmimo pristato tyrimo atlikimo vietos apylinkės teismo ikiteisminio tyrimo teisėjui. Teisėjas privalo pristatytą asmenį apklausti dėl suėmimo pagrįstumo. Sulaikyto asmens apklausoje dalyvauja gynėjas ir prokuroras. Apklausęs sulaikytą asmenį, teisėjas patenkina prokuroro pareiškimą ir priima nutartį

skirti suėmimą, kurioje nustatomas konkretus suėmimo terminas, arba atsisako patenkinti pareiškimą ir priima nutartį atsisakyti skirti suėmimą ar nutartį atsisakyti skirti suėmimą ir skirti kitą kardomąją priemonę.

<...>

BPK projektas

4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Gynėjas turi teisę:

- 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;**
- 2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;**
- 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju. Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;**
- 4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamojo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;**
- 5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;**
- 6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;**
- 7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;**
- 8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;**
- 9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;**
- 10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“**

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

	<p>1) <u>asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;</u> <...></p>	
<p>b) teisę susitikti ir bendrauti su jiems atstovaujančiu advokatu;</p>	<p>BPK 51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas 1. <u>Gynėjo dalyvavimas būtinasis:</u> <...> 7) <u>tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;</u> 8) <u>kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;</u> <...> 3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtingumą, padėti, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos iš valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinasis gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais. <...></p> <p>BPK projektas 4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip: „1. Gynėjas turi teisę: 1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu; 2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį; 3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.</p>	<p>Visiškas</p>

Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;

4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamąjo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;

5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;

6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;

7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;

8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;

9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;

10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“

AĮ projektas

1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„45 straipsnis. Advokato teisė bendrauti ir susitikti su klientu

1. Draudžiama kliudyti advokatui bendrauti ar be pašalinių susitikti su klientu.

2. Advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“

Pastaba. Atsižvelgiant į tai, kad, kai sprendžiama dėl asmens išdavimo pagal Europos arešto orderį, šie asmenys, kaip bendra taisyklė, tokiais perdavimo atvejais yra visada suimami, šiems asmenims yra taikomos ir SVĮ nuostatos, reglamentuojančios suimtojo bendravimą su savo gynėju.

SVĮ:

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis – nustatyti kardomąją priemonę – suėmimą (kardomąjį kalinimą) (toliau – suėmimas) vykdančias įstaigas, suėmimo vykdymo tvarką ir sąlygas, taip pat

asmenų, laikomų suėmimą vykdančiose įstaigose, teisinę padėtį.

2. Šio įstatymo nuostatos suderintos su Europos Sąjungos teisės aktu, nurodytą šio įstatymo priede, nuostatomis.

14 straipsnis. Suimtųjų teisė susitikti su gynėju

1. Suimtasis turi teisę susitikti su savo gynėju. Susitikimų skaičius ir trukmė neribojami.

<...>

16 straipsnis. Suimtųjų teisė susirašinėti

<...>

3. Suimtųjų susirašinėjimas su gynėjais netikrinamas ir nestabdomas. (Pakeista SVI1)

<...>

SVI projektas:

1 straipsnis. 14 straipsnio pakeitimas

1. Papildyti 14 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Susitikimų metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

2. Buvusią 14 straipsnio 2 dalį laikyti 3 dalimi.

2 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Tardymo izoliatoriaus administracija suimtajam leidžia paskambinti telefonu, jeigu nėra gautas suimtojo ikiteisminiam tyrimui vadovaujančio ar jį atliekančio prokuroro arba teismo, kurio žinioje yra byla, rašytinis nurodymas neleisti suimtajam paskambinti telefonu. Duoti šį nurodymą galima tik siekiant užkirsti kelią nusikalstamoms veikoms ar kitiems teisės pažeidimams, apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves arba kai suimtojo skambinimas galėtų pakenkti ikiteisminio tyrimo sėkmei. Jeigu ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis ar jį atliekantis prokuroras arba teismas, kurio žinioje yra byla, nurodo neleisti suimtajam paskambinti telefonu, jam ir tardymo izoliatoriaus administracijai turi būti nurodoma šio draudimo trukmė, asmenys, kuriems neleidžiama paskambinti, ir kitos aplinkybės, dėl kurių draudimą būtina taikyti. Šioje dalyje nurodyti suimtojo teisės paskambinti telefonu apribojimai netaikomi suimtojo telefoniniams pokalbiams su savo gynėju.“

2. Papildyti 23 straipsnį nauja 2 dalimi:

„2. Telefoninių pokalbių su gynėju metu turi būti užtikrinamas suimtojo ir jo gynėjo bendravimo konfidencialumas.“

<p>c) teisę reikalauti, kad jų advokatas <u>atvyktų ir pagal nacionalinėje teisėje nustatytas procedūras dalyvautų vykdančiosios teisminės institucijos atliekamoje išduoti prašomo asmens apklausoje</u>. Kai advokatas dalyvauja apklausoje, <u>tai pažymima laikantis dokumentavimo tvarkos pagal atitinkamos valstybės narės teisę</u>.</p>	<p>3. Buvusias 23 straipsnio 2 ir 3 dalis laikyti atitinkamai 3 ir 4 dalimis.</p> <p>BPK</p> <p>51 straipsnis. Būtinąs gynėjo dalyvavimas</p> <p>1. <u>Gynėjo dalyvavimas būtinąs:</u></p> <p><...></p> <p>7) <u>tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;</u></p> <p>8) <u>kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;</u></p> <p><...></p> <p>3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinąs gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.</p> <p>4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.</p> <p>BPK projektas</p> <p>4 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 48 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Gynėjas turi teisę:</p> <p>1) susipažinti su įtariamojo sulaikymo protokolu;</p> <p>2) dalyvauti įtariamojo ar kaltinamojo apklausose, taip pat be pašaliečių pasimatyti su įtariamuoju ar kaltinamuoju prieš apklausą arba prieš teismo posėdį;</p> <p>3) nekliudomai bendrauti ir be pašaliečių susitikti su įtariamuoju ar kaltinamuoju.</p>	<p>Visiškas</p>
---	---	------------------------

Susitikimų su sulaikytu ar suimtu įtariamuoju ar kaltinamuoju skaičius ir trukmė neribojami;

4) dalyvauti veiksmuose, kurie atliekami su įtariamuoju ar kaltinamuoju, taip pat įtariamąjo ar kaltinamojo arba jų gynėjo prašymu atliekamuose veiksmuose;

5) ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu dalyvauti bet kokiuose kituose įrodymų rinkimo veiksmuose;

6) dalyvaudamas šios dalies 2, 4, 5 punktuose nurodytuose veiksmuose užduoti klausimus, prašyti paaiškinimų ir daryti pareiškimus ;

7) savarankiškai rinkti gynybai reikalingus duomenis, kuriuos gynėjas gali gauti nesinaudodamas procesinėmis prievartos priemonėmis: gauti iš įmonių, įstaigų ir organizacijų bei asmenų gynybai reikalingus dokumentus ir daiktus, kalbėtis su asmenimis apie jiems žinomas įvykio aplinkybes, apžiūrėti ir fotografuoti įvykio vietą, transporto priemones ar kitaip fiksuoti gynybai reikalingą informaciją;

8) ikiteisminio tyrimo metu susipažinti su proceso veiksmų dokumentais šio Kodekso nustatytais atvejais ir tvarka;

9) pateikti prašymus ir pareikšti nušalinimus;

10) šio Kodekso nustatyta tvarka apskųsti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro, ikiteisminio tyrimo teisėjo ir teismo veiksmus bei sprendimus ir dalyvauti teismo posėdžiuose nagrinėjant šiuos skundus.“

BPK:

73 straipsnis. Asmenų išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos tvarka

1. Remdamasis Lietuvos Respublikos tarptautine sutartimi ar išduotu Europos arešto orderiu Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras su pareiškimu dėl asmens išdavimo iš Lietuvos Respublikos arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį kreipiasi į Vilniaus apygardos teismą.

2. Vilniaus apygardos teismo teisėjas per septynias dienas turi surengti posėdį, kuriame privalo dalyvauti išduotinas (perduotinas) asmuo, jo gynėjas ir prokuroras. Posėdis protokoluojamas.

<...>

75 straipsnis. Supaprastinta asmenų išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos tvarka

1. Lietuvos Respublikos tarptautinėje sutartyje numatytais atvejais arba gavus Europos arešto orderį gali būti taikoma supaprastinta asmens išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos tvarka.

2. Supaprastinta asmens išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos tvarka taikoma tik

tuo atveju, kai yra rašytinis išduotino (perduotino) asmens sutikimas, o ekstradicijos atvejais – ir Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros pritarimas. Pagal Europos arešto orderį prašomas perduoti asmuo taip pat gali raštu sutikti būti perduodamas ir dėl kitų nusikalstamų veikų, dėl kurių nebuvo išduotas Europos arešto orderis. Gavęs asmens rašytinį sutikimą, Lietuvos Respublikos generalinės prokuratūros prokuroras su pareiškimu dėl asmens išdavimo (perdavimo) iš Lietuvos Respublikos kreipiasi į Vilniaus apygardos teismą.

3. Vilniaus apygardos teismo teisėjas per tris dienas turi surengti posėdį, kuriame privalo dalyvauti išduotinas (perduotinas) asmuo, jo gynėjas ir prokuroras. Posėdžio metu teisėjas patikrina, ar išduotinas (perduotinas) asmuo savo noru sutiko būti išduotas (perduotas) iš Lietuvos Respublikos ir žino teisines išdavimo (perdavimo) pasekmes, o ekstradicijos atvejais – taip pat ar Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra pritaria supaprastintos išdavimo iš Lietuvos Respublikos tvarkos taikymui. Posėdis protokoluojamas.

<...>

179 straipsnis. Tyrimo veiksmų eigos ir rezultatų fiksavimas

1. Atliekant tyrimo veiksmus, rašomi protokolai. Tyrimo veiksmų metu taip pat gali būti fotografuojama, filmuojama, daromas garso ir vaizdo įrašas, daromi pėdsakų atspaudai ir išliejos, sudaromi planai ir schemos bei naudojami kitokie fiksavimo būdai.

2. Protokolą rašo tyrimo veiksmą atliekantis arba jam padedantis asmuo tyrimo veiksmo metu arba tuojau pat jį pabaigus. Protokole turi būti nurodyta tyrimo veiksmo atlikimo vieta ir laikas (data ir valanda); tyrimo veiksmą atliekantis asmuo ir visi asmenys, kurie dalyvauja ar kurių akivaizdoje tai atliekama; apklaustų asmenų parodymai arba kitų tyrimo veiksmų aprašymas ir rezultatai; asmenų, kurie dalyvavo atliekant tyrimo veiksmą ar kurių akivaizdoje jis atliktas, pareiškimai. Jeigu atliekant tyrimo veiksmą buvo panaudotos techninės priemonės, protokole turi būti nurodytos jų naudojimo sąlygos ir tvarka. Atliekant tyrimo veiksmą dalyvavusių asmenų duomenys (išskyrus asmens vardą, pavardę ir gimimo metus) saugomi atskirai nuo kitos ikiteisminio tyrimo medžiagos.

3. Protokolą pasirašo atlikęs tyrimo veiksmą asmuo, protokolą surašęs asmuo ir visi kiti asmenys, dalyvavę atliekant tyrimo veiksmą. Kai rašomas elektroninės formos protokolas, tyrimo veiksmą atlikęs asmuo, protokolą surašęs asmuo jį pasirašo saugiu elektroniniu parašu. Visi kiti asmenys, dalyvavę atliekant tyrimo veiksmą, gali arba pasirašyti protokolą saugiu elektroniniu parašu, arba pasirašyti rašytinės formos specialiaame protokolo priede. Apie tai, kad dalyvavęs atliekant tyrimo veiksmą asmuo atsisako pasirašyti tyrimo veiksmo protokolą arba dėl fizinių trūkumų ar kitokių priežasčių negali jo pasirašyti, pažymima protokole ir tyrimo veiksmą atlikęs asmuo tai patvirtina parašu. Kai tyrimo veiksmas atliekamas garso ir vaizdo nuotolinio perdavimo priemonėmis,

protokolą pasirašo tik tokį veiksmą atlikęs asmuo ir protokolą surašęs asmuo.
4. Protokole daromi pakeitimai, pataisymai ir papildymai turi būti aptariami.
5. Nuotraukos, negatyvai, skaitmeninės informacijos laikmenos, garso, vaizdo įrašai ir kiti techninių priemonių panaudojimo atliekant tyrimo veiksmus rezultatai yra tyrimo veiksmo protokolo priedai.

261 straipsnis. Teisiamojo posėdžio protokolas

1. Teisiamojo posėdžio protokole turi būti nurodoma: posėdžio vieta ir laikas (kada jis buvo pradėtas ir baigtas); teismo pavadinimas ir sudėtis, sekretorius, vertėjas, nagrinėjimo teisme dalyviai ir kiti teismo pašaukti asmenys; nagrinėjama byla; kaltinamajam paskirta kardomoji priemonė; kaltinamojo asmens duomenys; teismo veiksmai iš eilės, kaip jie buvo atliekami; nagrinėjimo teisme dalyvių, liudytojų, ekspertų ir kitų asmenų pareiškimai bei prašymai; nutartys, teismo priimtose pačioje posėdžių salėje; nuoroda apie nutarčių priėmimą pasitarimų kambaryje; kad kaltinamajam ir kitiems bylos nagrinėjimo teisme dalyviams išaiškintos jų teisės ir pareigos; kaltinamųjų, nukentėjusiųjų ir liudytojų parodymų turinys, šių asmenų pavardės, vardai ir gimimo metai, taip pat ekspertų ir specialistų išvadų turinys; teisiamajame posėdyje atliktų apžiūrų ir kitų įrodymų rinkimo bei tyrimo veiksmų rezultatai; turinys viso to, ką nagrinėjimo teisme dalyviai prašė įrašyti į protokolą; buvę teisiamojo posėdžio salėje tvarkos pažeidimo faktai ir pažeidėjai, taip pat teisiamojo posėdžio pirmininko patvarkymai pagal šio Kodekso 259 straipsnio 3 dalį; trumpas nagrinėjimo teisme dalyvių baigiamųjų kalbų turinys; trumpas kaltinamojo paskutinio žodžio turinys; nuoroda apie nuosprendžio paskelbimą ir nuosprendžio apskundimo tvarkos bei termino išaiškinimą.

<...>

3. Kiekviename teisiamajame posėdyje daromas garso įrašas. Apie daromą teisiamojo posėdžio garso įrašą pažymima teisiamojo posėdžio protokole. Teisiamojo posėdžio garso įrašas pridedamas prie teisiamojo posėdžio protokolo ir yra sudedamoji teisiamojo posėdžio protokolo dalis. Nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę susipažinti su teisiamojo posėdžio garso įrašu ir daryti jo kopijas.

4. Teisiamasis posėdis gali būti stenografuojamas. Šiuo atveju iššifruota stenograma prilygsta teisiamojo posėdžio protokolui.

5. Teisiamojo posėdžio protokolas ar jo dalis, kurioje fiksuojami iki teisiamojo posėdžio pertraukos arba bylos nagrinėjimo atidėjimo atlikti veiksmai, turi būti pasirašomi tuojau pat ir ne vėliau kaip per tris dienas po to, kai pasibaigia teisiamasis posėdis, padaroma teisiamojo posėdžio pertrauka arba bylos nagrinėjimas atidedamas, o didelės apimties bylose, pasibaigus teisiamajam posėdžiui ar jo daliai, protokolas surašomas ne vėliau kaip per septynias dienas.

	6. Protokolą pasirašo teisiamojų posėdžio pirmininkas ir sekretorius. <...>“	
3. Vykdančiojoje valstybėje narėje vykdomose Europos arešto orderio procedūrose <i>mutatis mutandis</i> taikomos 4, 5, 6, 7 ir 9 straipsniuose, o kai taikoma laikinai nukrypti leidžianti nuostata pagal 5 straipsnio 3 dalį – 8 straipsnyje numatytos teisės.	<p><i>Pastaba. Europos arešto orderio institutas yra sudedamoji Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso dalis ir šiam institutui (kaip ir visiems kitiems atskiriems baudžiamojo proceso institutams) bendra tvarka taikomos visos BPK normos ir atitinkamos procesinės garantijos (pavyzdžiui, asmens ir gynėjo bendravimo konfidencialumo garantija, teisė informuoti ar bendrauti su trečiaisiais asmenimis, teisė atsisakyti gynėjo, taip pat taikomos tos pačios bendrosios nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo sąlygos ir pan.), įskaitant ir Direktyvos 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 straipsniuose. Dėl šios priežasties Direktyvos 10 straipsnio 3 dalies nuostatas atitinka tos pačios atitinkamų Lietuvos Respublikos teisės aktų, kurie įgyvendina Direktyvos 4, 5, 6, 7, 8 ir 9 straipsnius, normos. Taip pat, atsižvelgiant į tai, kad, kai sprendžiama dėl asmens išdavimo pagal Europos arešto orderį, šie asmenys, kaip bendra taisyklė, tokiais perdavimo atvejais yra visada suimami, šiems asmenims yra taikomos ir SVĮ normos, reglamentuojančios šio perduodamo asmens (suimtojo) bendravimą su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis (t. y. taikomos SVĮ 15, 16, 17, 22, 23 straipsniai).</i></p> <p><i>Galiausia, siekiant teisinio reguliavimo nuoseklumo bei kiek įmanoma labiau susieti BPK 128 straipsnyje nurodytas procesines garantijas (susijusias su pranešimu apie asmens suėmimą tretiesiems asmenims ir konsulinėms įstaigoms, taip pat su šio asmens teise susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis) su asmenimis, perduodamais pagal Europos arešto orderį (ir taip visiškai įgyvendinti Direktyvos 5, 6 ir 7 straipsnio nuostatas, kiek tai susiję su šiais asmenimis), BPK projekto BPK 72 straipsnyje (kaip analogiją BPK 140 ir 233 straipsnių pakeitimams) yra daroma tiesioginė nuoroda į BPK 128 straipsnyje nurodytas procesines garantijas, kurios privalo būti taikomos ir asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį procedūrose.</i></p> <p>BPK projektas 10 straipsnis. 72 straipsnio pakeitimas 1. Papildyti 72 straipsnį nauja 4 dalimi: „4. Apie asmens, kurį prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suėmimą nedelsiant pranešama šio Kodekso 128 straipsnio 1 ir 3 dalyse nustatyta tvarka.“ 2. Buvusią 72 straipsnio 4 dalį laikyti 5 dalimi.</p>	Visiškas
4. Vykdančiosios valstybės narės kompetentinga valdžios institucija nepagrįstai nedelsdama po išduoti prašomų asmenų	BPK projektas 9 straipsnis. 71¹ straipsnio pakeitimas Papildyti 71¹ straipsnį 9 dalimi:	Visiškas

<p>laisvės atėmimo juos informuoja apie tai, kad jie turi teisę reikalauti, kad išduodančiojoje valstybėje narėje jiems būtų paskirtas advokatas. To išduodančiojoje valstybėje narėje paskirto advokato užduotis – padėti advokatui vykdančiojoje valstybėje narėje pastarajam suteikiant informacijos ir jį konsultuojant, kad perduoti prašomiems asmenims būtų sudaryta galimybė veiksmingai pasinaudoti savo teisėmis pagal Pagrindų sprendimą 2002/584/TVR.</p>	<p>„9. Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kurį prašoma perduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, turi teisę prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Apie šią asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę jam suprantama kalba turi būti pranešta nedelsiant po suėmimo paskyrimo. Gavusi šį prašymą, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nedelsdama apie tai informuoja kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją. Asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdo klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir asmens, dėl kurio yra įsiteisėjusi nutartis išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, perdavimo vykdymo.“</p>	
<p>5. Kai išduoti prašomi asmenys pageidauja pasinaudoti teise, kad jiems būtų paskirtas advokatas išduodančiojoje valstybėje narėje, ir dar tokio advokato neturi, vykdančiosios valstybės narės kompetentinga valdžios institucija nedelsdama apie tai informuoja išduodančiosios valstybės narės kompetentingą valdžios instituciją.</p> <p>Tos valstybės narės kompetentinga valdžios institucija nepagrįstai nedelsdama suteikia informacijos išduoti prašomiems asmenims, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos jiems paskirti advokatą toje valstybėje narėje.</p> <p><i>Direktyvos preambulės 46 punktas:</i> (46) gavusi informacijos apie tai, kad perduoti prašomi asmenys nori, kad būtų</p>	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 71¹ straipsnio pakeitimas Papildyti 71¹ straipsnį 9 dalimi: „9. Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kurį prašoma perduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, turi teisę prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Apie šią asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę jam suprantama kalba turi būti pranešta nedelsiant po suėmimo paskyrimo. Gavusi šį prašymą, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nedelsdama apie tai informuoja kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją. Asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdo klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir asmens, dėl kurio yra įsiteisėjusi nutartis išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, perdavimo vykdymo.“</p> <p>Įsakymo projektas <...> 2.9. Papildome 24¹ punktu: „24¹. Tais atvejais, kai pagal išduotą Europos arešto orderį Lietuvos Respublikai prašomas perduoti asmuo reikalauja Lietuvos Respublikoje užtikrinti gynėjo dalyvavimą, Europos arešto orderį išdavusi institucija prašomam perduoti asmeniui suprantama kalba skubiai ir nuodugnai išaiškina jo teisės turėti gynėją, įskaitant teisės į valstybės garantuojamą teisinę pagalbą, įgyvendinimo tvarką ir užtikrina galimybę Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatytais priemonėmis ir būdais šia teise pasinaudoti.“</p>	<p>Visiškas</p>

<p>paskirtas advokatas išduodančioje valstybėje narėje, nepagrįstai nedelsdama tos valstybės narės kompetentinga valdžios institucija turėtų suteikti informacijos perduoti prašomam asmeniui, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos advokato paskyrimui toje valstybėje narėje. Tokia informacija galėtų, pavyzdžiui, apimti turimą advokatų sąrašą arba išduodančiojoje valstybėje dirbančio advokato pavardę, kurie gali teikti informaciją ir konsultuoti Europos arešto orderio bylose. Valstybės narės galėtų prašyti, kad atitinkama advokatų asociacija sudarytų toki sąrašą;</p>		
<p>6. Perduoti prašomo asmens teisė reikalauti, kad būtų paskirtas advokatas išduodančiojoje valstybėje narėje, nedaro poveikio Pagrindų sprendime 2002/584/TVR nustatytiems terminams ar vykdančiajai teisminei institucijai nustatytai prievolei laikantis tame Pagrindų sprendime nustatytų terminų ir sąlygų priimti sprendimą dėl to, ar atitinkamas asmuo turi būti perduotas.</p>	<p>BPK projektas 9 straipsnis. 71¹ straipsnio pakeitimas Papildyti 71¹ straipsnį 9 dalimi: „9. Lietuvos Respublikos pilietis ar užsienietis, kurį prašoma perduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, turi teisę prašyti, kad iki jo perdavimo iš Lietuvos Respublikos Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje jam būtų paskirtas gynėjas. Apie šią asmens, dėl kurio išduotas Europos arešto orderis, teisę jam suprantama kalba turi būti pranešta nedelsiant po suėmimo paskyrimo. Gavusi šį prašymą, Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra nedelsdama apie tai informuoja kompetentingą Europos arešto orderį išdavusios valstybės instituciją. Asmens prašymas Europos arešto orderį išdavusioje valstybėje paskirti gynėją nesustabdo klausimo dėl asmens perdavimo iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį nagrinėjimo ir asmens, dėl kurio yra įsiteisėjusi nutartis išduoti iš Lietuvos Respublikos pagal Europos arešto orderį, perdavimo vykdymo.“</p>	<p>Visiškas</p>
<p><i>11 straipsnis</i> Teisinė pagalba</p> <p>Šia direktyva nedaromas poveikis nacionalinės teisės nuostatoms dėl teisinės pagalbos, kurios taikomos pagal Chartiją ir EŽTK.</p>	<p>VGTPĮ: 1 straipsnis. Įstatymo paskirtis 1. Šis įstatymas nustato valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą asmenims, kad jie galėtų tinkamai ginti pažeistas ar ginčijamas savo teises ir įstatymų saugomus interesus. <...></p> <p>37 straipsnis. Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys dėl teisinės pagalbos Jeigu įsigaliojusi ratifikuota Lietuvos Respublikos tarptautinė sutartis nustato kitokias</p>	<p>Visiškas</p>

	normas negu šis įstatymas, taikomos Lietuvos Respublikos tarptautinės sutarties nuostatos, išskyrus atvejus, kai santykiams su kitomis Europos Sąjungos valstybėmis narėmis taikomos Europos Sąjungos teisės aktus įgyvendinančios šio įstatymo nuostatos.	
<p><i>12 straipsnis</i></p> <p>Teisių gynimo priemonės</p> <p>1. Valstybės narės užtikrina, kad įtariamieji arba kaltinamieji vykstant baudžiamajam procesui, taip pat asmenys, kuriuos prašoma perduoti pagal Europos arešto orderio vykdymo procedūras, turėtų veiksmingų teisių gynimo priemonių pagal nacionalinę teisę, kuriomis galėtų pasinaudoti tais atvejais, kai pažeidžiamos šioje direktyvoje numatytos teisės.</p>	<p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. <...>“</p> <p>BPK</p> <p>10 straipsnis. Įtariamojo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas</p> <p><...></p> <p>2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.</p> <p>BPK projektas</p> <p>2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamas; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“</p> <p>BPK:</p> <p>22 straipsnis. Kaltinamasis</p> <p><...></p> <p>3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų</p>	<p>Visiškas</p>

nagrinėjimo teisme dalyvių pareikštų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.
<...>

1 straipsnis. Baudžiamojo proceso paskirtis

1. Baudžiamojo proceso paskirtis yra ginant žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus greitai, išsamiai atskleisti nusikalstamas veikas ir tinkamai pritaikyti įstatymą, kad nusikalstamą veiką padaręs asmuo būtų teisingai nubaustas ir niekas nekaltas nebūtų nuteistas.

<...>

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

1. Niekam negali būti atimta laisvė kitaip kaip šio Kodekso numatytais atvejais ir nustatyta tvarka.
2. Kiekvienam sulaikytajam ar suimtajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti pranešama, dėl ko jis sulaikomas ar suimamas.
3. Kiekvienas sulaikytasis ar suimtas turi teisę kreiptis į teismą, skųsdamasis, kad neteisingai sulaikytas ar suimtas.
4. Kiekvienas asmuo, kuris buvo nepagrįstai sulaikytas ar suimtas, turi teisę į žalos atlyginimą įstatymų nustatyta tvarka.
5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo byla per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.
6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.
7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojais būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.
8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.
9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo

pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka.

10. Kiekvienas nuo nusikalstamos veikos nukentėjęs asmuo turi teisę reikalauti, kad būtų nustatytas ir teisingai nubaustas nusikalstamą veiką padaręs asmuo, gauti dėl nusikalstamos veikos padarytos žalos atlyginimą, o įstatymų numatytais atvejais – ir kompensaciją iš Nukentėjusių nuo nusikaltimų asmenų fondo, taip pat įstatymų nustatyta tvarka nemokamai gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą.

11. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras privalo imtis priemonių, kad procesinės prievartos priemonės – asmens apžiūra, krata, asmens krata, atvesdinimas, poėmis – nebūtų taikomos, taip pat kad asmuo nebūtų laikinai sulaikomas arba suimamas nepilnamečio akivaizdoje, išskyrus atvejus, kai pats nepilnametis yra įtariamas nusikalstamos veikos padarymu. Jeigu šioje dalyje nurodytos procesinės prievartos priemonės buvo taikytos nepilnamečio akivaizdoje, apie tai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras nedelsdami informuoja valstybinę vaiko teisių apsaugos instituciją.

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

62 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas

1. Ikiteisminio tyrimo pareigūno proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti ikiteisminį tyrimą organizuojančiam ir jam vadovaujančiam prokurorui. Jei prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas aukštesniajam prokurorui šio Kodekso 63 straipsnyje nustatyta tvarka.

2. Skundas paduodamas prokurorui tiesiogiai arba per ikiteisminio tyrimo pareigūną, dėl kurio proceso veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras.

3. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas gautą skundą kartu su savo paaiškinimais privalo per vieną dieną nuo skundo gavimo perduoti prokurorui.

4. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga pats ikiteisminio tyrimo pareigūnas arba prokuroras.

63 straipsnis. Prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų apskundimas

1. Prokuroro proceso veiksmus ir nutarimus proceso dalyviai arba asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti aukštesniajam prokurorui. Jei aukštesnysis prokuroras atsisako patenkinti skundą, šis jo nutarimas gali būti skundžiamas ikiteisminio tyrimo teisėjui.

2. Skundas paduodamas aukštesniajam prokurorui tiesiogiai arba per prokurorą, dėl kurio veiksmų ar nutarimų skundžiamasi. Skundai gali būti tiek rašytiniai, tiek žodiniai. Dėl žodinių skundų prokuroras surašo protokolą. Jį pasirašo pareiškėjas ir skundą priėmęs prokuroras.

3. Skundo padavimas iki jo išsprendimo nesustabdo skundžiamo veiksmo ar nutarimo vykdymo, išskyrus atvejus, jeigu tai padaryti pripažįsta esant reikalinga prokuroras.

4. Prokuroro priimti sprendimai ikiteisminio tyrimo organizavimo klausimais dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl pavedimo atlikti ikiteisminį tyrimą ar atskirus ikiteisminio tyrimo veiksmus kitos vietovės prokurorui ar ikiteisminio tyrimo įstaigai, dėl tyrimo grupės sudarymo, dėl pavedimo vadovauti ikiteisminiam tyrimui ar atlikti ikiteisminį tyrimą šio Kodekso nustatyta tvarka neskundžiami.

64 straipsnis. Skundų dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų išsprendimas

1. Skundai dėl ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ir nutarimų gali būti paduodami, kol vyksta ikiteisminis tyrimas, išskyrus šiame Kodekse numatytus atvejus.

2. Prokuroras ir ikiteisminio tyrimo teisėjas per dešimt dienų nuo skundo ir jam išnagrinėti reikiamos medžiagos gavimo privalo skundą išnagrinėti ir priimti nutarimą ar nutartį. Jei skundas patenkinamas, nutarime ar nutartyje nurodomi ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro padaryti pažeidimai ir pasiūloma juos pašalinti, jei skundas atmetamas, – motyvai, dėl kurių skundas pripažintas nepagrįstu ir atmestas.

3. Nagrinėdami skundą, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo teisėjas turi teisę susipažinti su ikiteisminio tyrimo dokumentais ir pareikalauti ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro paaiškinimų, jeigu jie nebuvo pateikti anksčiau.

4. Ikiteisminio tyrimo teisėjui nagrinėjant skundą, gali būti rengiamas posėdis, į kurį turi būti kviečiamas prokuroras, įtariamasis, įtariamojo gynėjas, skundą padavęs asmuo ir jo atstovas. Suimtas įtariamasis pristatomas ikiteisminio tyrimo teisėjui, jeigu tai būtina.

5. Apie prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo priimtą sprendimą dėl skundo pranešama skundą padavusiam asmeniui. Jeigu prokuroras ar ikiteisminio tyrimo teisėjas patenkina skundą, nutarimas ar nutartis nusiunčiami ikiteisminį tyrimą atliekančiam pareigūnui ar

prokurorui vykdyti.

6. Ikiteisminio tyrimo teisėjo sprendimas, priimtas šio straipsnio nustatyta tvarka, yra galutinis ir neskundžiamas, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas numato jo apskundimo galimybę.

7. Šio Kodekso 62 ir 63 straipsniai netaikomi tais atvejais, kuriems šis Kodeksas numato kitokią ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ar nutarimų apskundimo tvarką.

65 straipsnis. Ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ir nutarčių apskundimas ir skundų išsprendimas

1. Ikiteisminio tyrimo teisėjo atliekamus proceso veiksmus ir jo priimtas nutartis, išskyrus nutartis, kurios pagal šio Kodekso 64 straipsnį yra neskundžiamos, prokuroras, proceso dalyviai ir asmenys, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, gali apskusti šio Kodekso X dalyje nustatyta tvarka.

2. Šio straipsnio nuostatos netaikomos tais atvejais, kuriems šis Kodeksas numato kitokią ikiteisminio tyrimo teisėjo proceso veiksmų ar nutarčių apskundimo tvarką.

X DALIS

**ŽEMESNIŲJŲ TEISMŲ NUTARČIŲ APSKUNDIMAS AUKŠTESNIESIEMS
TEISMAMS IR SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS**

439 straipsnis. Žemesniųjų teismų nutarčių apskundimas aukštesniesiems teismams

1. Bylos nagrinėjimo teisme dalyviai bei kiti asmenys turi teisę šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka apskusti žemesniųjų teismų bylos parengimo nagrinėti ar teisiamaajame posėdyje priimtas nutartis, taip pat šio Kodekso numatytais atvejais – kitas teismų priimtas nutartis aukštesniesiems teismams, išskyrus atvejus, kai šis Kodeksas numato specialią atskirų teismo nutarčių apskundimo tvarką.

2. Šioje Kodekso dalyje nustatyta tvarka neskundžiamos teismų nutartys dėl bylos perdavimo nagrinėti teisiamaajame posėdyje, dėl galimumo nagrinėti bylą, kai kas nors iš proceso dalyvių neatvyko, dėl pareikštų nušalinimų, dėl naujų įrodymų rinkimo, dėl proceso dalyvių prašymų nagrinėjimo, dėl pastabų teismojo posėdžio protokole bei tvarkos palaikymo teismojo posėdžio metu, dėl įrodymų tyrimo teisme atnaujinimo.

440 straipsnis. Žemesniųjų teismų nutarčių apskundimo aukštesniesiems teismams tvarka

1. Bylos nagrinėjimo teisme dalyviai turi teisę paduoti aukštesniajam teismui skundus dėl žemesniojo teismo nutarties, jeigu mano, kad žemesniojo teismo nutartimi pažeistos jų

teisės ir teisėti interesai. Skundus gali paduoti ir kiti proceso dalyviai, taip pat byloje nedalyvaujantys asmenys, kuriems buvo taikytos šio Kodekso 163 straipsnyje numatytos prievartos priemonės.

2. Skundas dėl apylinkės teismo nutarties paduodamas apygardos teismui, dėl apygardos teismo nutarties – Lietuvos apeliaciniam teismui per septynias dienas nuo nutarties gavimo dienos. Skundas paduodamas per nutartį priėmusį teismą, kuris ne vėliau kaip per tris dienas suinteresuotiems asmenims praneša apie gautą skundą ir teisę per keturiolika dienų nuo pranešimo išsiuntimo dienos pateikti aukštesniajam teismui atsiliėpimą, pareiškimus dėl nušalinimo ir kitus prašymus, o skundą kartu su nutarties nuorašu ir kita medžiaga perduoda aukštesniajam teismui.

441 straipsnis. Skundo nagrinėjimo aukštesniajame teisme tvarka

1. Aukštesniojo teismo pirmininkas ar Baudžiamųjų bylų skyriaus pirmininkas skundą paskiria nagrinėti teisėjui ar trijų teisėjų kolegijai ir vieną iš šių teisėjų patvirtina kolegijos pirmininku. Jeigu skundžiamą nutartį priėmė apylinkės teismas arba apygardos teisme vienas teisėjas, skundą nagrinėja apygardos teismo arba Lietuvos apeliacinio teismo vienas teisėjas; jeigu nutartį apygardos teisme priėmė teisėjų kolegija, skundą nagrinėja Lietuvos apeliacinio teismo Baudžiamųjų bylų skyriaus trijų teisėjų kolegija.

2. Aukštesniajame teisme skundas turi būti išnagrinėtas per septynias dienas nuo skundo gavimo šiame teisme dienos, o kai teismo posėdis nerengiamas, – per septynias dienas nuo atsiliėpimų pateikimo termino pabaigos.

3. Skundas, paduotas dėl šio Kodekso 132 straipsnio 5 dalyje ir 405 straipsnio 6 dalyje nurodytų teismo nutarčių arba paduotas remiantis bylos nagrinėjimo teisme dalyvių padėtį bloginančiais pagrindais, privalo, o skundas, paduotas dėl kitų žemesniojo teismo nutarčių, gali būti nagrinėjamas teismo posėdyje, kuriame gali dalyvauti prokuroras ir skundą padavęs asmuo. Jeigu skundą paduoda suimtas kaltinamasis ar nuteistasis, teisme dalyvauja jų gynėjai. Šių asmenų, jeigu jiems buvo laiku pranešta apie teismo posėdžio dieną, neatvykimas nekliudo nagrinėti skundą.

4. Skundą nagrinėjant teismo posėdyje, jį padavęs asmuo arba suimto kaltinamojo ar nuteistojo gynėjai gali duoti paaiškinimus skundo argumentams patikslinti ar papildyti, taip pat pateikti su skundu susijusius dokumentus.

442 straipsnis. Aukštesniojo teismo sprendimai, priimti išnagrinėjus skundą

1. Išnagrinėjęs skundą, aukštesniojo teismo teisėjas ar teisėjų kolegija priima vieną iš šių nutarčių:

- 1) atmesti skundą ir palikti galioti teismo nutartį;
- 2) panaikinti teismo nutartį ir priimti dėl skundo naują sprendimą;

3) pakeisti teismo nutartį.

2. Apygardos teismo ar Lietuvos apeliacinio teismo nutartis dėl skundo įsigalioja nuo jos priėmimo dienos ir yra neskundžiama.

Pastaba. Asmenų perdavimo pagal išduotą Europos arešto orderį procedūrose visada privaloma tvarka dalyvauja gynėjas, kuris visais atvejais užtikrina šio asmens procesinių teisių apsaugą (disponuodamas BPK 48 straipsnyje turimais įgaliojimais) . Be to, atsižvelgiant į tai, kad Europos arešto orderio institutas yra sudedamoji Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso dalis ir šiam institutui (kaip ir visiems kitiems atskiriems baudžiamojo proceso institutams), kaip ir jo dalyviams, t. y. taip pat ir asmenims perduodamiems pagal išduotą Europos arešto orderį, bendra tvarka taikomos atitinkamos BPK nurodytos proceso dalyvių procesinės garantijos (pavyzdžiui, BPK 44 – 45 straipsniuose nurodytos garantijos) bei visos BPK normos, numatančios proceso dalyvių pažeistų teisių gynimo priemonės, įskaitant ir BPK 62 – 63 (kuriuose apskundimo teisė garantuojama visiems proceso dalyviams arba asmenims, kuriems taikytos procesinės prievartos priemonės, t. y. įskaitant ir asmenis, perduodamus pagal išduotą Europos arešto orderį) bei 439 – 442 (kuriuose apskundimo teisė garantuojama visiems bylos nagrinėjimo teisme dalyviams ar kitiems proceso dalyviams, t. y. įskaitant ir asmenis, perduodamus pagal išduotą Europos arešto orderį) straipsniuose nurodytas proceso veiksmų, nutarimų ar nutarčių apskundimo priemonės. Taip, pavyzdžiui, BPK 62 ir 63 straipsniuose nurodyti bendrieji apskundimo pagrindai netaikomi tik tais atvejais, kuriems BPK numato kitokią ikiteisminio tyrimo pareigūno ar prokuroro proceso veiksmų ar nutarimų apskundimo tvarką, t. y. jeigu BPK nėra numatyta specialios konkrečiam atvejui pritaikomos procesinių veiksmų ar pažeistų teisių apskundimo procedūros (kaip asmenų perdavimo pagal Arešto orderį procedūroje), visais atvejais taikomos BPK 62-63 straipsniuose nurodytos pažeistų teisių gynimo priemonės (BPK 64 straipsnio 7 dalis). Galiausiai, BPK 72, 74 straipsniuose nurodomos ir kitos papildomos teismo nutarties išduoti asmenį pagal Europos arešto orderį ir BPK 72 straipsnio nustatyta tvarka paskirto suėmimo apskundimo garantijos.

BPK:

51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas

1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis:

<...>

7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas;

8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;

<...>

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvieta kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamojo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

72 straipsnis. Kardomosios priemonės asmenims, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį

1. Asmenys, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suimami Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse ir šiame Kodekse numatytais pagrindais.

2. Asmenims, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suėmimo skyrimo bei apskundimo tvarką nustato šis Kodeksas.

3. Asmenų, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, suėmimo trukmę nustato Lietuvos Respublikos tarptautinės sutartys bei šis Kodeksas.

4. Asmenims, kuriuos prašoma išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, gali būti taikomos ir kitos šiame Kodekse numatytos kardomosios priemonės, jeigu jų pakanka užtikrinti, kad asmuo nepabėgtų (nepasislėptų) nuo Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų.

	<p>74 straipsnis. Nutarties apskundimas</p> <p>Asmuo, dėl kurio priimta nutartis, ar jo gynėjas, nesutikdami su nutartimi išduoti iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, arba prokuroras, nesutikdamas su nutartimi atsisakyti išduoti asmenį iš Lietuvos Respublikos arba perduoti Tarptautiniam baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį, turi teisę per septynias dienas nuo nutarties priėmimo dienos paduoti skundą Lietuvos apeliaciniam teismui.</p> <p>2. Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas privalo išnagrinėti skundą ne vėliau kaip per keturiolika dienų nuo jo padavimo dienos. Skundui nagrinėti gali būti surengtas posėdis, į kurį šaukiami išduotinas (perduotinas) asmuo ir jo gynėjas arba tik gynėjas. Prokuroro dalyvavimas tokiam posėdyje būtinas. Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas gali priimti nutartį panaikinti Vilniaus apygardos teismo nutartį arba palikti ją galioti.</p> <p>3. Lietuvos apeliacinio teismo teisėjo nutartis yra galutinė ir kasacine tvarka neskundžiama.</p> <p>4. Paduotas skundas dėl Vilniaus apygardos teismo teisėjo nutarties sustabdo šios nutarties vykdymą.</p>	
<p>2. Nedarant poveikio nacionalinėms įrodymų priimtumo taisyklėms ir sistemoms, valstybės narės užtikrina, kad vertinant įtariamųjų arba kaltinamųjų baudžiamojo proceso metu padarytus pareiškimus arba įrodymus, gautus pažeidžiant jų teisę turėti advokatą, arba tais atvejais, kai šios teisės atžvilgiu buvo leista taikyti nukrypti leidžiančią nuostatą pagal 3 straipsnio 6 dalį, būtų gerbiamos teisės į gynybą ir į teisingą bylos nagrinėjimą.</p>	<p><i>Pastaba. Lietuvos nacionalinė teisė nenumato Direktyvos 3 straipsnio 5 – 6 dalyse nurodytų išimčių ar nukrypti nuo įtariamųjų ar kaltinamųjų teisės turėti gynėją leidžiančių nuostatų, dėl šios priežasties įtariamiesiems ir kaltinamiesiems visais atvejais ir vienodomis sąlygomis užtikrinama teisė turėti gynėją baudžiamajame procese. Tuo tarpu įrodymais baudžiamajame procese laikytini tik įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys, t. y. įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys (t. y. nepažeidžiant BPK įtvirtintų procesinių normų ir taisyklių bei įtariamojo/kaltinamojo pagrindinių procesinių teisių ir garantijų, įskaitant ir šių asmenų teisę turėti gynėją). Ar baudžiamojo proceso metu gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia tik nepriklausomas ir nešališkas teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla. Visais atvejais teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiu ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu ir tik vadovaudamiesi įstatymais. Be to, advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys apskritai negali būti panaudoti kaip įrodymai.</i></p> <p>BPK projektas</p> <p>1 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas</p> <p>Pakeisti 10 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p><u>„1. Įtariamasis, kaltinamasis ir nuteistasis turi teisę į gynybą. Ši teisė jiems užtikrinama nedelsiant nuo sulaikymo arba nuo šaukimo į apklausą ar teismo posėdį įteikimo momento, arba prieš juos apklausiant.“</u></p>	Visiškas

BPK

10 straipsnis. Įtariamajo, kaltinamojo ir nuteistojo teisės į gynybą užtikrinimas

<...>

2. Teismas, prokuroras, ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo užtikrinti galimybę įtariamajam, kaltinamajam ir nuteistajam įstatymų nustatytais priemonėmis ir būdais gintis nuo įtarimų bei kaltinimų ir imtis reikiamų priemonių užtikrinti jų asmeninių ir turtinių teisių apsaugą.

BPK projektas

2 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Įtariamasis turi teisę: žinoti, kuo jis įtariamasis; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; žinoti maksimalų terminą, kiek valandų (dienų) gali būti ribojama jo laisvė iki bylos nagrinėjimo teisminėje institucijoje pradžios; duoti parodymus ar tylėti; pateikti tyrimui reikšmingus dokumentus ir daiktus; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; susipažinti su ikiteisminio tyrimo medžiaga; apskusti ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar ikiteisminio tyrimo teisėjo veiksmus bei sprendimus.“

BPK:

22 straipsnis. Kaltinamasis

<...>

3. Kaltinamasis turi teisę: žinoti, kuo jis kaltinamas, ir gauti kaltinamojo akto nuorašą; susipažinti teisme su byla; nustatyta tvarka pasidaryti reikiamų dokumentų išrašus arba nuorašus; turėti gynėją; gauti vertimą žodžiu ir raštu; informuoti konsulines įstaigas ir vieną asmenį; gauti skubią medicinos pagalbą; pateikti prašymus; pareikšti nušalinimus; teikti įrodymus ir dalyvauti juos tiriant; nagrinėjimo teisme metu užduoti klausimus; duoti paaiškinimus apie teismo tiriamas bylos aplinkybes ir pareikšti savo nuomonę dėl kitų nagrinėjimo teisme dalyvių pareiktų prašymų; dalyvauti baigiamosiose kalbose, kai nėra gynėjo; kreiptis į teismą paskutiniu žodžiu; apskusti teismo nuosprendį ir nutartį.

<...>

44 straipsnis. Asmens teisių apsauga baudžiamojo proceso metu

1. Niekam negali būti atimta laisvė kitaip kaip šio Kodekso numatytais atvejais ir nustatyta tvarka.

2. Kiekvienam sulaikytajam ar suimtajam nedelsiant jam suprantama kalba turi būti pranešama, dėl ko jis sulaikomas ar suimamas.
  3. Kiekvienas sulaikytasis ar suimtas turi teisę kreiptis į teisną, skųsdamasis, kad neteisingai sulaikytas ar suimtas.
  4. Kiekvienas asmuo, kuris buvo nepagrįstai sulaikytas ar suimtas, turi teisę į žalos atlyginimą įstatymų nustatyta tvarka.
  5. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu kaltinamas asmuo turi teisę, kad jo bylą per kuo trumpiausią laiką lygybės ir viešumo sąlygomis teisingai išnagrinėtų nepriklausomas ir nešališkas teismas.
  6. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo laikomas nekaltu, kol jo kaltumas neįrodytas šio Kodekso nustatyta tvarka ir nepripažintas įsiteisėjusiu teismo nuosprendžiu.
  7. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo turi teisę, kad jam suprantama kalba būtų skubiai ir nuodugniai pranešta apie jam pareikšto kaltinimo pobūdį bei pagrindą, turėti pakankamai laiko bei galimybių pasirengti gynybai, pats apklausti liudytojus arba prašyti, kad liudytojai būtų apklausti, nemokamai naudotis vertėjo paslaugomis, jeigu nesupranta ar nekalba lietuviškai.
  8. Kiekvienas nusikalstamos veikos padarymu įtariamas ar kaltinamas asmuo gali gintis pats arba per pasirinktą gynėją, o neturėdamas pakankamai lėšų gynėjui atsilyginti turi nemokamai gauti teisinę pagalbą įstatymo, reglamentuojančio valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą, nustatyta tvarka.
  9. Kiekvienas asmuo turi teisę, kad būtų gerbiamas jo ir jo šeimos privatus gyvenimas, taip pat teisę į būsto neliečiamybę, susirašinėjimo, telefoninių pokalbių, telegrafo pranešimų ir kitokio susižinojimo slaptumą. Šios asmens teisės baudžiamojo proceso metu gali būti apribotos šio Kodekso numatytais atvejais ir tvarka.
- <...>

45 straipsnis. Pareiga išaiškinti proceso dalyviams jų teises ir jas užtikrinti

Teisėjas, prokuroras ir ikiteisminio tyrimo pareigūnas privalo išaiškinti proceso dalyviams jų procesines teises ir užtikrinti galimybę jomis pasinaudoti.

20 straipsnis. Įrodymai

1. Įrodymai baudžiamajame procese yra įstatymų nustatyta tvarka gauti duomenys.
2. Ar gauti duomenys laikytini įrodymais, kiekvienu atveju sprendžia teisėjas ar teismas, kurio žinioje yra byla.
3. Įrodymais gali būti tik tokie duomenys, kurie patvirtina arba paneigia bent vieną aplinkybę, turinčią reikšmės bylai išspręsti teisingai.

	<p>4. Įrodymais gali būti tik teisėtais būdais gauti duomenys, kuriuos galima patikrinti šiame Kodekse numatytais proceso veiksmais.</p> <p>5. Teisėjai įrodymus įvertina pagal savo vidinį įsitikinimą, pagrįstą išsamiau ir nešališku visų bylos aplinkybių išnagrinėjimu, vadovaudamiesi įstatymu.</p> <p>AĮ projektas 1 straipsnis. 45 straipsnio pakeitimas Pakeisti 45 straipsnį ir jį išdėstyti taip: „45 straipsnis. Advokato teisė bendrauti ir susitikti su klientu 1. Draudžiama kliudyti advokatui bendrauti ar be pašalinių susitikti su klientu. 2. Advokato ir jo kliento susitikimo arba kitokio bendravimo ar susižinojimo duomenys negali būti panaudoti kaip įrodymai.“</p>	
<p><i>13 straipsnis</i> Pažeidžiami asmenys</p> <p>Valstybės narės užtikrina, kad taikant šią direktyvą būtų atsižvelgiama į specialiuosius pažeidžiamų įtariamųjų ir kaltinamųjų poreikius.</p>	<p><i>Pastaba. Pažymėtina, kad BPK numato plačias pažeidžiamų įtariamųjų ir kaltinamųjų procesinių teisių apsaugos ir užtikrinimo garantijas, kadangi, nagrinėjant baudžiamąsias bylas dėl nusikalstamų veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamas nepilnametis arba nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas, taip pat nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas, visais atvejais užtikrinamas privalomas gynėjo dalyvavimas (taip pat ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ir teismui neprivalomas tokio asmens pareikštas gynėjo atsisakymas). Taip pat šie asmenys turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisinei pagalbai gauti.</i></p> <p>51 straipsnis. Būtinasis gynėjo dalyvavimas 1. Gynėjo dalyvavimas būtinasis: 1) nagrinėjant bylas dėl veikų, kuriomis įtariamasis ar kaltinamas nepilnametis; 2) nagrinėjant neregijų, kurčių, nebylių ir kitų asmenų, dėl fizinių ar psichinių trūkumų negalinčių pasinaudoti savo teise į gynybą, bylas; 3) nagrinėjant nemokančių proceso kalbos asmenų bylas; 4) kai yra įtariamųjų ar kaltinamųjų gynybos interesų prieštaravimų, jeigu bent vienas iš jų turi gynėją; 5) nagrinėjant bylas dėl nusikaltimų, už kuriuos gali būti skiriamas laisvės atėmimas iki gyvos galvos; 6) šio Kodekso XXXII skyriuje nustatyta tvarka nagrinėjant bylą kaltinamajam nedalyvaujant; 7) tiriant ir nagrinėjant bylas, kai įtariamasis ar kaltinamasis yra suimtas; 8) kai sprendžiama dėl asmens išdavimo (ekstradicijos) arba perdavimo Tarptautiniam</p>	<p>Visiškas</p>

baudžiamajam teismui ar pagal Europos arešto orderį;

9) nagrinėjant bylą teisme pagreitinto proceso tvarka.

10) kitais šio Kodekso numatytais atvejais.

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras motyvuotu nutarimu ar teismas motyvuota nutartimi turi teisę pripažinti, kad gynėjo dalyvavimas būtinas ir kitais atvejais, jeigu, jų nuomone, be gynėjo pagalbos įtariamąjo ar kaltinamojo teisės ir teisėti interesai nebūtų reikiamai ginami.

3. Šiame straipsnyje nurodytais atvejais, taip pat šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje nurodytais atvejais, jeigu gynėjo nėra pasikvietęs pats įtariamasis, kaltinamasis ar nuteistasis arba jų pavedimu ar sutikimu nėra pakvietę kiti asmenys, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas privalo išaiškinti įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam, kad paskirtos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos išlaidos dėl būtino gynėjo dalyvavimo, atsižvelgiant į įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo turtinę padėtį, išskyrus šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose numatytus atvejus, gali būti išieškotos į valstybės biudžetą šio Kodekso nustatyta tvarka, ir pranešti valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančiai institucijai ar jos nurodytam koordinatoriui apie tai, kad įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam būtinas gynėjas, ir paskirti šios institucijos parinktą gynėją. Gynėją poilsio ir švenčių dienomis bei valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą organizuojančios institucijos ne darbo valandomis ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras ar teismas paskiria remdamasis šios institucijos sudarytais advokatų, teikiančių valstybės garantuojamą teisinę pagalbą baudžiamosiose bylose, budėjimo sąrašais.

4. Išnykus šio Kodekso 50 straipsnio 4 dalyje ir šio straipsnio 1 arba 2 dalyje nurodytoms aplinkybėms, dėl kurių įtariamajam, kaltinamajam ar nuteistajam buvo paskirta valstybės garantuojama teisinė pagalba, ikiteisminio tyrimo pareigūnas, prokuroras nutarimu ar teismas nutartimi nutraukia valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą.

52 straipsnis. Atsisakymas gynėjo

<...>

2. Ikiteisminio tyrimo pareigūnui, prokurorui ir teismui neprivalomas nepilnamečio arba asmens, kuris dėl fizinių ar psichinių trūkumų negali pats pasinaudoti teise į gynybą, taip pat proceso kalbos nemokančio asmens ar asmens, įtariamą ar kaltinamą sunkaus ar labai sunkaus nusikaltimo padarymu, kai dėl bylos sudėtingumo ar didelės apimties arba kitais atvejais kyla abejonių dėl šio asmens galimybės pasinaudoti teise į gynybą, pareikštas atsisakymas gynėjo.

3. Atsisakymas gynėjo neatima iš įtariamąjo, kaltinamojo ar nuteistojo teisės vėliau bet kuriuo proceso metu vėl turėti gynėją.

VGTPĮ:

11 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą

1. Pirminę teisinę pagalbą turi teisę gauti visi Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys ir kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

2. Antrinę teisinę pagalbą turi teisę gauti:

1) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, kurių turtas ir metinės pajamos neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisinei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;

2) Lietuvos Respublikos piliečiai, kitų Europos Sąjungos valstybių narių piliečiai, taip pat kiti Lietuvos Respublikoje bei kitose Europos Sąjungos valstybėse narėse teisėtai gyvenantys fiziniai asmenys, nurodyti šio įstatymo 12 straipsnyje;

3) kiti Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse nurodyti asmenys.

3. Taikinamasis tarpininkavimas gali būti vykdomas, kai bent viena iš ginčo šalių pagal šį įstatymą turi teisę gauti antrinę teisinę pagalbą ir yra priimtas sprendimas teikti jai antrinę teisinę pagalbą.

4. Kai valstybės garantuojamos teisinės pagalbos prašoma tarptautiniams ginčams spręsti, pagal šį įstatymą ją turi teisę gauti tik tie šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti fiziniai asmenys, kurie teisėtai gyvena kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje.

5. Kai šio straipsnio 1 ir 2 dalyse nustatytais atvejais teisėtai Lietuvos Respublikoje gyvenantys fiziniai asmenys tarptautiniams ginčams spręsti kreipiasi dėl valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje, Lietuvos Respublikoje jiems suteikiama valstybės garantuojama teisinė pagalba, nurodyta šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje ir 32 straipsnyje.

6. Pirminė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:

1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;

2) pareiškėjui tuo pačiu klausimu buvo suteikta pirminė teisinė pagalba arba yra akivaizdu, kad jis advokato konsultaciją gali gauti nesinaudodamas šio įstatymo nustatyta valstybės garantuojama teisine pagalba;

3) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių ir teisėtų interesų, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus.

7. Antrinė teisinė pagalba neteikiama, jeigu:

1) pareiškėjo reikalavimai yra akivaizdžiai nepagrįsti;

2) atstovavimas byloje yra neperspektyvus;

3) pareiškėjas kreipiasi dėl neturtinės žalos, susijusios su garbės ir orumo gynimu, tačiau

	<p>jis nepatyrė turtinės žalos;</p> <p>4) prašymas yra susijęs su reikalavimu, tiesiogiai atsirandančiu dėl pareiškėjo ūkinės komercinės veiklos ar dėl jo savarankiškos profesinės veiklos;</p> <p>5) pareiškėjas gali gauti reikiamas teisinės paslaugas nesinaudodamas valstybės garantuojama teisine pagalba;</p> <p>6) pareiškėjas kreipiasi ne dėl savo teisių pažeidimo, išskyrus atstovavimo pagal įstatymą atvejus;</p> <p>7) reikalavimas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo perleistas pareiškėjui siekiant gauti valstybės garantuojamą teisinę pagalbą;</p> <p>8) pareiškėjas piktnaudžiauja valstybės garantuojama teisine pagalba, savo materialiosiomis ar procesinėmis teisėmis;</p> <p>9) pareiškėjas nesutinka apmokėti nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį;</p> <p>10) iš esmės išnagrinėjus reikalavimą, nustatoma, kad antrinės teisinės pagalbos galimos išlaidos viršytų pareiškėjo turtinių reikalavimų (turtinių interesų) dydį;</p> <p>11) pareiškėjui buvo suteikta antrinė teisinė pagalba kitoje byloje, tačiau jis iki nurodyto termino neapmokėjo nustatytą antrinės teisinės pagalbos išlaidų arba jų dalies;</p> <p>12) nustatoma, kad pareiškėjas savarankiškai, be advokato pagalbos, gali įgyvendinti arba apginti savo teises ar įstatymų saugomus interesus;</p> <p>13) tam pačiam pareiškėjui pagalba teikiama daugiau kaip trijose bylose;</p> <p>14) pareiškėjas per tarnybos nustatytą terminą nepateikė visų šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytų dokumentų;</p> <p>15) ginčas, dėl kurio kreipiamasi antrinės teisinės pagalbos, buvo spęstas šio įstatymo nustatyta tvarka taikinamojo tarpininkavimo būdu ir ginčo šalys sudarė taikos sutartį, tačiau pareiškėjas nesutiko ją pateikti tvirtinti teismui.</p> <p>8. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui administracinių teisės pažeidimų bylose, kai antrinės teisinės pagalbos kreipiasi administracinę atsakomybę traukiamas asmuo, ir baudžiamosiose bylose, išskyrus prašymus dėl proceso atnaujinimo, skundus ar pareiškimus privataus kaltinimo tvarka, procesinius dokumentus, kuriems paduoti įstatymų nustatytas naikinamasis terminas yra pasibaigęs. Šio straipsnio 7 dalies 1, 2, 3, 4, 10, 13 punktai netaikomi antrinės teisinės pagalbos teikimui tarptautinėse teisminėse institucijose.</p> <p>9. Spręsdama dėl antrinės teisinės pagalbos suteikimo, tarnyba turi teisę prašyti advokato išvados, ar yra šio straipsnio 7 dalyje nustatytų antrinės teisinės pagalbos neteikimo pagrindų. Tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į šio įstatymo 18 straipsnio 5 dalyje nurodytas aplinkybes. Šioje dalyje nurodytą išvadą advokatas tarnybai turi pateikti ne vėliau kaip per 10 darbo dienų nuo tarnybos kreipimosi į advokatą dienos.</p> <p>10. Antrinė teisinė pagalba neteikiama asmenims, turintiems teisę į teisinių išlaidų</p>	
--	--	--

draudimo išmoka, jeigu ši išmoka pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu) ir jeigu draudimo išmoka apima visas išlaidas, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba. Jeigu teisinių išlaidų draudimo išmoka, pagal draudimo sutarties sąlygas išmokama prieš patiriant bylinėjimosi išlaidas (išlaidas, susijusias su bylos nagrinėjimu), apima dalį išlaidų, kurias apimtų pagal šį įstatymą teikiama antrinė teisinė pagalba, valstybė, vadovaudamasi šio įstatymo nuostatomis, garantuoja ir apmoka tik tą antrinės teisinės pagalbos išlaidų dalį, kurios neapima teisinių išlaidų draudimo išmoka. Pareiškėjas privalo nurodyti, ar yra sudaręs teisinių išlaidų draudimo sutartį ir, kai šią sutartį yra sudaręs, kokias išlaidas apimtų teisinių išlaidų draudimo išmoka.

12 straipsnis. Asmenys, turintys teisę gauti antrinę teisinę pagalbą neatsižvelgiant į turtą ir pajamas

Teisę gauti antrinę teisinę pagalbą, neatsižvelgiant į Vyriausybės nustatytus turto ir pajamų lygius teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą, turi:

- 1) asmenys, kurie turi teisę gauti teisinę pagalbą nagrinėjant baudžiamąsias bylas pagal Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – Baudžiamojo proceso kodeksas) 51 straipsnį;
- 2) nukentėjusieji dėl nusikaltimų atsiradusios žalos atlyginimo bylose, įskaitant atvejus, kai žalos atlyginimo klausimas yra sprendžiamas baudžiamojoje byloje;
- 3) asmenys, kuriems paskirta socialinė pašalpa pagal Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymą;
- 4) asmenys, išlaikomi stacionariose socialinės globos įstaigose;
- 5) asmenys, kuriems nustatytas sunkus neįgalumo lygis arba kurie yra pripažinti nedarbingais, arba sukakę senatvės pensijos amžių, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, taip pat šių asmenų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti bei ginti;
- 6) asmenys, pateikę įrodymus, kad dėl objektyvių priežasčių negali disponuoti savo turtu ir lėšomis ir dėl to jų turtas ir metinės pajamos, kuriais jie gali laisvai disponuoti, neviršija Vyriausybės nustatytų turto ir pajamų lygių teisei pagalbai gauti pagal šį įstatymą;
- 7) asmenys, kai sprendžiami jų priverstinio hospitalizavimo ir gydymo, priverstinio hospitalizavimo ir gydymo pratęsimo klausimai pagal Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymą (toliau – Psichikos sveikatos priežiūros įstatymas), taip pat asmenys, kuriems taikomas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas, pratęsiamas būtinasis hospitalizavimas ir (ar) būtinasis izoliavimas pagal Lietuvos Respublikos žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymą (toliau –

	<p><u>Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymas), ir jų globėjai (rūpintojai), kai valstybės garantuojama teisinė pagalba reikalinga globotinio (rūpintinio) teisėms ir interesams atstovauti; (<i>Pakeista VGTPĮ2</i>)</u></p> <p>8) skolininkai vykdymo procese, kai išieškoma iš paskutinio gyvenamojo būsto, kuriame jie gyvena;</p> <p>9) nepilnamečių vaikų, kai sprendžiamas jų išskeldinimo klausimas, tėvai ar kiti atstovai pagal įstatymą;</p> <p>10) <u>nepilnamečiai vaikai, kai įstatymų nustatytais atvejais savarankiškai kreipiasi į teismą dėl savo teisių ar įstatymų saugomų interesų gynimo, išskyrus įstatymų nustatyta tvarka sudariusius santuoką ar teismo pripažintus visiškai veiksniais (emancipuotais);</u></p> <p>11) nepilnamečiai vaikai, nukentėję nuo nusikalstamų veikų žmogaus sveikatai, laisvei, seksualinio apsisprendimo laisvei ir neliečiamumui, vaikui ir šeimai, dorovei ir kitose baudžiamosiose bylose, kai ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro motyvuotu nutarimu ar teismo motyvuota nutartimi pripažinta, kad įgaliotojo atstovo dalyvavimas būtinas; (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p> <p>12) asmenys, kuriuos prašoma pripažinti neveiksniais tam tikroje srityje bylose dėl fizinio asmens pripažinimo neveiksniu tam tikroje srityje, taip pat neveiksniais pripažinti asmenys bylose dėl globos, bylose dėl teismo sprendimo, kuriuo asmuo pripažintas neveiksniu tam tikroje srityje, peržiūrėjimo ir neveiksniu tam tikroje srityje pripažinto asmens pripažinimo veiksniu ar ribotai veiksniu; (<i>Pakeista VGTPĮ1, VGTPĮ2</i>)</p> <p>13) asmenys bylose dėl gimimo registravimo; (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p> <p>14) asmenys bylose dėl neteisėtai išvežto ar laikomo vaiko grąžinimo pagal 1980 m. spalio 25 d. Hagos konvenciją dėl tarptautinio vaikų grobimo civilinių aspektų (toliau – Hagos konvencija); (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p> <p>15) kiti asmenys Lietuvos Respublikos tarptautinėse sutartyse numatytais atvejais. (<i>Pakeista VGTPĮ1</i>)</p>	
<p><i>14 straipsnis</i></p> <p>Regreso draudimo sąlyga</p> <p>Jokia šios direktyvos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti teises ir procesines garantijas, kurios užtikrinamos pagal Chartiją, EŽTK ar kitas susijusias tarptautinės teisės nuostatas arba bet kurios valstybės narės teisę, kuria numatoma aukštesnio lygio apsauga, arba kaip nukrypstanti nuo jų.</p>	<p>Direktyvos nuostata perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę veiksmų nereikalauja.</p>	
<i>15 straipsnis</i>	BPK projektas	Visiškai

<p>Perkėlimas į nacionalinę teisę</p> <p>1. Valstybės narės ne vėliau kaip 2016 m. lapkričio 27 d. priima įstatymus ir kitus teisės aktus, būtinus, kad būtų laikomasi šios direktyvos. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.</p> <p>2. Valstybės narės, tvirtindamos tas priemones, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.</p> <p>3. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.</p>	<p>19 straipsnis. Kodekso priedo pakeitimas <...> „19. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“</p> <p>SVĮ projektas 4 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu: „3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“</p> <p>AĮ projektas 3 straipsnis. Įstatymo priedo pakeitimas Papildyti Įstatymo priedą 3 punktu: „3. 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL 2013 L 294, p. 1).“</p>	
<p><i>16 straipsnis</i> Ataskaita</p> <p>Komisija ne vėliau kaip 2019 m. lapkričio 28 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai ataskaitą, kurioje įvertinama, koku mastu valstybės narės ėmėsi priemonių, būtinų šiai direktyvai įgyvendinti, įskaitant 3 straipsnio 6 dalies kartu su 8 straipsnio 1 ir 2 dalimis taikymo įvertinimą, prireikus kartu pateikdama pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų.</p>	<p>Ši Direktyvos nuostata perkėlimo nereikalauja.</p>	

<p><i>17 straipsnis</i> Įsigaliojimas</p> <p>Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje.</p>	Ši Direktyvos nuostata perkėlimo nereikalauja.	
<p><i>18 straipsnis</i> Adresatai</p> <p>Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.</p>	Ši Direktyvos nuostata perkėlimo nereikalauja.	

Teisingumo ministro pareigas

 Juozas Bernatoni